

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Význam vzdělávání pro regionální rozvoj
Šluknovského výběžku**

Marcela Palocsányi

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Marcela Palocsányi

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Litoměřice

Název práce

Význam vzdělávání pro regionální rozvoj Šluknovského výběžku

Název anglicky

The importance of education for the regional development of the Šluknovský salient

---

Cíle práce

Hlavním cílem práce je popsat, analyzovat a zhodnotit, zda a jak mohou vybrané volnočasové a zájmové aktivity střediska volného času přispět ke kultivaci dětí a následně obyvatel Šluknovského výběžku.

Teoretická část práce bude zaměřena na definice pojmů, jako formální a neformální vzdělávání, zájmové vzdělávání, středisko volného času, propojování formálního a neformálního vzdělávání, inkluzivní vzdělávání. Teoretická část bude vycházet z odborné literatury a dalších souvisejících zdrojů.

Praktická část se věnuje problému školní neúspěšnosti dětí a žáků základních škol a propojování formálního a neformálního vzdělávání v regionu Šluknovského výběžku.

Metodika

Ve spolupráci s gestorem a tutory deseti středisek Kočičí akademie Schrödingerova institutu fungujících v městech a obcích Šluknovského výběžku a třídními učiteli dětí a žáků docházejících na aktivitu z jednotlivých základních škol z regionu, bude vybrán zkoumaný vzorek zhruba 100 žáků základních škol. Doplnující data budou získána z polostrukturovaných rozhovorů s třídními učiteli základních škol v regionu a tutory střediska volného času. S náhodně vybranou skupinou rodičů dětí bude veden nestrukturovaný osobní rozhovor. Po vyhodnocení všech získaných dat bude zhodnoceno, zda projekt Kočičí akademie má vliv na jednotlivé rodiny a následně komunity na území Šluknovského výběžku.

Doporučený rozsah práce

60 – 80

Klíčová slova

vzdělávání, zájmové vzdělávání, středisko volného času, pedagogika volného času, zájmové vzdělávání, inkluze

Doporučené zdroje informací

- FRYČ, J. – MATUŠKOVÁ, Z. – KATZOVÁ, P. – KOVÁŘ, K. – BERAN, J. – VALACHOVÁ, I. – SEIFERT, L. – BĚŤÁKOVÁ, M. – HRDLIČKA, F. *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*. Praha: Ministerstvo školství, tělovýchovy a mládeže, 2020. ISBN 978-80-87601-47-1.
- HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času : současné trendy*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.
- LECHTA, Viktor. *Základy inkluzivní pedagogiky : dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-679-7.
- PAPE, I. *Jak pracovat s romskými žáky*. Praha: občanské sdružení Slovo 21, 2007.
- PRŮCHA, J. – WALTEROVÁ, E. – MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2
- VALIŠOVÁ, Alena; KAŠÍKOVÁ, Hana. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1734-0.
- VÁŽANSKÝ, Mojmír; SMÉKAL, Vladimír. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paidá, 1995. ISBN 80-901737-9-9.
- VÝROST, Jozef; SLAMĚNÍK, Ivan. *Sociální psychologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.
- ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-544-.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 23. 8. 2023

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Význam vzdělávání pro regionální rozvoj Šluknovského výběžku" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne datum odevzdání _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. PhDr. Ing: Věře Majerové, CSc., vedoucí práce za její obětavost a trpělivost, cenné rady a připomínky, které mě směřovaly po celou dobu k zdárnému dokončení diplomové práce. Současně děkuji Schrödingerovu institutu a tutorům / gestorům projektu Kočičí akademie za jejich vstřícnost a aktivní spolupráci v rámci přípravy podkladů pro tuto práci.

Význam vzdělávání pro regionální rozvoj Šluknovského výběžku

Abstrakt

Cílem této diplomové práce je na základě vyhodnocení výsledků provedeného šetření prokázat vliv střediska volného času a jeho volnočasové aktivity na snižování školní neúspěšnosti u dětí ze základních škol na území Šluknovského výběžku, který je částí Ústeckého kraje. Teoretická část směřuje k vysvětlení odborných pojmů vztahujících se k tématu neformálního a základního vzdělávání. Praktická část krátce popisuje volnočasovou organizaci a vysvětluje smysl aktivity Kočičí akademie. Empirická část se zabývá samotným výzkumným šetřením a prezentuje výsledky výzkumu na základě dílčích cílů práce. V závěru je zhodnoceno, zda byly potvrzeny nebo vyvráceny stanovené hypotézy v této diplomové práci.

Klíčová slova: vzdělávání, zájmové vzdělávání, středisko volného času, školní neúspěšnost, volnočasové aktivity, pedagogika volného času

The importance of education for the regional development of the Šluknov salient

Abstract

The aim of this diploma thesis is, based on the evaluation of the results of the investigation, to prove the influence of the leisure center and its leisure activities on the reduction of school failure among primary school children in the territory of the Šluknov Hook, which is part of the Ústí Region. The theoretical part is aimed at explaining professional terms related to the topic of informal and basic education. The practical part briefly describes the leisure organization and explains the purpose of the activity of the Cat Academy. The empirical part deals with the research investigation itself and presents the research results based on the sub-objectives of the work. In the conclusion, it is evaluated whether the established hypotheses in this diploma thesis were confirmed or refuted.

Keywords: education, interest education, free time center, school failure, free time activities, free time pedagogy

Obsah

1 Úvod.....	4
2 Cíl práce a metodika	5
2.1 Cíl práce	5
2.2 Metodika	5
3 Teoretická východiska	7
3.1 Školský systém ČR	7
3.2 Volný čas.....	12
3.3 Formy a metody výuky	19
3.4 Pedagogika volného času	21
3.5 Školská zařízení	24
4 Vlastní práce	28
4.1 Šluknovský výběžek.....	28
4.2 Projekt Kočičí akademie	35
4.3 Vlastní výzkumné šetření	37
5 Zhodnocení výsledků	73
5.1 Výsledky stanovených dílčích cílů.....	73
5.2 Ověření hypotéz	74
6 Závěr.....	80
7 Seznam použitých zdrojů	82
8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratek.....	83
8.1 Seznam obrázků	83
8.2 Seznam tabulek	83
8.3 Seznam grafů.....	83
8.4 Seznam použitých zkratek.....	85
Přílohy.....	86

1 Úvod

„Vzdělání je nejlepší investice do budoucnosti.“

Jan Amos Komenský

Šluknovský výběžek nejsevernější část České republiky s rozlohou 355 km² a přibližně 52.000 obyvateli. Jeden z nejchudších regionů s nízkou životní úrovní, vysokou mírou nezaměstnanosti (4,50 % až 5,00 %), a nízkou vzdělanostní úrovní obyvatel. Skladba obyvatelstva je rozmanitá a různorodá. Migrace lidí v regionu je nepřetržitá a neustávající, což má za příčinu neustálou obměnu lidí z různých etnických skupin a sociálních poměrů. Za celé území se hranice procentuálního podílu osob se základním vzděláním drží na 20 %, 30 % osob má dokončeno střední vzdělání s výučním listem. Pro srovnání osoby s nejvyšším dosaženým vzděláním vysokoškolské tvoří podíl pouhých 2,50 %.

Hlavní myšlenkou Schrödingerova institutu, střediska volného času je stmelovat společnost Šluknovského výběžku různými volnočasovými aktivitami na základě decentralistické organizace práce a navazováním spolupráce s dalšími státními i nestátními organizacemi působícími na celém územím.

Dle Českého statistického úřadu žilo na území Šluknovského výběžku k 31.12.2022 celkem 8.243 dětí ve věku 0–14 let. Jednou z částí působnosti Schrödingerova institutu je oblast vzdělávání dětí a spolupráce se základními školami Šluknovska formou propojování formálního a neformálního vzdělávání v rámci realizace projektu Kočičí akademie. Volnočasová aktivita zaměřená na snižování školní neúspěšnosti. Inspirací pro vznik aktivity byly získané zkušenosti a znalosti poměrů místních obyvatel. Nevyhovující podmínky pro domácí školní přípravu, chybějící základní vybavení školních pomůcek, demotivace k učení ze strany rodiny je výčet několika málo důvodů, které byly podnětem pro vznik Kočičí akademie.

Cílem diplomové práce je prokázat pozitivní vliv volnočasové aktivity na zvyšování školní gramotnosti a zlepšování školních výsledků u dětí z regionu. Prokázat na základě výzkumu souvislost mezi pravidelnou docházkou na volnočasovou aktivitou a zlepšováním školních výsledků. Na základě vyhodnocení výsledků šetření dokázat důležitost a smysluplnost propojování formálního a neformálního vzdělávání v souvislosti v rámci spolupráce tutora Kočičí akademie a pedagoga základní školy v souvislosti s předáváním informací o úrovni vzdělání a potřebách každého dítěte individuálně.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit, zda a jak mohou vybrané volnočasové a zájmové aktivity střediska volného času přispět ke kultivaci společnosti, zda mají pozitivní vliv na žáky základních škol a jsou přínosem pro oblast Šluknovského výběžku.

Cílovou zkoumanou oblastí je projekt „Kočičí akademie,“ zaměřený na snižování školní neúspěšností žáků ZŠ v regionu, a na aktivní propojování a spolupráci formálního a neformálního vzdělávání.

2.2 Metodika

Ve spolupráci s gestorem a tutory deseti středisek Kočičí akademie Schrödingerova institutu fungujících v městech a obcích Šluknovského výběžku, a třídními učiteli dětí a žáků docházejících na aktivitu z jednotlivých základních škol z regionu, bude vybrán zkoumaný vzorek, skupiny zhruba sto žáků základních škol. Zachována bude anonymita, osobní citlivá data zkoumané cílové skupiny budou evidována pod přidělenými kódy. Do záznamových karet žáků z cílové skupiny bude průběžně evidována docházka do Kočičí akademie. Po ukončení sledovaného časového úseku pěti měsíců (školní pololetí), bude vyhodnocena pravidelná či nepravidelná docházka žáka do Kočičí akademie a její vliv na školní prospěch cílové skupiny. Zda bylo dosaženo cíle a projekt má vliv na snižování školní neúspěšnost, bude vyhodnoceno na základě porovnání hodnocení na začátku a konci školního pololetí. Písemné hodnocení bude zaznamenáno do karty dítěte tutorem Kočičí akademie a pedagogem základní školy. Jako podpůrné šetření bude u účastníků Kočičí akademie proveden výzkum v podobě polostrukturovaného dotazníku, jenž bude dalším podkladem pro zhodnocení zkoumaného cíle, dosažení dílčích cílů a stanovených hypotéz.

Dotazník s otázkami týkající se přínosů a vnímání Kočičí akademie budou vyplňovat tutoři jednotlivých středisek Kočičí akademie a pedagogové základních škol (třídní učitelé) na území Šluknovského výběžku včetně rodičů dětí ze zkoumaného vzorku. Po vyhodnocení dat ze všech tří dotazovaných skupin bude objasněno, zda projekt Kočičí akademie má vliv na jednotlivé rodiny a následně komunity na území Šluknovského výběžku.

Cílem šetření u tutorů Kočičí akademie a pedagogů základních škol bude zjištěno, jak vnímají projekt „Kočičí akademie“, zda zaznamenali změny v přístupu dítěte ke školní výuce, jaký vliv má akademie na dítě, zda by doporučili Kočičí akademii i dalším žákům

a jejich rodinám. Po získání všech informací a dat bude vyhodnoceno, zda projekt Kočičí akademie přispívá ke snižování školní neúspěšnosti ve Šluknovském výběžku, a tím Schrödingerův institut svými aktivitami ovlivňuje region.

3 Teoretická východiska

3.1 Školský systém ČR

V první kapitole se budu zabývat problematikou školského systému v České republice, na definicích různých autorů vysvětlím definici pojmu vzdělávání a dělení vzdělávání na formální, neformální a informální.

Průcha v Pedagogické encyklopedii uvádí, že pojem školský systém (synonymum: školství) je často nesprávně ztotožňován s pojmem „vzdělávací systém“. Školský systém je propojený komplex škol a školských zařízení zajišťující formální vzdělávání. Jeho vývoj a současná podoba jsou ovlivňovány ekonomickými, politickými, kulturními a jinými faktory příslušné společnosti. Fungování školského systému je řízeno vzdělávací politikou země a zcela nebo z větší části financováno státem. Školský systém je hlavní součástí celkového vzdělávacího systému (viz. Příloha 1 – Schéma vzdělávacího systému České republiky 2022/2023). Školský systém tvoří páteř celkového vzdělávacího systému, ale není s ním totožný. Vzdělávací systém je širší pojem, zahrnuje veškeré edukační instituce a v nich realizované edukační procesy, tj. jak formální, tak neformální vzdělávání. Školský systém zajišťuje jen formální vzdělávání, a to hlavně vzdělávání dětí a mládeže, kdežto neformální vzdělávání se týká zejména dospělých subjektů. Školství je součástí celkového vzdělávacího systému, dnes označována jako jedna ze sfér sociálních služeb. Zahrnuje školy, školská zařízení a lidské zdroje jako subjekt i produkt školství.¹

V Pedagogickém slovníku se uvádí, že vzdělávací systém jako pojem může být chápán dvojím způsobem: 1 Školství. 2 Soubor všech škol, školských zařízení a jiných vzdělávacích institucí, jejich pracovníci, materiální a finanční prostředky, legislativní úpravy, který jako celek zajišťuje ve státě realizaci vzdělávání. Tento soubor představuje systém, protože má ustálenou strukturu, regulované fungování, a vztahy s jinými systémy společnosti. Struktura vzdělávacího systému tvoří: 1. školská soustava, 2. mimoškolní vzdělávací instituce, zvl. pro vzdělávání dospělých, 3. kulturní a osvětové instituce, 4. v některých koncepcích se do vzdělávacího systému zahrnuje i působení masových médií, zvl. vzdělávací programy. Řízení vzdělávacího systému v zemi vychází ze strategií vzdělávací politiky a je realizováno

---

¹ PRŮCHA Jan, *Pedagogický slovník*. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2

především státní správou ve školství. Zkoumání vzdělávacích systémů a jejich mezinárodním srovnáním se zabývá komparativní pedagogika. Indikátory vzdělávání, vzdělání/vzdělávání, vzdělanost, vzdělávací program, formální vzdělávání, neformální vzdělávání².

Školství v České republice je službou státní, tj. veřejnou. Řídí se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborným a jiným vzdělávání, v platném znění. Správa celého školského systému spadá do gesce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, což je nejvyšší státní dozorující orgán. Na kraje a obce byla přenesena část pravomocí, kdy nejpodstatnější pravomoc u krajů je zřizování středních a vyšších odborných škol a obce jsou zřizovateli základních a mateřských škol. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy má v kompetenci přerozdělování financí ze státní pokladny, stanovuje a zodpovídá za koncepci rozvoje vzdělávacího systému České republiky, stanovuje kvalifikační předpoklady pro výkon profese pedagogický pracovník a určuje jejich pracovní podmínky.

V Pedagogické encyklopedii Průcha uvádí, že pojem „školský systém“ se z velké části kryje s pojmem „regionální školství“, který se u nás začal uplatňovat po r. 1989. Regionální školství zahrnuje jednak vzdělávací instituce předškolního, základního, středního, vyššího odborného vzdělávání, včetně institucí speciálního školství, jednak školská zařízení poskytující služby pro vzdělávání dětí a mládeže (zařízení ústavní a ochranné výchovy, zařízení poradenské činnosti, školní knihovny, ubytovací zařízení, základní umělecké školy, jazykové školy atd.). Do sektoru regionálního školství však nespádají VŠ. Pokud se ale popisují a objasňují školské systémy jednotlivých zemí, vysoké školství je do nich zahrnováno.³

Formální vzdělávání

Průcha v Pedagogické encyklopedii popisuje formální vzdělávání následující definicí. Formálním vzděláváním se rozumí takové vzdělávání, které účastník absolvuje zpravidla ve školských zařízeních a které vždy vede k dosažení určitého stupně vzdělání doloženého formálně, tj. oficiálně uznávaným certifikátem (vysvědčením, diplomem apod.) se zpravidla celospolečenskou platností. Do formálního vzdělávání se zahrnují všechny jeho

---

² PRŮCHA Jan, *Pedagogický slovník*. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2

³ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2 (váz.)

řádné formy (tj. nejen denní, ale např. i distanční studium), a to nezávisle na věku učící ho se. Formální vzdělávání probíhá organizovaně a strukturovaně (z hlediska cílů, prostředků a času), jde o učení řízené, je z hlediska toho, kdo se učí, záměrnou činností⁴.

Dříve vzdělávání a vyučování orientované na osvojování formy a rozvíjení představ bez dostatečného zřetele k obsahu jako materiálního základu vzdělání. Dnes vzdělávání, které se realizuje ve vzdělávacích institucích (školách), jejichž funkce, cíle, obsah, prostředky a způsoby hodnocení jsou definovány a legislativně vymezeny. Reflektuje politické, ekonomické, sociální a kulturní potřeby společnosti a vzdělávací tradici. Probíhá ve stanoveném čase a formách. Zahrnuje navazující vzdělávací stupně a typy, které jsou určeny celé populaci nebo určitým skupinám populace⁵.

Strategie vzdělávání 2030+ uvádí, že formální vzdělávání se odehrává zejména ve školách a jeho prostřednictvím lze dosáhnout stupňů vzdělání (základního vzdělávání, základů vzdělání, středního vzdělání, středního vzdělání s výučním listem, středního vzdělání s maturitní zkouškou, vyššího odborného vzdělání v konzervatoři, vyššího odborného vzdělání, vysokoškolského vzdělání). Znaky charakteristické pro formální vzdělávání v České republice vykazují rovněž vzdělání předškolní, základní umělecké a jazykové. Jsou definovány jeho funkce, cíle, obsahy, organizační formy a způsoby hodnocení⁶.

V knize *Pedagogické ovlivňování volného času* a ve skriptech *Pedagogika volného času*, Hájek používá termín „výchova“. Hájek specifikuje výchovu formální jako systém, který se uskutečňuje na školách nebo odborných vzdělávacích zařízeních, je zajišťován a podporován státem, věkově odstupňován a zahrnuje věk mladého člověka od základních po vysokoškolské vzdělání, jeho potvrzení je dokladování o absolvování⁷.

Neformální vzdělávání

Organizované, systematické vzdělávání, realizované mimo formální vzdělávací systém. Poskytuje vzdělání pro určité skupiny populace, dospělé i děti

---

⁴ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2 (váz.)

⁵ PRŮCHA Jan, *Pedagogický slovník* / PRŮCHA Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří, 3., rozšířené a aktualizované vydání, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2, str. 65-66

⁶ FRYČ Jindřich, *Strategie vzdělávání politiky České republiky do 2030+*, MATUŠKOVÁ Zuzana, KATZOVÁ Pavla, KOVÁŘ Karel, BERAN Jaromír, VALACHOVÁ Iveta, SEIFERT Lukáš, BĚŤÁKOVÁ Martina, HRDLIČKA Ferdinand, Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020. ISBN 978-80-87601-1 (online brožura, pdf), str. 10 - 11

⁷ HÁJEK Bedřich, *Pedagogické ovlivňování volného času* / HÁJEK Bedřich, HOFBAUER Břetislav, PÁVKOVÁ Jiřina, Vyd. 1, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1, str. 68

ve vybraných typech, formách a obsahových oblastech a je organizováno různými institucemi (např. podniky, nadacemi, kulturními zařízeními, kluby i školami). Zahrnuje programy funkční gramotnosti pro dospělé, zdravotní výchovu, plánování rodičovství, rekvalifikační kurzy, kurzy ovládnutí počítače apod.⁸

V Pedagogickém slovníku je uvedeno, že neformální vzdělávání je zaměřeno na získání takových znalostí a dovedností, které jeho účastníkovi mohou pomoci zlepšit si možnosti uplatnění na trhu práce a prohloubit si dosavadní i získat nové osobní znalosti a dovednosti. Patří sem např. kurzy cizích jazyků, počítačové kurzy, rekvalifikační kurzy neposkytující stupeň vzdělání, ale také krátkodobá školení a přednášky. Nutnou podmínkou pro zařazení k této formě vzdělávání (prezenční nebo distanční) je vedení a hodnocení účastníkova učení se odborným lektorem (učitelem). Výsledky mohou být osvědčovány i různými certifikáty, které však v tomto případě, i pokud jsou oficiální, nemají platnost certifikátů z formálního vzdělávání (např. různé řidičské průkazy) a neposkytují stupeň vzdělání. Neformální vzdělávání je z hlediska toho, kdo se učí, učením záměrným.⁹

Hájek ve své publikaci píše o pojmu neformální výchova, která zahrnuje cílené a strukturované aktivity člověka, které probíhají mimo vyučování, ve volném čase. Mohou, ale nemusí být zakončeny udělením dokladu. Zahrnuje celoživotní výchovu a vzdělávání, respektuje požadavek dobrovolnosti, demokratismu, participace¹⁰.

Informální vzdělávání

Průcha v Pedagogické encyklopedii používá termín informální učení a popisuje ho jako sebevzdělávání a jiné učení, které není vedeno a hodnoceno lektorem a při němž učící se nemá možnost nechat si prověřit nabyté znalosti a dovednosti. Informální učení není ani organizované, ani strukturované, z hlediska toho, kdo se učí, je většinou nezáměrné. Informální učení je někdy označováno jako učení bezděčné, neinstitucionální¹¹.

Celoživotní proces získávání znalostí, osvojování dovedností a postojů z každodenních zkušeností, z prostředí a kontaktů s jinými lidmi. Probíhá v rodině, mezi

---

⁸ PRŮCHA Jan, *Pedagogický slovník* / PRŮCHA Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří, 3., rozšířené a aktualizované vydání, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2, str. 136

⁹ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2 (váz.)

¹⁰ HÁJEK Bedřich, *Pedagogické ovlivňování volného času* / HÁJEK Bedřich, HOFBAUER Břetislav, PÁVKOVÁ Jiřina, Vyd. 1, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1, str. 68

¹¹ PRŮCHA Jan, *Pedagogická encyklopedie*, PRŮCHA Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří, 3., rozšířené a aktualizované vydání, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2

vrstevníky, v práci, ve volném čase, při cestování, čtení knih a časopisů, při poslechu rozhlasu, sledování televize, při návštěvě výstav, divadel a kin. Je neorganizované, nesystematické a institucionálně nekoordinované. Je součástí celoživotního učení/vzdělávání lidí, včetně těch, kteří dosáhli vysokého stupně formálního vzdělání¹².

Informální učení lze chápat jako proces spontánního získávání znalostí, dovedností a schopností z každodenních zkušeností a činností v práci, v rodině a ve volném čase. Zahrnuje také sebevzdělávání, kdy učící nemá možnost ověřit si výsledky učení. Informální učení na rozdíl od formálního a neformálního vzdělávání není organizované a institucionálně koordinované, zpravidla má nesystematickou povahu a postrádá formující vliv učitele¹³.

Informální výchova podle Hájka obsahuje učení záměrné, cílené ale i zcela nahodilé v běžných životních situacích. Souvisí s nejširším výkladem pojmu výchovu, zahrnuje i formativní působení vlivu prostředí¹⁴.

Zájmové vzdělávání

Chceme-li zájmové vzdělávání zařadit do mezinárodního kontextu tohoto oboru, zařadíme ho do oblasti neformálního vzdělávání, příp. neformální výchovy.

Zájem je získaný motiv, který se projevuje kladným emočním vztahem jedince k určité skutečnosti a k určitému druhu činnosti. Zájmy se rozlišují obsahem, dále rozvinutostí, hloubkou nebo např. délkou trvání. Z hlediska pedagogického je třeba si vždy ujasnit, jaké zájmy chceme rozvíjet. Zájmy patří k momentům, které mohou přispívat k tomu, aby život byl radostný, vnitřně bohatý, smysluplný, přínosný pro jedince, skupinu i společnost. V tomto je výchovné působení rozvíjející zájmy vychovávaných velmi přínosným krokem a zájmové činnosti tak mají své jasné místo v rámci výchovy ve volném čase i výchovy k volnému času¹⁵.

Zájmová činnost se chápe jako cílevědomá aktivita zaměřená na rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností¹⁶.

---

¹² PRŮCHA Jan, *Pedagogický slovník* / PRŮCHA Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří, 3., rozšířené a aktualizované vydání, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2, str. 84-85

¹³ FRYČ Jindřich, *Strategie vzdělávání politiky České republiky do 2030+*, MATUŠKOVÁ Zuzana, KATZOVÁ Pavla, KOVÁŘ Karel, BERAN Jaromír, VALACHOVÁ Iveta, SEIFERT Lukáš, BĚŤÁKOVÁ Martina, HRDLÍČKA Ferdinand, Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020. ISBN 978-80-87601-1 (online brožura, pdf), str. 11

¹⁴ HÁJEK Bedřich, *Pedagogické ovlivňování volného času* / HÁJEK Bedřich, HOFBAUER Břetislav, PÁVKOVÁ Jiřina, Vyd. 1, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1, str. 68

¹⁵ KAPLÁNEK Michal, *Čas volnosti – čas výchovy* / KAPLÁNEK Michal (ed.), vydání první, Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3, str. 133 - 134

¹⁶ KAPLÁNEK Michal, *Čas volnosti – čas výchovy* / KAPLÁNEK Michal (ed.), vydání první, Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3, str. 134

Každá činnost je vyvolána nějakým konkrétním podnětem, který ji dává směr. Lze konstatovat, že pro všechno, co děláme, máme nějaké pohnutky – motivy. Termínem motivace pak označujeme vzbuzení aktivity, její zaměřenost a projevy. Zájem souvisí s celkovým zaměřením osobnosti a lze jej obecně charakterizovat jako relativně stálou snahu zabývat se předmětem nebo činností, která jedince upoutává po stránce poznávací nebo citové. Termín zájem vyjadřuje relativně stálé zaměření osobnosti. Zajímavému předmětu nebo činnosti přikládá jedinec zvláštní hodnotu, a proto je veden snahou po aktivním styku s ním, neboť mu přináší kladné citové naladění a uspokojení¹⁷.

Zájmové vzdělávání poskytuje účastníkům naplnění volného času zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti. Zájmové vzdělávání se uskutečňuje ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, zejména ve střediscích volného času, školních družinách a školních klubech¹⁸.

Střediska volného času se dále podílejí na další péči o nadané děti, žáky a studenty a ve spolupráci se školami a dalšími institucemi rovněž na organizaci soutěží a přehlídek dětí a žáků¹⁹.

3.2 Volný čas

Literatura zabývající se tematikou volného času a jednotliví autoři definují pojem volný čas z různých pohledů a dle vlastního chápání. Vývoj pojmu „volný čas“ zaznamenal v průběhu několika desetiletí několik podob. V období po druhé světové válce se používal termín „výchova mimotřídní“ a „výchova mimoškolní“. Tato značení dostaly novou podobu v 60. letech, kdy se začal používat pojem „výchova mimo vyučování“.

Hájek charakterizuje volný čas jako činnosti bezprostředně neutilitární, přinášející příjemné zážitky a očekávání, kam člověk vstupuje a kde se jí účastní na základě svého Pojem výchova mimo vyučování svobodného rozhodování. Jako základní funkce se uvádějí:

---

¹⁷ HÁJEK Bedřich, *Pedagogické ovlivňování volného času* / HÁJEK Bedřich, HOFBAUER Břetislav, PÁVKOVÁ Jiřina, Vyd. 1, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1, str. 164

¹⁸ *Zákon pro lidi. Zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, v platném znění.* [cit. 2024-01-10]. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561e>

¹⁹ *Zákon pro lidi. Zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, v platném znění.* [cit. 2024-01-10]. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561e>

odpočinek (regenerace pracovní síly), zábava (obnova duševních sil), rozvoj osobnosti (spoluúčast na vytváření kultury)²⁰.

Pávková uvádí, že volný čas je možno chápat jako opak doby nutné práce a povinností a doby nutné k reprodukci sil. Je to doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášíjí nám pocit uspokojení a uvolnění. Pod pojmem volný čas se běžně zahrnují odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené. Z hlediska dětí a mládeže do volného času nepatří vyučování a činnosti s ním související, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s provozem rodiny, domácnosti, výchovného zařízení i další uložené vzdělávání a další časové ztráty²¹.

Volný čas dětí a mládeže má své zvláštnosti. Od volného času dospělých se většinou liší rozsahem, obsahem, mírou samostatnosti a závislosti, nezbytností pedagogického ovlivňování.

Volný čas dětí a mládeže a péče o něj má z pedagogického hlediska dva úkoly:

1. Bezprostřední naplňování volného času smysluplnými aktivitami rekreačními i výchovně-vzdělávacími – tedy výchova ve volném čase.
2. Výchova k volnému času, která jedince seznámí s množstvím zájmových aktivit, poskytne mu v nich základní orientaci a pomůže mu na základě vlastních zkušeností v různých oborech najít oblast zájmové činnosti, která mu dá možnost uspokojení a seberealizace, vytváří tedy návyky pro budoucí trávení volného času²².

Hájek uvádí ve své knize ještě třetí úkol volného času – výchova volným časem. Pojem výchova volným časem označuje aktivity ve volném čase, příslušné instituce, použité metody a formy jako prostředky výchovy. Naznačuje obsahové a institucionální působení individuální, prostřednictvím zařízení, sdružení, médií apod.

---

²⁰ HÁJEK B., *Pedagogika volného času* / HÁJEK B., HOFBAUER B., PÁVKOVÁ J., Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2003. ISBN 80-7290-128-1, str. 12

²¹ PÁVKOVÁ Jiřina, *Pedagogika volného času* / PÁVKOVÁ Jiřina, HÁJEK B., HOFBAUER B., HRDLIČKOVÁ V., PAVLÍKOVÁ A., 3., aktualizované vydání, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6, str. 13-14

²² PÁVKOVÁ Jiřina, *Pedagogika volného času* / PÁVKOVÁ Jiřina, HÁJEK B., HOFBAUER B., HRDLIČKOVÁ V., PAVLÍKOVÁ A., 3., aktualizované vydání, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6, str. 18

Tyto tři druhy vyjádření vztahu mezi výchovným procesem a volným časem se tedy liší podle toho, zda zdůrazňujeme výchovné cíle, podmínky výchovy nebo prostředky výchovy. Využívání volného času je cílem, podmínkou i prostředkem současně.²³

Ve Vyhlášce je popsáno zájmové vzdělávání následujícím způsobem. Zájmové vzdělávání zahrnuje pravidelnou zájmovou činnost ve stálých zájmových útvech, dále příležitostnou výchovnou, vzdělávací a zájmovou činnost, která zahrnuje širokou nabídku pestrých činností a aktivit, jež nejsou organizovány jako trvalé nebo pravidelně se opakující akce nebo činnosti a jsou určeny širokému okruhu zájemců. Dále pak táborové a další pobytové akce, které jsou spojeny s vícedenním pobytem účastníků mimo sídlo školského zařízení, individuální práce zaměřená především na systematickou práci s talentovanými dětmi a mládeží, spontánní aktivity, které jsou určeny co nejširšímu okruhu zájemců. Předpokládá se také osvětová činnost a činnost v oblasti prevence sociálně patologických jevů²⁴.

Průcha v Pedagogické encyklopedii uvádí, že zájmové vzdělávání a volnočasové vzdělávání jsou často nesprávně spojovány v jednu oblast vzdělávání. Zájmové vzdělávání řadí pod oblast dalšího vzdělávání a spolu s profesním a občanským vzděláváním, tvoří jeden celek. Zájmovým vzděláváním se podrobněji zabývá pedagogika volného času.

Pojem výchova ve volném čase

Pojetí výchovy mimo vyučování vycházelo z úvah sovětského pedagoga Eduarda Georgijeviče Kostjaškina, který v polovině šedesátých let začal ve svých pracích zavádět termín *внеклассная работа*, překládaný jako „práce mimo vyučování“. Tento pojem se měl vztahovat na činnost pedagogů, rodičů a žáků, organizovanou školou v době mimo základní vyučování. Rozlišovala se přitom činnost předepsaná osnovami (praktika v terénu, laboratorní práce, exkurze, práce na školním pozemku) a činnost nad rámec školních osnov (vzdělávací akce, předmětové kroužky, vědecké společnosti starších žáků apod.). Slovo mimoškolní Kostjaškin vztahoval k práci mimoškolních zařízení²⁵.

---

²³ HÁJEK Bedřich, *Pedagogické ovlivňování volného času* / HÁJEK Bedřich, HOFBAUER Břetislav, PÁVKOVÁ Jiřina, Vyd. 1, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1, str. 66 - 67

²⁴ Zákony pro lidi. *Vyhláška č. 74/2005 Sb., Vyhláška o zájmovém vzdělávání, v platném znění.* [cit. 2023-11-18]. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-74/zneni-20240101>.

²⁵ KAPLÁNEK Michal (ed.), *Čas volnosti – čas výchovy* / BAUMAN Petr, ČECH Tomáš, DUDOVÁ Anna, KAPLÁNEK Michal, MACKŮ Richard, NĚMEC Jiří, SVOBODOVÁ Zuzana, ŠINDELÍŘOVÁ Eliška, Vydání první, Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3, str. 79

Na výchově dětí v době mimo vyučování se podílí rodina, škola, zařízení pro výchovu mimo vyučování, některé další subjekty a společenské vlivy. Vymezuje se čtyřmi základními znaky: probíhá mimo povinné vyučování, probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny, je institucionálně zajištěná, uskutečňuje se převážně ve volném čase.

Pedagogické ovlivňování volného času, zejména výchova dětí a mládeže v době mimo vyučování, je významnou oblastí výchovného působení. Poskytuje příležitost vést jedince k racionálnímu využívání volného času, formovat hodnotné zájmy, uspokojovat a kultivovat významné lidské potřeby, rozvíjet specifické schopnosti a upevňovat žádoucí morální vlastnosti. Obsah i způsob využívání volného času mají značný význam z hlediska duševní hygieny. Způsob odpočinku, rekreace a zábavy se odráží i ve studijních a pracovních výkonech člověka. Hodnotné a trvalé celoživotní zájmy mohou kladně ovlivňovat i partnerské vztahy a výchovu dětí v rodině. Dalším důležitým úkolem výchovy mimo vyučování je rozvíjet potřeby celoživotního vzdělávání, zejména v souvislosti se zájmovou orientací člověka. Tato oblast výchovy tedy plní funkci výchovnou, vzdělávací, zdravotní i sociální²⁶.

Funkce výchovy mimo vyučování

Pávková dělí funkce výchovy mimo vyučování do pěti oblastí, v nichž různou měrou působí jednotlivá výchovná a ostatní zařízení a organizace.

- **Výchovně-vzdělávací funkce**

Na plnění výchovné funkce je kladen zvlášť velký důraz. Prostřednictvím pestrých a zajímavých činností se děti motivují k společensky žádoucímu využívání volného času, k získání nových vědomostí, dovedností i návyků a tím i k rozvoji poznávacích procesů a k celoživotnímu vzdělávání. Úspěchy v zájmových činnostech přinášejí pocit uspokojení, příležitost k seberealizaci a přiměřenému sebehodnocení. Na základě praktických činností a zkušeností si mladí lidé vytvářejí vlastní názor na život a na svět.

- **Zdravotní funkce**

Zdravotní funkci plní instituce pro výchovu mimo vyučování zejména tím, že přispívají k usměrňování režimu dne tak, aby pomáhal vytvářet zdravý životní styl.

---

²⁶ PÁVKOVÁ Jiřina, *Pedagogika volného času* / PÁVKOVÁ Jiřina, HÁJEK B., HOFBAUER B., HRDLÍČKOVÁ V., PAVLÍKOVÁ A., 3., aktualizované vydání, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6, str. 37

Velký zdravotní význam má i účelně volené, hygienicky nezávadné a estetické materiální prostředí a dostatek prostoru pro činnost.

- Sociální funkce

Výchovně-vzdělávací zařízení mají také možnost v době mimo vyučování vyrovnávat rozdíly mezi nestejnými materiálními i psychologickými podmínkami v rodinách. Tím pomáhají zejména dětem z méně podnětného nebo z konfliktního rodinného prostředí. Celou svou prací se dále podílejí na utváření bohatých a žádoucích sociálních vztahů.

- Preventivní a rozvojové zaměření výchovy

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže je směřována do následujících oblastí: drogová závislost, alkoholismus a kouření, kriminalita a delikvence, virtuální drogy (počítače, televize, video), patologické hráčství (gambling), záškoláctví, šikanování, vandalismus, a jiné formy násilného chování, xenofobie, rasismus, intolerance.

- Výchovný projekt, cíle, úkoly a metody

Výchova a vzdělávání jsou nikdy nekončící, trvalé celoživotní procesy. Výchovné cíle jsou spojeny s kulturou společnosti, s obecnými hodnotami a postoji určité skupiny obyvatel. Vyjadřují vlastně jakousi představu o nejlepším uspořádání společnosti a o nejlepším občanovi. Týkají se všech dětí v dané kultuře. Tyto cíle bývají velmi obecné, ale těžko ověřitelné.

K dosažení konkrétního cíle v určitém časovém horizontu často vytváříme projekt. Projekt vždy vychází z konkrétní situace, z potřeb nějaké cílové skupiny.

V projektu jsou obecné cíle konkretizovány do cílů dílčích – do úkolů. Měly by být formulovány daleko přesněji, zaměřovat se na chování dítěte, nikoli např. na jeho postoje.

Soubory vhodných prostředků (postupů), které slouží k dosažení těchto výchovných cílů, jsou různé metody²⁷.

---

²⁷ PÁVKOVÁ Jiřina, *Pedagogika volného času* / PÁVKOVÁ Jiřina, HÁJEK B., HOFBAUER B., HRDLIČKOVÁ V., PAVLÍKOVÁ A., 3., aktualizované vydání, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6, str. 39 - 43

Cíle výchovy mimo vyučování

Výchova ve volném čase má své specifické obecné cíle a dílčí výchovné cíle. Obecným cílem výchovy ve volném čase, mimo vyučování je naučit jedince hospodařit s volným časem, rozumně ho využívat, reálně oceňovat volný čas jako významnou hodnotu. Z těchto obecně formulovaných cílů lze odvodit řadu cílů dílčích, např. naučit vychovávané odpočívat a rekreovat se, rozvíjet jejich zájmy a specifické schopnosti, uspokojovat a kultivovat jejich potřeby, naučit je vhodně si uspořádat režim dne, vést je ke zdravému životnímu stylu, podporovat myšlenku celoživotního vzdělávání. Svě zvláštní cíle mají také jednotlivé oblasti zájmových činností²⁸.

Výchovné cíle jsou spojeny s kulturou společnosti, s obecnými hodnotami a postoji určité skupiny obyvatel. Vyjadřují vlastně jakousi představu o nejlepším uspořádání společnosti a o nejlepším občanovi. Týká se všech dětí v dané kultuře. Tyto cíle bývají velmi obecné, ale těžko ověřitelné. K dosažení konkrétního cíle v určitém časovém horizontu často vytváříme projekt. V projektu jsou obecné cíle konkretizovány do cílů dílčích – do úkolů. Měly by být formulovány daleko přesněji, zaměřovat se na chování dítěte, nikoli např. na jeho postoje. Soubory vhodných prostředků (postupů), které slouží k dosažení těchto výchovných cílů, jsou různé metody²⁹.

Pedagogické zásady výchovy mimo vyučování

- **Zásada soustavnosti, cílevědomosti**
Určuje záměrné pedagogické působení rozložené do soustavy na sebe navazujících dílčích kroků, které směřují ke stanovenému dlouhodobému cíli – ve výchově mimo vyučování je to utváření dovedností, návyků, ale i postojů.
- **Zásada posloupnosti**
Vychází z tradičního požadavku, že pedagog postupuje od známého k neznámu, od blízkého ke vzdálenému, od jednoduchého k složitému.
- **Zásada aktivity**

---

²⁸ HÁJEK Bedřich, *Pedagogické ovlivňování volného času* / HÁJEK Bedřich, HOFBAUER Břetislav, PÁVKOVÁ Jiřina, Vyd. 1, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1, str. 73

²⁹ PÁVKOVÁ Jiřina, *Pedagogika volného času* / PÁVKOVÁ Jiřina, HÁJEK B., HOFBAUER B., HRDLIČKOVÁ V., PAVLÍKOVÁ A., 3., aktualizované vydání, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6, str. 42 - 43

Pedagog vybírá a motivuje takové činnosti, aby se do nich mohli zapojit všichni účastníci, byť míra jejich zapojení může být různá. Při aktivování musí být vždy dodržen požadavek dobrovolnosti.

- **Zásada přiměřenosti**

Apeluje na pedagoga, aby při výběru činností zohledňoval věk účastníků, jejich fyzickou i mentální vyspělost a jejich momentální stav.

- **Zásada vyzdvihování kladných rysů osobnosti**

Pochvala, uznání a ocenění zvyšují sebevědomí a jsou nejlepší motivací k další činnosti³⁰.

Kromě pojmu výchova mimo vyučování se často používá termínu pedagogika volného času. Oba pojmy nejsou synonyma, mají však k sobě velmi blízko. V prvním případě se jedná o označení jedné z oblastí výchovy ve volném čase, v druhém případě o vědní obor, který se zabývá teoretickými i praktickými aspekty výchovy ve volném čase. Kromě ovlivňování volného času však výchova mimo vyučování zahrnuje i jiné oblasti, např. přípravu na školu a upevňování hygienických a kulturních návyků³¹.

Učení jako zvláštnost ve volném čase

Pojem učení bývá vymezován v různé šíři. V nejširším pojetí je lze chápat jako proces přijímání informací, jejich zpracování a na základě toho regulace chování. V užším pojetí, zejména v pedagogickém, se vysvětluje jako osvojování vědomostí, dovedností ale i utváření rysů osobnosti. Učení je celoživotní proces, zvláště velký význam však má v dětství a mládí v souvislosti se školní docházkou. Může probíhat spontánně nebo může být záměrně navozované a usměrňované. Učení ve volném čase, v době mimo vyučování má své zvláštnosti. Probíhá většinou v rámci praktických činností, vychovávaní jedinci se poznatků aktivně zmocňují, získávají dovednosti využívat poznatky v praxi. U dětí je důležité učení v rámci sebeobslužných činností a při přípravě na vyučování. Zde je souvislost s učením

---

³⁰ PÁVKOVÁ Jiřina, *Pedagogika volného času* / PÁVKOVÁ Jiřina, HÁJEK B., HOFBAUER B., HRDLIČKOVÁ V., PAVLÍKOVÁ A., 3., aktualizované vydání, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6, str. 47

³¹ PÁVKOVÁ Jiřina, *Pedagogika volného času* / PÁVKOVÁ Jiřina, HÁJEK B., HOFBAUER B., HRDLIČKOVÁ V., PAVLÍKOVÁ A., 3., aktualizované vydání, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6, str. 38

průběhu vyučování, přesto jsou však formy rozmanitější s důrazem na samostatnost a zařazování hravých prvků³².

3.3 Formy a metody výuky

Formy a metody výuky jsou různé a měly by být přizpůsobeny potřebám a stylům učení studentů. Při návrhu a provádění výuky je důležité zvážit rozmanitost těchto metod a forem, aby bylo dosaženo co nejlepších výsledných efektů.

Výuka je vzájemně se prostupující procesy vyučování (viz. Příloha 2 – Proces výuky) a učení probíhá v určitém organizačním rámci, který může mít různou podobu, realizuje se ve třídě, v terénu apod., souhrnně se označuje jako organizační forma. Chápe se jako způsob uspořádání činitelů výuky, jejich vzájemných vazeb a podmínek v určité vzdělávací situaci, vztahují se zejména k její vnější stránce³³.

Výukové metody kladou různé nároky na žákovskou aktivitu, samostatnost a tvořivost, jsou založeny do značné míry na učitelově regulaci žákovského učení. To znamená, že učitel specifikuje edukační cíle, rozpracovává učivo, tj. plánuje navozování učebních aktivit žáků, zprostředkovává žákům učební informace a úlohy, kontroluje průběžně výsledky jejich učení a plánuje průběh další výuky. Výuková metoda umožňuje, aby si žák uvědomil, co a jak při učení dělá, naučil se kontrolovat a hodnotit své učební aktivity. Tím se zvyšuje úroveň žákovských dovedností řídit vlastní učení. Proto se v didaktické teorii a praxi stále více rozpracovávají a empiricky ověřují různé tzv. tzv. metastrategie učení. Jsou to učební postupy, které umožňují žákovi cílevědoměji plánovat, monitorovat, kontrolovat a hodnotit jeho učební aktivity, korigovat případné nepřesnosti a chyby, a tím také měnit účinnost vlastního učení. Metastrategie jsou založeny na sebereflexi žákových učebních činností³⁴.

Klasifikace výukových metod

Rozsah výukových metod, postupů a technik se v průběhu vzdělávání neobyčejně rozšířil, takže nezbytné toto metodické instrumentarium utřídít. Pokusů o klasifikaci

---

³² HÁJEK Bedřich, *Pedagogické ovlivňování volného času*, HÁJEK Bedřich, HOFBAUER Břetislav, PÁVKOVÁ Jiřina, Vyd. 1. Praha: Portál s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7367-473-1, str. 127 - 128

³³ PRŮCHA Jan, *Pedagogická encyklopedie*, PRŮCHA Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří, 3., rozšířené a aktualizované vydání, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2, str.194

³⁴ PRŮCHA Jan, *Pedagogická encyklopedie*, PRŮCHA Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří, 3., rozšířené a aktualizované vydání, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2, str.194

výukových metod je mnoho a uplatňují se v nich různá kritéria (viz. Příloha 3 – Klasifikace výukových metod).³⁵

Klasické výukové metody

Metody slovní

Metoda slovní je jedním z tradičních přístupů k výuce, který se opírá především o verbální komunikaci. Tento způsob výuky zahrnuje různé formy mluveného a psaného slova. Pod tuto metodu se řadí dvě formy slovních metod, a to přednáška a rozhovor. I práce s textem je forma slovní metody výuky.

Metody názorně-demonstrační

Metody názorně-demonstrační jsou výukové přístupy, které využívají vizuálních a praktických prvků k efektivnímu předávání informací. Tyto metody jsou zaměřeny na vizuální prezentaci konceptů a demonstraci postupů nebo dovedností. Zahrnují použití vizuálních pomůcek, modelů, předmětů a praktických ukázek.

Metody dovednostně-praktické

Metody dovednostně praktické se zaměřují na rozvoj praktických dovedností a schopností studentů. Tyto metody klade důraz na praktické aplikace učiva a umožňují studentům získávat a zdokonalovat konkrétní schopnosti prostřednictvím cvičení, simulací a reálných úkolů.

Aktivizující výukové metody

Aktivizující výukové metody jsou zaměřeny na aktivní účast studentů v procesu výuky. Cílem je zapojit studenty do učení, podporovat jejich kritické myšlení, podněcovat diskuzi a rozvíjet dovednosti praktické aplikace naučených konceptů.

Metody heuristické

Významnou skupinou aktivizujících metod jsou metody heuristické, které žáky nejen aktivizují, ale vedou je též k samostatnosti a tvořivosti. Heuristický přístup k učení začíná

---

³⁵ PRŮCHA Jan, Pedagogická encyklopedie, PRŮCHA Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří, 3., rozšířené a aktualizované vydání, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2, str. 195

otázkou „proč?“, ale plně se uplatní až při řešení problému. Problém se vymezuje jako teoretická nebo praktická potíž, kterou žák řeší aktivním zkoumáním a myšlením. Řešení problému probíhá ve fázích, v nichž po identifikaci problému žák vytváří hypotézy na způsob řešení, který následně ověřuje. Řešení problému umožňuje využívat tzv. laterální myšlení (měnit plán postupu) a vracet se k dalším pokusům o řešení, je-li výsledek chybný.³⁶

Metody situační a inscenační

Metody situační a inscenační vnášejí do převážně kognitivně zaměřených školních aktivit prvky osobní angažovanosti a prožitků. U situačních metod jde o řešení problémového případu, reálné události, u inscenačních metod jsou účastníci edukačního procesu sami aktéry předváděných situací. Náročnější variantou inscenačních metod je tzv. mnohostranné hraní úloh, které má blízko k dramatické výchově.

V této skupině metod se osvědčují také didaktické hry, které mají základ ve svobodně zvolené aktivitě. Didaktická hra jako výuková metoda je vždy cílově orientovaná.³⁷

Organizační forma výuky

Organizační formy výuky se týkají způsobu, jakým je vzdělávací proces organizován v rámci školního nebo vzdělávacího zařízení. Tyto formy mohou odrážet strukturu tříd, skupinové aktivity, individuální práci nebo kombinace různých přístupů.

K vnějším činitelům vzdělávání patří organizační formy, které v úzké propojenosti s metodami vytváří předpoklady pro úspěšný průběh výuky. Organizační formy výuky znamenají uspořádání podmínek k funkční realizaci vzdělávacího procesu, v jejichž rámci se používají různé výukové metody a didaktické prostředky. Podobně jako jiné pedagogické kategorie i organizační formy se ve své dlouhé historii rozrůznily a nyní učitelé nabízí bohatý výběr (viz. Příloha 4 – Formy výuky).

3.4 Pedagogika volného času

Pedagogika volného času jako disciplína o volném čase, pro volný čas a ve volném čase, shromažďuje poznatky, informace, dovednosti a praktické zkušenosti, hledá cesty

---

³⁶ PRŮCHA Jan, Pedagogická encyklopedie, PRŮCHA Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří, 3., rozšířené a aktualizované vydání, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2, str.196-197

³⁷ PRŮCHA Jan, Pedagogická encyklopedie, PRŮCHA Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří, 3., rozšířené a aktualizované vydání, Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2, str. 197

a přístupy pro zajištění optimální přípravy ke smysluplnému trávení volného času a zabývá se konkrétním pěstováním změněné kvality života. Výchova ve volném čase směřuje k rozvoji volnočasových postojů, hodnot, znalostí, dovedností a východisek, využívá četných strategií – od poradenství, animace, vzdělávání až k obhajování – i účinných prostředků (umění, hudba, sporty atd.). Věda o volném čase o orientuje na vnímání spojitostí, existujících mezi ekonomickými, politickými a kulturními vztahy, v jednotlivých zemích i mezinárodních poměrech na jedné straně a vzorci volnočasové participace na straně druhé. Soustřeďuje se též na volnočasový marketing, na co nejlepší uspokojení potřeb určitých skupin konzumentů směrem k dosažení přiměřeného užitku³⁸.

Pokud mluvíme o pedagogice volného času jako o vědním oboru, míníme tím výchovu ve volném čase a s tím spojenou teorii a praxi. Tak, jak se rozvíjí pedagogika, dochází postupně k vyčleňování jednotlivých disciplín. Pedagogika volného času je samostatná aplikovaná pedagogická disciplína, která má své pojmosloví a zaměření empirického šetření. Je zároveň vědou interdisciplinární a vědou integrální, neboť má blízký vztah např. k sociologii, ekonomice, sociologii³⁹.

Níže jsou popsány cíle pedagogiky volného času dle Špičáka:

- kompenzace jednostranné a psychické zátěže spojené se školou, která pomáhá při obnově sil;
- rozvíjení zájmů a schopností;
- umožnění získávání praktických zkušeností a následné propojení teorie s praxí;
- upokojit potřebu seberealizace;
- vést jedince k participaci;
- učit sociálním dovednostem – žít ve skupině, komunikovat ve skupině, navazovat přátelství a mezilidské vztahy;
- formovat mravní vlastnosti a postoje⁴⁰.

---

³⁸ VAŽANSKÝ Mojmir, *Základy pedagogiky volného času*, SMĚKAL Vladimír, Brno: Nakladatelství Paido, 1995. ISBN 80-901737-9-9

³⁹ KNOTKOVÁ Alena, *Pedagogika volného času*, Hradec Králové: nakladatelství Univerzity Hradec Králové Gaudemus, 2022. ISBN 978-80-7435-867-8, str. 12 - 13

⁴⁰ ŠPIČÁK Jiljí, *Teorie a metodika výchovy mimo vyučování: pro vychovatele v domovech mládeže*, Olomouc: Univerzita Palackého, 1990, str. 62

Vývoj pedagogiky volného času v Československu

Časový vývoj oboru pedagogiky volného času v Československu do současné podoby začal již po 2. světové válce, kdy se v odborné literatuře začal objevovat pojem mimotřídní výchova, a to především v souvislosti s vydáním zákona o jednotné škole v dubnu 1948. V zákoně bylo striktně stanoveno, že jediným zřizovatelem družin a domovů mládeže, jakož to výchovných a sociálních zařízení, je stát. Následujících letech začínají vznikat první pionýrská mládežnická zařízení, která zajišťovala výchovu dětí ve volném čase. V dobách Československé socialistické republiky byly pionýrské organizace úzce navázány na vládnoucí politické strany, které také značně ovlivňovaly metody, způsoby a cíle výchovy mládeže ve volném čase.

Mimotřídní výchova zahrnuje vzdělávací aktivity, které jsou organizovány uvnitř školního prostředí, ale nejsou součástí běžných školních hodin. To může zahrnovat různé druhy kroužků, seminářů nebo projektů, které jsou zaměřeny na specifické dovednosti nebo témata a které umožňují studentům rozvíjet své zájmy a schopnosti mimo standardní vzdělávací program.

Dalším důležitým milníkem pro mimoškolní výchovu v Československu byl rok 1960 a přijetí Zákona o soustavě výchovy a vzdělávání. Na základě tohoto zákona byly přebírány způsoby a metody výuky používané v běžných hodinách do hodin výchovy mimoškolní.

Devadesátá léta dvacátého století je období, kdy se začíná poprvé objevovat pojem pedagogika volného času. Tento nový obor pedagogiky přejímal zkušenosti od zahraničních institucí, které se zabývaly oblastí využití a trávení volného času.

Mimoškolní výchova zahrnuje vzdělávací aktivity, které probíhají mimo školní prostředí a jsou organizovány jinými institucemi než škola. Tyto aktivity mohou zahrnovat kurzy, tábory, workshopy, sportovní či umělecké aktivity, dobrovolnickou práci, zahraniční výměny a další zážitkové vzdělávací příležitosti. Mimoškolní výchova může být zaměřena na širokou škálu dovedností, jako jsou sportovní aktivity, umění, jazyky, věda, technologie a další.

Pedagogika volného času je evidentně širším pojmem než „výchova mimo vyučování“ ve veřejném sociálním prostředí, ale také pedagogické problematiky využívání volného času v rodině⁴¹.

---

⁴¹ KAPLÁNEK Michal, *Čas volnosti – čas výchovy* / KAPLÁNEK Michal (ed.), vydání první, Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3, str. 70

Po sametové revoluci v roce 1989 a následném rozpadu Československa v roce 1993 začala pedagogika volného času procházet změnami. Nástupem demokracie se otevřely nové možnosti a byl kladen důraz na individualitu a svobodu volby aktivit. Organizované skupinové aktivity stále existují, ale současně je kladen důraz na podporu samostatného zájmu dětí a mládeže.

V současné době je pedagogika volného času v Česku zaměřena na podporu rozvoje individuálních dovedností dětí a mládeže. Existují různé organizace a spolky, které nabízejí různé kurzy, workshopy a aktivity v oblasti umění, sportu, vědy, technologie a dalších oblastech zájmu. Důležitou roli hraje také školní vzdělávací systém, který se snaží podporovat zájmy a nadání dětí i mimo školní prostředí.

Celkově lze říci, že v Česku existuje pestrá nabídka aktivit pro děti a mládež v oblasti pedagogiky volného času, která je zaměřena na podporu jejich celkového rozvoje a individuality.

3.5 Školská zařízení

Definicí a přesným vymezením pojmu „školské zařízení“ se zabývá zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, v platném znění, (dále jen „školský zákon“) a s ním související vyhláška č. 74/2005 Sb., zájmovém vzdělávání. Výše citovaný zákon v § 7 odst. 4) říká: „Školské zařízení poskytuje služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči. Školské zařízení uskutečňuje vzdělávání podle školního vzdělávacího programu⁴².

V následujícím odstavci 5) § 7 školského zákona jsou uvedeny druhy školských zařízení:

- zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků;
- školská poradenská zařízení;
- školská výchovná a ubytovací zařízení;
- školská zařízení pro zájmové vzdělávání;
- zařízení školního stravování;

---

⁴² *Zákony pro lidi. Zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, v platném znění. [cit. 2024-01-10]. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561e>*

- školská účelová zařízení.

Dalším dělením se zabývá vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, v platném znění (dále jen „vyhláška“), která dále dělí školská zařízení pro zájmové vzdělávání, a to následujícím způsobem (§ 4 výše uvedené vyhlášky):

- středisko volného času (dále jen „středisko“);
- školní klub (dále jen „klub“);
- školní družina (dále jen „družina“).

Středisko volného času

Činnost střediska se uskutečňuje ve více oblastech zájmového vzdělávání nebo se zaměřuje na konkrétní oblast zájmového vzdělávání, a to i mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání podle školského zákona. Organizační členění střediska stanoví ředitel střediska vnitřním předpisem. Středisko může poskytovat metodickou a odbornou pomoc účastníkům zájmového vzdělávání, případně školám a školským zařízením.

Středisko má tyto typy:

- dům dětí a mládeže, který uskutečňuje činnost ve více oblastech zájmového vzdělávání;
- stanice zájmových činností zaměřená na jednu oblast zájmového vzdělávání.

Středisko vykonává činnost ve dnech školního vyučování. Středisko může vykonávat činnosti ve dnech, kdy neprobíhá školní vyučování, a to včetně školních prázdnin⁴³.

Jsou to zařízení, která se zaměřují především na realizaci specializovaných zájmových činností pod odborným pedagogickým vedením. Organizují zájmovou činnost pravidelnou v kroužcích i příležitostnou, soutěže pro talentované jedince, prázdninové

---

⁴³ *Zákony pro lidi. Vyhláška č. 74/2005 Sb., Vyhláška o zájmovém vzdělávání, v platném znění.* [cit. 2023-11-18]. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-74/zneni-20240101>.

tábory, nabízejí spontánní aktivity na hřištích, v hernách apod. Významné je, že umožňují účast dětem, mládeži, rodičům s dětmi a případně i dalším zájemcům⁴⁴.

Středisko volného času se řadí dle zákona č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném jiném vzdělávání, v platném znění, mezi školská zařízení pro zájmové vzdělávání a svou činnost může vykonávat se zaměřením na jednu nebo několik oblastí zájmového vzdělávání. V případě orientace pouze na jednu oblast zájmového vzdělávání mluvíme o tzv. stanici zájmových činností. Středisko volného času je jednou z částí školského vzdělávacího systému, proto je také každé středisko zapsáno ve školském rejstříku a rejstříku školských právnických osob. Účastníky zájmového vzdělávání nejsou jen děti a žáci, ale i ostatní, kteří mají zájem a chuť se účastnit zájmového vzdělávání. Výkon činnosti střediska volného času musí vždy probíhat mimo místa, kde probíhá formální vzdělávání, a to po celý týden včetně dnů pracovního volna.

Konkrétní podobu výchovně vzdělávací činnosti střediska volného času specifikuje § 2 vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, v platném znění. Zájmové vzdělávání se uskutečňuje:

- pravidelnou, zájmovou, výchovnou, rekreační nebo vzdělávací činností včetně možnosti přípravy na vyučování;
- příležitostnou zájmovou, výchovnou, rekreační nebo vzdělávací činností včetně možnosti přípravy na vyučování;
- táborem a další obdobou činností;
- osvětovou činností včetně shromažďování a poskytování informací pro děti, žáky a studenty, popřípadě další osoby a činnosti vedoucí k prevenci rizikového chování a výchovu k dobrovolnictví;
- individuální práci, zejména vytvářením podmínek pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů;
- využitím otevřené nabídky spontánních činností; nebo
- vzdělávacími programy navazujícími na rámcové vzdělávací programy škol⁴⁵.

---

⁴⁴ PÁVKOVÁ Jiřina, *Pedagogika volného času* / PÁVKOVÁ Jiřina, HÁJEK B., HOFBAUER B., HRDLÍČKOVÁ V., PAVLÍKOVÁ A., 3., aktualizované vydání, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6, str. 44

⁴⁵ *Zákon pro lidi. Vyhláška č. 74/2005 Sb., Vyhláška o zájmovém vzdělávání, v platném znění.* [cit. 2023-11-18]. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-74/zneni-20240101>.

Ad a) Jedná se o pravidelnou opakující se činnost pro účastníky zájmového vzdělávání, kteří se na tuto činnost přihlásili. Mezi tyto činnosti patří kroužek, oddíl, klub, aj.

Ad b) Mezi příležitostnou činností se řadí výlety, exkurze, návštěvy kulturních zařízení, sportovní soutěže a utkání, aj. Jsou to časově omezené akce pod vedením pedagoga. Akce by měla mít charakter výchovně vzdělávací.

Ad c) Táborová činnost je činnost probíhající několik po sobě jdoucích dní pod vedením pedagoga. Pořádá se z pravidla ve dnech delšího volna, kam řadíme velké letní prázdniny, a další. Táborová činnost probíhá jako pobytová akce nebo příměstský tábor.

Ad d) Středisko volného času může poskytovat i odbornou pomoc dalším zařízením pracujícími s účastníky ve volném čase. Poskytnutá odborná pomoc může mít různé formy a podoby např. kurzy, školení, semináře, workshopy, aj.

Ad e) V případě zjištění nadání v různých oblastech u některého z účastníků zájmového vzdělávání, umožňuje středisko volného času jejich další rozvoj. Účastníci mají možnost využít individuálních konzultací s pedagogy, kteří s nimi dále pracují a dle jejich individuálních potřeb a změn se snaží najít formy a aktivity, které pomohou dále jejich nadání rozvíjet.

Ad f) Střediska volného času nabízí otevřené spontánní činnosti, mezi které řadíme např. studentské kluby, počítačové herny, dětská hřiště a další. Jsou to aktivity neorganizované, omezené provozní dobou.

Ad g) Úzká spolupráce škol a středisek volného času, kdy dochází k návaznosti různých školních aktivit s činnostmi zájmového vzdělávání ve střediscích volného času. V těchto případech dochází k propojování formálního a neformálního vzdělávání.

4 Vlastní práce

4.1 Šluknovský výběžek

Šluknovský výběžek, území o rozloze přibližně 355 km² v severní části České republiky, obehnaný státními hranicemi s Německem, je součástí Ústeckého kraje administrativně zařazený pod okres Děčín. Dle systému klasifikace územních jednotek Evropské unie je výběžek součástí NUTS II Severozápad. Na jihovýchodě zasahuje území do Lužických hor a jihozápadě částečně do národního parku Českosaské Švýcarsko.

Počet obyvatel Šluknovského výběžku se pohybuje okolo hranice 51.500 osob různých kultur především české, saské a lužické.

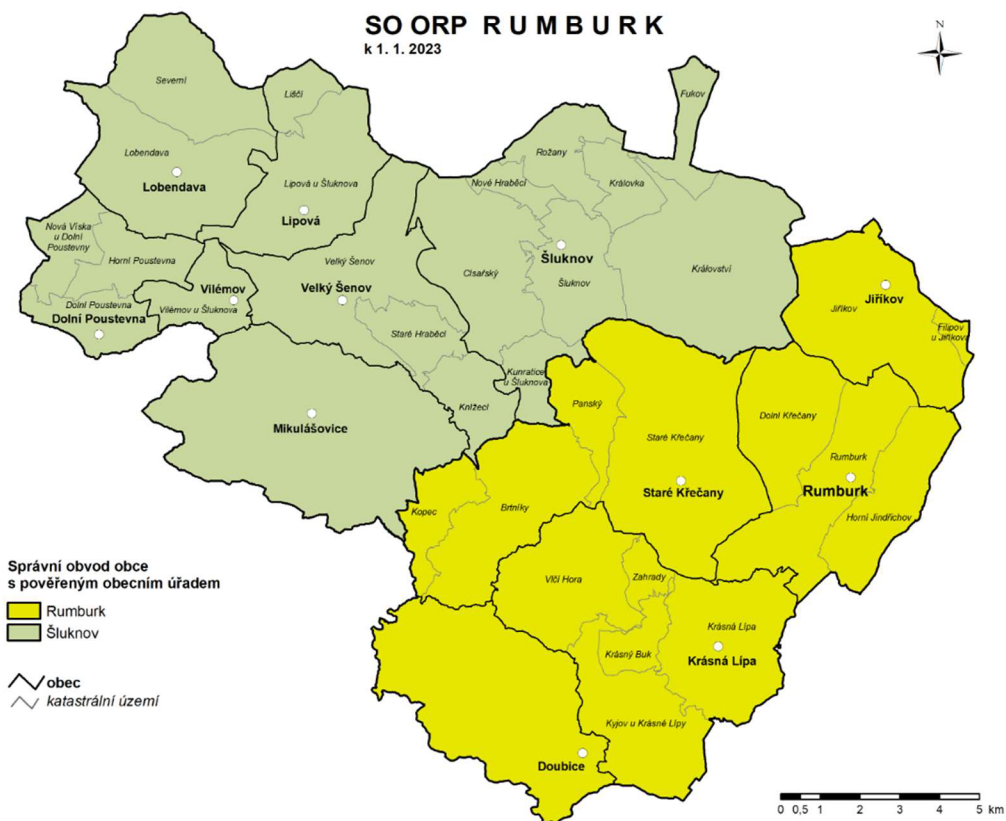
V minulosti byla oblast Šluknovského výběžku proslulá především vyspělým průmyslem v oboru textilní výroby a tkaní látek. V současné době je většina továren uzavřena a průmysl značně utichl. Pouze na okraji města Rumburk vyrostla malá průmyslová zóna, kde výrobu provozuje společnost Benteler Automotive Rumburk s.r.o. vyrábějící díly pro automobilový průmysl. Je to i největší zaměstnavatel lidí žijících ve výběžku.

V roce 2003, vznikem správních obvodů, vznikly ve Šluknovském výběžku dvě obce s rozšířenou působností. Jedním z nich je město Varnsdorf, nejmenší správní obvod v Ústeckém kraji pro město Chřibská a obce Jiřetín pod Jedlovou, Horní Podluží, Dolní Podluží a Rybníště.

Druhou obcí s rozšířenou působností je město Rumburk vykonávající správu pro město Krásná Lípa, Jiříkov, Mikulášovice, Šluknov, Velký Šenov, Dolní Poustevna a obce Doubice, Vilémov, Lobendava, Lipová a Staré Křečany.

Většina měst a obcí ve Šluknovském výběžku je členem místní akční skupiny Český Sever, která hájí a realizuje zájmy místních obyvatel dle aktuálních potřeb regionu. Dále na území působí dobrovolný svazek obcí Sever, jehož cíle směřují do oblasti školství, zdravotnické a sociální péče a kulturního dění v souvislosti s rozvojem jednotlivých obcí a měst ve Šluknovském výběžku. Největším zájmovým sdružením s 18 členy je sdružení koordinující společné postupy při realizaci záměrů měst a obcí Sdružení právnických osob pro rozvoj Šluknovska. V rámci přeshraniční spolupráce spadá Šluknovský výběžek pod Euroregion Nisa.

Obrázek 1 Města a obce v ORP Rumburk

Zdroj: Český statistický úřad. *Administrativní mapa správního obvodu ORP Rumburk*. [online].
(PNG). [2024-03-30]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/11248/17834573/ORP4212a.png/c8a8444a-7f2e-40f1-895a-3b6534a92997?version=1.3&t=1688017916109>

Obrázek 2 Města a obce v ORP Varnsdorf

Zdroj: Český statistický úřad. *Administrativní mapa správního obvodu ORP Varnsdorf*. [online]. (PNG). [2024-03-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11248/17834623/ORP4215a.png/10e5dfa3-0919-4d45-9164-f7ebf92304a5?version=1.3&t=1688017939438>

Schrödingerův institut

Základní informace

Shrödingerův institut – středisko volného času pro Šluknovský výběžek

Školská právnická osoba zapsaná ve školském rejstříku, provoz zahájen v září 2012

Sídlo: Londýnská 562/3, 407 53 Jiříkov – Starý Jiříkov

IČ: 713 415 10

IZO: 91 004 196

www.sisnstitut.cz

Statutární orgán: Bc. Gabriela Doušová, ředitelka

Zřizovatel: Biskupství litoměřické, Dómské náměstí 1, 412 88 Litoměřice

Schrödingerův institut – středisko volného času pro Šluknovský výběžek má statut školské právnické osoby. Zřizovatelem je Biskupství litoměřické. Svou činnost zahájil v září 2012, kdy byl oficiálně zapsán do rejstříku škol a školských zařízení. Podnětem pro vznik institutu byly rasové nepokoje v roce 2011, jenž hýbaly celým Šluknovským výběžkem. Mezi starousedlíky a romskými obyvateli byly vztahy značně vyostřené a napjaté, což se táhlo celým výběžkem. Na tento stav měl reagovat institut a jeho vznik měl směřovat na stmelování místních obyvatel bez rozdílu věku, národnosti, rasy a náboženství a narovnávat vztahy mezi nimi.

Svou činnost zahajoval prostorách Biskupského gymnázia ve Varnsdorfu. Poptávka místních obyvatel o volnočasové aktivity a zájmové kroužky nejen pro děti stále sílila a postupně se institut rozšiřoval téměř do všech měst a obcí ve Šluknovském výběžku. V současné době funguje ve čtyřech obcích a sedmi městech Šluknovského výběžku, a to buď ve střediscích nebo formou akademie.

Rozdíl mezi střediskem a akademií je v systému fungování. Střediska jsou objekty nebo prostory, kde se konají různé volnočasové aktivity a kam účastníci těchto aktivit docházejí. Naopak střediska fungují na obráceném systému, kdy tutor, tj. vedoucí aktivity, dojíždí za účastníky aktivit na různá místa Šluknovského výběžku.

Kromě pravidelných zájmových aktivit různého zaměření pořádá mnoho nepravidelných aktivit v podobě workshopů, přednášek, výstav, exkurzí, aj. V době školního volna zajišťuje přibližně pro 1500 dětí pobytové a příměstské tábory.

Institut také úzce spolupracuje s dalšími organizacemi ve Šluknovském výběžku. Jedná se především o mateřské a základní školy, sportovními oddíly a svazy s registrující mladé sportovce. V oblasti sociální spolupracuje s místním Komunitním centrem Kostka Krásná Lípa, Agenturou Pondělí, z.s., a dalšími.

Vyznačuje se typickými barvy černé a žluté, které má také ve svém patentovaném znaku.

Obrázek 3 Logotyp Schrödingerova institutu

Zdroj: Schrödingerův institut (2024)

Obrázek 4 Místa výkonu aktivit v jednotlivých obcích Šluknovského výběžku včetně objektů a jejich vlastníků

	Objekt	Prostory	Adresa	Středisko/aktivita	Vlastník
JIŘÍKOV					
1	Sídlo a ředitelství SI Kláster sv. Karla Boromejského-	celá budova, Klubovny, kuchyně, dílny, kaple Nejsvětějšího srdce Ježíšova, klášterní zahrada	Londýnská 562, 407 53 Jiříkov	Ředitelství, personalista, mzdová účetní, Středisko Jiříkov, Kočičí akademie, předškolní klub Koťátko, zájmové a volnočasové aktivity, příměstské tábory, víkendové akce pro širokou veřejnost, přespávání s dětmi	<i>Kongregace milosrdných sester sv. Karla Boromejského</i>
2	Středisko SI - Ústav sociální péče - Hvězdárna	dílny, sklady	Londýnská 563, 407 53 Jiříkov	Dílny pro technický úsek příměstské tábory, přespávání s dětmi	<i>Město Jiříkov</i>
3	Základní škola Jiříkov	tělocvična	Moskevská 740, 407 53 Jiříkov	SAŠ, Pohybovky	<i>Zřizovatel Město Jiříkov</i>
MIKULÁŠOVICE					
4	Základní škola Mikulášovice	tělocvična učebna	Mikulášovice č. p. 20, 407 79 Mikulášovice	Turistický závod, SAŠ - sportovky, bridge, kroužek matematiky	<i>Zřizovatel Město Mikulášovice</i>
	Keramická dílna Mikulášovice	dílna Simony Machorkové	Mikulášovice č. p. 19, 407 79 Mikulášovice	Keramika pro děti	<i>Město Mikulášovice</i>
VILÉMOV					
5	Základní škola a Mateřská škola	učebna	Vilémov 140, 407 80	Náboženství	<i>Zřizovatel Obec Vilémov</i>
6	Sportovní hala	tělocvična	Vilémov 84, 407 80	SAŠ - sportovky, gymnastika	<i>Obec Vilémov</i>
RUMBURK					
7	Sekretariát, pokladna a ekonomické odd.	administrativní prostory	Palackého 205, 408 01 Rumburk	kanceláře SI,	<i>Dušan Slavík, soukromý vlastník</i>
8	Středisko SI - Baťa	Klubovny, čajová kuchyňka	Tř. 9. května 1386, 408 01 Rumburk	Předškolní klub Koťátko, Kočičí akademie, HAŠ, Kočičí univerzita, Výtvarný ateliér	<i>Cream a.s.</i>

9	Středisko SI - tančírna Balahala	taneční sál, baletní sál, dětská herna, kavárna, koncertní a přednáškový sál, čajová kuchyňka	Hálkova ul. 1140, 408 01 Rumburk	Kulturní, společenské a sportovní aktivity SI, studentský klub, odpočinková zóna pro děti a jejich rodiče, pro seniory, kavárenské posezení, přednášky, koncerty, promítání, spontánní činnost, EDUSI – vzdělávací centrum. HAŠ	Zdeněk Křížek, soukromý vlastník
10	Základní škola Tyršova	Tělocvična, učebna	Tyršova ulice 1066/2, 408 01 Rumburk	BAŠ, VAŠ, Kočičí akademie	Zřizovatel Město Rumburk
11	Střední zdravotnická škola a Obchodní akademie Rumburk	tělocvična	Komenského 927/12, 408 01 Rumburk	VAŠ	Zřizovatel Ústecký kraj
12	Základní škola U Nemocnice	tělocvična	U Nemocnice 1132/5 408 01 Rumburk	BAŠ, Rugby	Zřizovatel Město Rumburk
13	Sportovní stadion	fotbalové hřiště	U stadionu 494 408 01 Rumburk	SAŠ, Rugby	Zřizovatel Město Rumburk
VELKÝ ŠENOV					
14	Středisko SI	klubovny, kuchyně, sklad, WC + sprchové kouty	Kulturní dům, Šluknovská ul., 407 86 Velký Šenov	KA, předškoláček, výtvarné kroužky,	Vlastník Město Velký Šenov
15	Základní škola Velký Šenov	učebna, klubovny, knihovna, tělocvična	Mírové náměstí 440, 407 78 Velký Šenov	Florbal, rybáři, SAŠ	Zřizovatel Město Velký Šenov
16	Fara Velký Šenov	učebna	Mikulášovická 324, 407 78 Velký Šenov	Náboženství	Farnost Velký Šenov
VARNSDORF					
17	Středisko SI – Klubovna Basketbalové akademie	klubovna	Národní 1082, 407 47 Varnsdorf	BAŠ, Herní klub, Klub deskových her, Stopaři, Scratch Wars	TJ Slovan Varnsdorf
18	Základní škola a Mateřská škola Bratislavská	učebna, tělocvična	Bratislavská 994, 407 47 Varnsdorf	HAŠ, dramatický kroužek	Zřizovatel město Varnsdorf
19	Základní škola Edisonova	tělocvična	Edisonova 2821, 407 47 Varnsdorf	BAŠ, VAŠ	Zřizovatel město Varnsdorf
20	TJ Slovan Varnsdorf	tělocvična	Národní 1082, Varnsdorf	BAŠ	TJ Slovan Varnsdorf
21	Sportovní hala	tělocvična	Západní 2984, 407 47 Varnsdorf	BAŠ, SAŠ	Regie a.s.

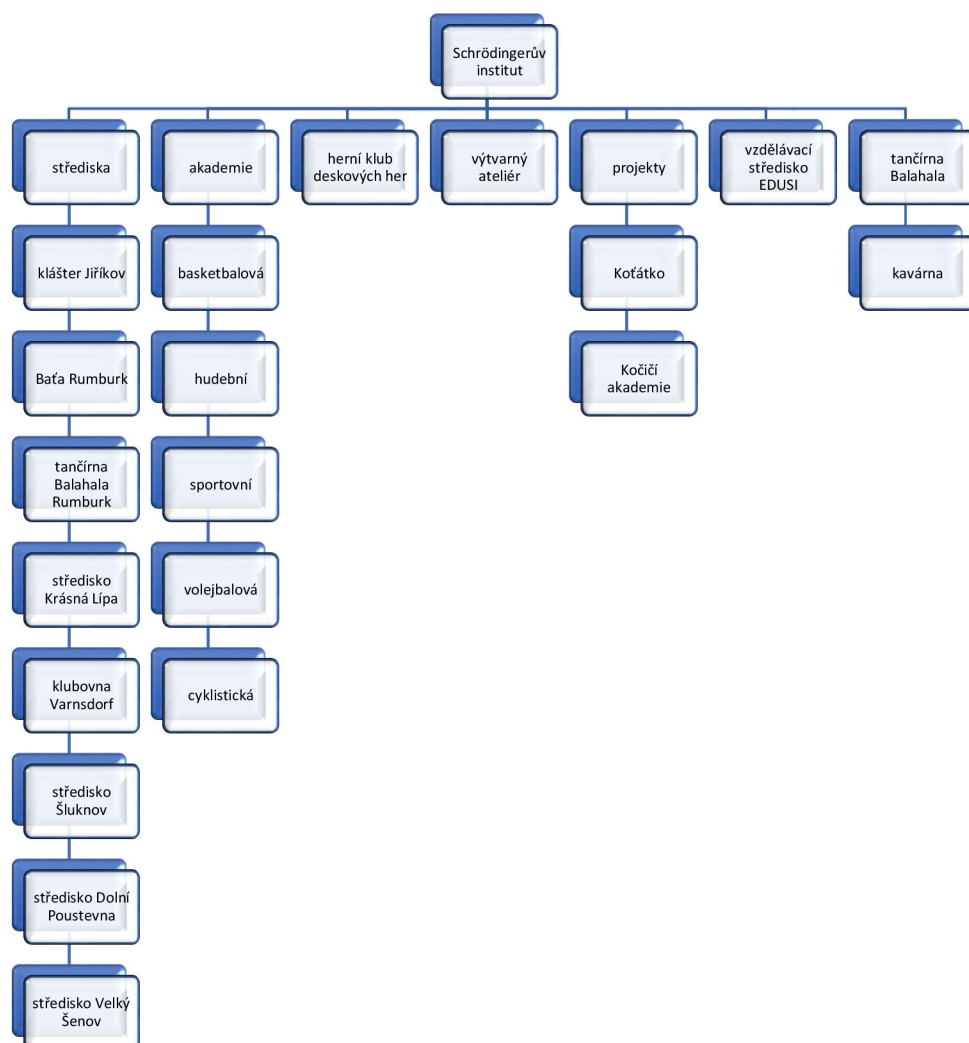
22	Bazén	bazén	Barviřská 3083, 407 47 Varnsdorf	SAŠ	Regie a.s.
23	Základní škola Východní	učebna	Východní 1602 407 47 Varnsdorf	BAŠ, Klub deskových her, Stopaři	Zřizovatel město Varnsdorf
KRÁSNÁ LÍPA					
24	Středisko SI	klubovna	Školní 10/558, 407 46 Krásná Lípa	KA, Čtenářský klub	Vlastník Město Krásná Lípa
25	Základní škola Krásná Lípa	tělocvična, nafukovací hala, sportovní areál	Školní 10/558, 407 46 Krásná Lípa	BAŠ, SAŠ	Zřizovatel město Krásná Lípa
DOLNÍ POUSTEVNA					
26	Sportovní hala	tělocvična	U Letadla 404, 407 82 Dolní Poustevna	SAŠ	Zřizovatel město Dolní Poustevna
27	Loutkové divadlo provizorní prostory: ZŠ D.Poustevna(do podzimu 2023)	klubovna	Vilémovská 126, Dolní Poustevna	výtvarné kroužky, polytechnika, bridge, cyklistický kroužek	Zřizovatel město Dolní Poustevna
28	Fotbalový areál	venkovní sportoviště	Dolní Poustevna	SAŠ	Zřizovatel město Dolní Poustevna
STARÉ KŘEČANY					
29	Základní škola	tělocvična, učebna	Staré Křečany 44, 407 61	Rybářský kroužek, kroužky vaření, výtvarný ateliér	Zřizovatel obec Staré Křečany
ŠLUKNOV					
30	Základní škola J. Vohradského Šluknov	tělocvična	T. G. Masaryka 678, 407 77 Šluknov	SAŠ, BAŠ, Rugby	Zřizovatel město Šluknov
31	Šluknov náměstí	Klubovna, čajová kuchyňka, výtvarná dílna	Nám. Míru 288, prodejna řeznictví, pekárna	PKK, KA, výtvarné a hudební aktivity,	Soukr. Majitel Petr Dostál
32	Šluknov - kuželna	Kuželna	Kuželna Šluknov Budyšínská 648 407 77 Šluknov	Kuželkářský kroužek	Město Šluknov
DOLNÍ PODLUŽÍ					
33	Základní škola Dolní Podluží	učebna	Dolní Podluží 364, 407 55	KA	Zřizovatel obec Dolní Podluží
JIŘETÍN POD JEDLOVOU					
34	Sportovní areál Jiřetín pod Jedlovou	tělocvična	Školní 273, 407 56 Jiřetín pod Jedlovou	SAŠ – stolní tenis	Zřizovatel obec Jiřetín pod Jedlovou
RYBNIŠTĚ					
35	Základní škola Rybniště	tělocvična	Rybniště 170, 407 51 Rybniště	SAŠ	Vlastník obec Rybniště

Zdroj: Schrödingerův institut, (2023)

Schrödingerův institut působí po celém Šluknovském výběžku a nabízí různé druhy volnočasových zájmových aktivit. Širokou nabídku znázorňuje obrázek 5.

Obrázek 5 Struktura jednotlivých vzdělávacích aktivit Schrödingerova institutu

Zdroj: Schrödingerův institut, vlastní zpracování (2024)

4.2 Projekt Kočíčí akademie

V rámci Schrödingerova institutu se napříč Šluknovským výběžkem realizují dva projekty, které spolu úzce souvisejí a navazují na sebe. Prvním projektem je předškolní klub „Koťátko“. Klub pracuje s dětmi od věku tří let až do doby, kdy se děti stávají žáky a nastupují do 1. třídy základní školy.

S přechodem na základní školu přebírá děti druhý projekt Kočičí akademie. Tento projekt funguje na možnosti svobodné volby dětí, potažmo jejich rodičů, zda pravidelnou mimoškolní aktivitu navštěvovat.

Kočičí akademie zahájila svou činnost společně se školním rokem 2016/2017 se 198 přihlášenými dětmi.

Tabulka 1 Počet dětí přihlášených do Kočičí akademie za jednotlivé školní roky

školní rok	počet přihlášených dětí do Kočičí akademie
2016/2017	198
2017/2018	277
2018/2019	258
2019/2020	177
2020/2021	205
2021/2022	287
2022/2023	295
2023/2024	282

Zdroj: Schrödingerův institut, vlastní zpracování (2024)

Kočičí akademie funguje jako pravidelná odpolední aktivita vedená pedagogem volného času, tj. tutorem, který pomáhá dětem se školní přípravou na následující den. Hlavní myšlenkou projektu je snížení školní neúspěšnosti a nepřipravenosti dětí do školy.

V samém začátku byl projekt zacílen na děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, kde nedochází ze strany rodiny k žádné motivaci a podpoře ve vzdělávání. Podoba sociálního znevýhodnění není homogenní, objevují se různé druhy situací v rodinách. Nejčastěji dochází do Kočičí akademie děti ngramotných rodičů, děti z neúplných rodin, děti z velmi chudých rodin, ale i děti podnikatelů, kteří nemají na školní přípravu svých dětí pro pracovní vytíženost časový prostor. Další početnou skupinou jsou děti s odlišným mateřským jazykem. Ve Šluknovském výběžku žijí početné menšiny romsky, vietnamsky a ukrajinsky hovořících obyvatel.

V současné době jsou do akademie přijímány všechny děti bez rozdílu a ohledu na prospěch ve škole. Dětem se slabším prospěchem a na doporučení třídního učitele je věnována větší pozornost a individuální přístup.

Informace o projektu Kočičí akademie byly a neustále jsou poskytovány všem základním školám na území Šluknovského výběžku. A ve většině případů se žáci základních škol do projektu zapojují. Aby práce tutorů měla kladné výsledky dochází k vzájemné výměně informací o žákovi mezi tutorem a pedagogem základní školy. Tato podoba interakce, kdy dochází k propojování formálního a neformálního vzdělávání, se nejvíce osvědčila.

Domácí příprava a psaní domácích úkolů probíhá v klidném prostředí na středisku, kde vládne víc než pozitivní a pohodová atmosféra. Tutoři děti motivují různými způsoby, a to jak k pravidelnosti docházky do Kočičí akademie, tak jim ukazují různé důvody, proč je příprava do školy a vzdělávání se důležité. Děti z Kočičí akademie nemusí odcházet po napsání domácích úkolů ihned domů. Všechna střediska jsou vybavena a uzpůsobena k tomu, aby si děti mohly hrát, číst, hrát na hudební nástroj a spoustu dalších aktivit, ze kterých si vybere každé dítě.

Cílem Kočičí akademie je pomoc dětem s domácími úkoly a přípravou do školy a rozvíjet v nich smysl pro povinnost formou pravidelné docházky. Důležitým posláním Kočičí akademie je, aby dítě zažilo ve škole pocit úspěchu a bezproblémovosti, čímž se odbourá i negativní vztah dítěte ke škole a vzdělávání. Nenásilnými a pomalými kroky snižovat školní neúspěšnost.

Ve školním roce 2023/2024 funguje na území Šluknovského výběžku celkem osm Kočičích akademií. Jedná se o tato města Šluknov, Jiříkov, Krásná Lípa, Velký Šenov, Dolní Poustevna a dvě střediska v Rumburku, a obec Dolní Podluží.

4.3 Vlastní výzkumné šetření

Cílem diplomové práce je zjistit, zda středisko volného času může svou volnočasovou aktivitou napomáhat ke snižování školní neúspěšnosti dětí na základních školách na území Šluknovského výběžku.

V rámci šetření byly stanoveny následující dílčí cíle:

DC1: Zjistit, zda pravidelná docházka má vliv na školní výsledky dětí.

DC2: Zjistit, co je příčinou školní neúspěšnosti u dětí.

DC3: Zjistit, jaké důvody vedou děti k tomu, že ve svém volném čase, docházejí na aktivitu, jež je zaměřená na přípravu do školy.

DC4: Zjistit, jakým způsobem dětem tato volnočasová aktivita pomáhá ve vzdělávání.

DC5: Zjistit, zda tutoři jsou přesvědčeni o tom, že Kočičí akademie plní své cíle a poslání.

DC6: Zjistit, zda pedagogové základních škol vnímají spolupráci se střediskem volného času v rámci realizace Kočičí akademie přínosnou a potřebnou.

DC7: Zjistit, zda rodiče dětí vnímají aktivitu pozitivně či negativně v rámci školního prospěchu.

Stanovení hypotéz

Na základě stanovených dílčích cílů práce a vlastních získaných zkušeností z diplomní praxe, jsem stanovila níže uvedené hypotézy:

H1: Na volnočasovou aktivitu „Kočičí akademie“ docházejí pouze děti s nedostatečnými školními výsledky.

H2: Pravidelná docházka dětí na volnočasovou aktivitu „Kočičí akademie“ vede ke zlepšování školních výsledků.

H3: Příčinou školní neúspěšnosti u dětí je nedostatečná domácí příprava.

H4: Kočičí akademie je vnímána mezi tutory, pedagogy základních škol a rodiči jako smysluplná a potřebná aktivita, která má pozitivní vliv na školní výsledky dětí.

Metodika výzkumu

Pro tuto diplomovou práci byla zvolena kvantitativní metoda výzkumu v podobě dotazníkového šetření a současně průběžného zaznamenávání dat do karty žáka. Vzor dotazníku pro účastníky aktivity je Přílohou 5. Karta žáka byla zpracována pro potřeby této práce. Karta vznikla za podpory a odborné konzultace pedagogů volného času Schrödingerova institutu a pedagogů základních škol ve Šluknovském výběžku. Vzor karty žáka je Přílohou 6.

Na začátku srpna 2023 byl první návrh karty žáka předán k připomínkování pedagogům základních škol a tutorům Schrödingerova institutu. Následně byly zapracovány připomínky a ostrá verze předána na konci téhož měsíce na jednotlivá střediska Kočičí akademie Schrödingerova institutu.

Výzkum byl doplněn o dotazníkové šetření mezi tutory Kočičí akademie Schrödingerova institutu, pedagogů škol s vazbou na Kočičí akademii a rodičů dětí navštěvující Kočičí akademii.

Zkoumaný vzorek

Předmětem zkoumání bylo celkem osmdesát náhodně vybraných účastníků aktivity Kočičí akademie ze všech středisek Schrödingerova institutu v sedmi městech a jedné obci Šluknovského výběžku. Zkoumaným vzorkem byly děti základních škol ve výběžku.

Tabulka 2 Počet přihlášených dětí do Kočičí akademie ve školním roce 2023/2024 dle jednotlivých středisek Schrödingerova institut včetně počtu dětí zkoumaného vzorku

Středisko	počet dětí	počet zkoumaných dětí
Středisko ZŠ Dolní Podluží	67	10
Středisko Jiříkov	25	10
Středisko ZŠ Tyršova Rumburk	17	10
Středisko Baťa Rumburk	18	10
Středisko Šluknov	51	10
Středisko Velký Šenov	13	10
Středisko Dolní Poustevna	10	10
Středisko ZŠ Krásná Lípa	81	10

Zdroj: vlastní zpracování, Schrödingerův institut (2024)

Doplňkového dotazníkového šetření se účastnily děti 1. a 2. stupně základní školy. Tabulka 2 uvádí rozdělení dle počtu dětí dle tříd a pohlaví.

Tabulka 3 Celkový počet dětí ze zkoumaného vzorku dle tříd ZŠ a pohlaví

třída ZŠ	počet chlapců	počet děvčat	počet celkem
1.třída	6	3	9
2.třída	5	5	10
3.třída	6	12	18
4.třída	8	17	25
5.třída	4	9	13
6.třída	1	3	4
8.třída	0	1	1
Celkem	30	50	80

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Analýza výzkumu za jednotlivá střediska Kočičí akademie na území Šluknovského výběžku

U hodnocení účasti na docházce dětí byly stanoveny 3 rozmezí vyjádřené v % z celkového počtu výukových hodin za 1. pololetí školního roku 2023/2024 a to následujícím způsobem:

- <25 % velmi nízká účast na aktivitě, pravidelnost docházky je téměř nulová;
- 25–50 % průměrná účast na aktivitě, nelze konstatovat pravidelnost docházky;
- > 50 % vysoká účast na docházce, lze konstatovat pravidelnost docházky.

Počet výukových hodin byl rozdílný u každého střediska a závisel na počtu dní v týdnu, kdy byly v provozu jednotlivé akademie. V případě provozu od pondělí do pátku, tj. provoz pět dní v týdnu, za 1. pololetí školního roku 2023/2024, byl celkový max. počet 96 výukových hodin akademie. Pro čtyřdenní provoz střediska max. 79, třídní provoz max. 59 a dvoudenní provoz max. 41 výukových hodin akademie. Celý týden byla otevřena Kočičí akademie Šluknov a Dolní Podluží. Čtyřdenní provoz v týdnu byl na střediscích Jiříkov, Velký Šenov, Krásná Lípa a Dolní Poustevna. Tři dny v týdnu fungovala akademie na středisku Bařa Rumburk a dva dny v týdnu ZŠ Tyršova Rumburk.

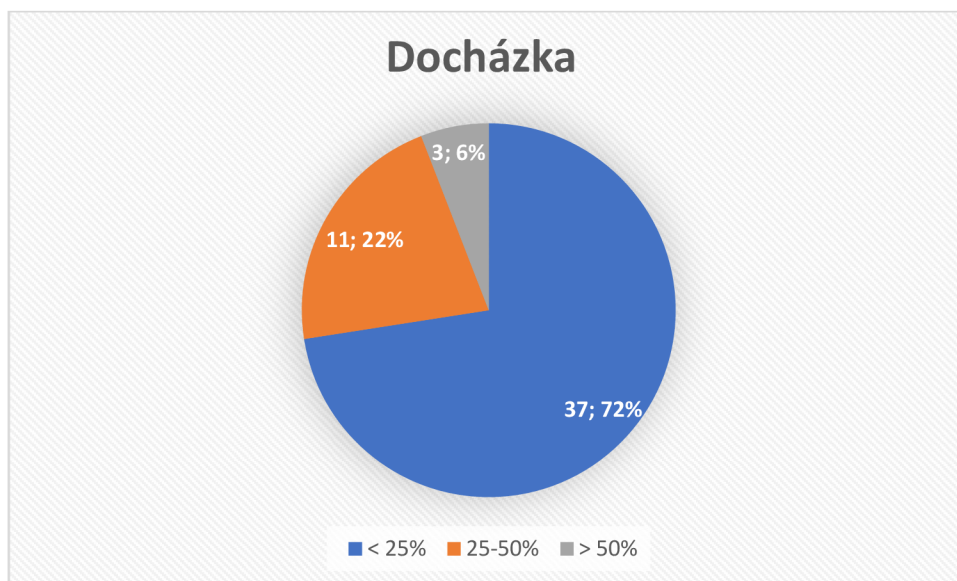
Kočíčí akademie Šluknov

Probíhala v prostorách mimo objekt základní školy od pondělí do pátku v časovém rozpětí 12:30 až 14:30 hodin. První pololetí školního roku 2023/2024 mělo 96 výukových dní v Kočíčí akademii. Celkový počet přihlášených dětí na aktivitu byl 51 dětí.

Z celkového počtu dětí bylo náhodným výběrem vybráno 10 účastníků, u kterých byla vedena karta dítěte s docházkou a se záznamy tutora a pedagoga základní školy při zahájení školního roku a na konci prvního pololetí školního roku 2023/2024. Děti byly evidovány pod předem danými kódy.

Zkoumaným jevem byla docházka, tj. počet dní aktivní účasti dětí v poměru s celkovým počtem výukových dnů Kočíčí akademie, a to jak dětí přihlášených na středisko, tak u dětí ze zkoumaného vzorku.

Graf 1 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku ve Šluknově s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 96 výukových dní.

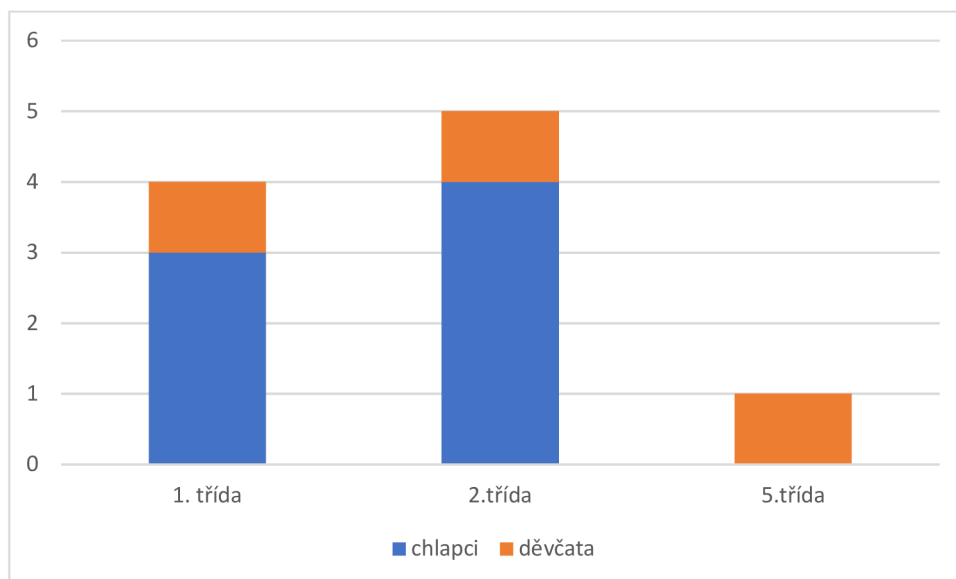

Zdroj: Schrödingerův institut, vlastní zpracování (2024)

Z grafu vyplývá, že více jak polovina přihlášených dětí na středisku ve Šluknově za 1. pololetí školního roku 2023/2024 plnila účast na docházce pod 25 % z celkového počtu 96 výukových dní Kočíčí akademie.

U náhodně vybraného vzorku dětí bylo zkoumáno, jakou třídu základní školy v 1. pololetí školního roku 2023/2024 navštěvují a jejich pohlaví.

Graf 2 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku ve Šluknově

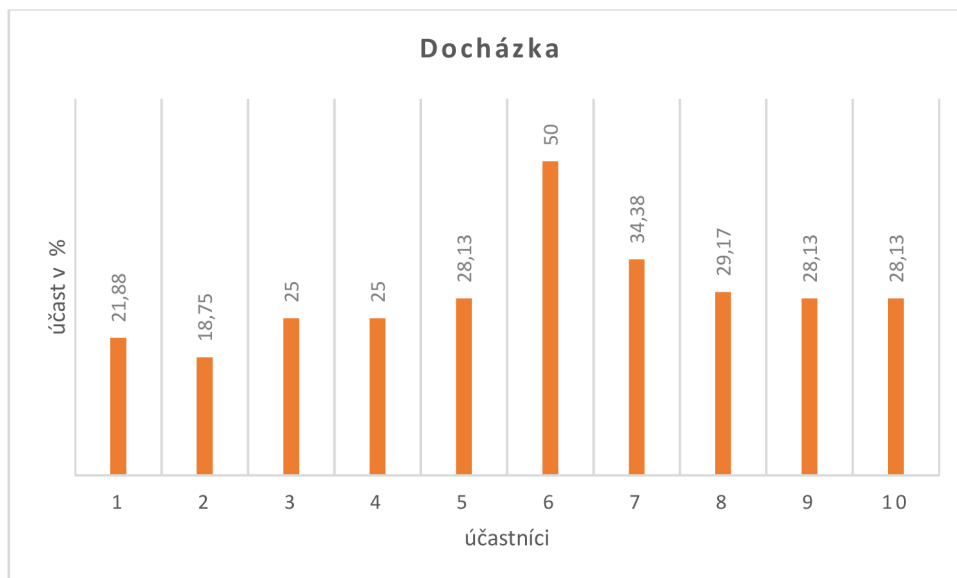
Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Největší počet dětí ze zkoumaného vzorku na středisku ve Šluknově tvořili chlapci ze 2. třídy základní školy. Žádná účast nebyla u chlapců 5. tříd a zcela chyběly děti 3. a 4. třídy včetně zástupců 2. stupně základní školy.

V 1. pololetí školního roku 2023/2024 bylo celkem 96 výukových dnů Kočičí akademie (provoz 5x v týdnu) na středisku Šluknov. Školní rok byl zahájen 4.9.2023, v období byly 2 dny volna (26.10. a 27.10.2023) z důvodu podzimních prázdnin a 4 dny volna (27.12 – 29.12.2023, 2.1.2024) z důvodu vánočních prázdnin. Státní svátky (28.9.2023, 17.11.2023, 25.12.2023, 26.12.2023 a 2.1.2024) nebyly do výukových dnů také započítány.

Graf 3 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku ve Šluknově s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 96 výukových dní.

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

U zkoumaného vzorku 10 dětí za období 1. pololetí školního roku 2023/2024 byla účast na aktivitě u dvou dětí nižší než 25 %, docházku v rozmezí 25–50 % splnilo sedm dětí a nad 50 % pouze jedno dítě, z celkového počtu 96 výukových hodin. Lze konstatovat, že děti ze zkoumaného vzorku na aktivitu nedocházely pravidelně.

Ze slovního hodnocení tutora a třídního učitele v kartě žáka vyplynulo, že u zkoumaného vzorku na středisku ve Šluknově v 1. pololetí školního roku 2023/2024, bylo nejčastějším problémem správné držení tužky a bylo třeba ve velké míře provádět grafomotorická cvičení. Nepochopení učiva z matematiky, neznalost vyjmenovaných slov, a dokonce barev a tvarů, to byly další oblasti vzdělávání, jež se u zkoumaného vzorku objevovaly jako nedostatečně zvládnuté. Ze slovního hodnocení na konci 1. pololetí školního roku 2023/2023 od obou pedagogů vyplynulo, že ke zlepšení došlo u všech deseti dětí. U třech dětí nepatrné zlepšení, tři děti částečné zlepšení, tři děti se zlepšily výrazně a jedno dítě svůj školní hendikep odstranilo zcela.

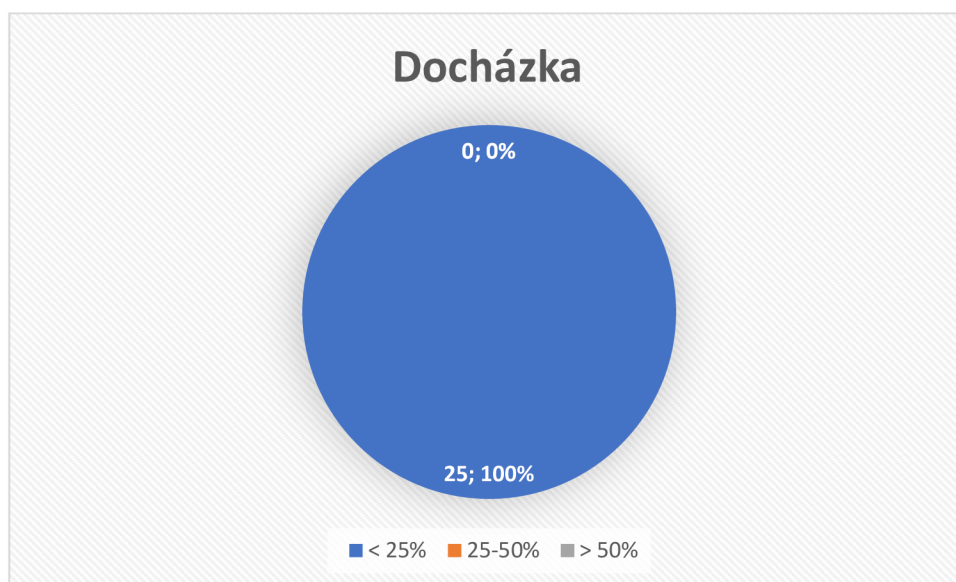
Kočíč Akademie Jiříkov

Probíhala v prostorách mimo objekt základní školy čtyři dny v týdnu v časovém rozpětí 12:00 až 14:00 hodin. První pololetí školního roku 2023/2024 mělo 79 výukových

dni v Kočičí akademii a přihlášeno bylo celkem 25 dětí. Z nich bylo náhodným výběrem vybráno 10 dětí, u kterých byla vedena karta žáka s docházkou a se záznamy tutora a třídního učitele při zahájení školního roku a na konci prvního pololetí školního roku 2023/2024. Děti byly evidovány pod předem danými kódy.

Zkoumaným jevem byla docházka, tj. počet dní aktivní účasti dětí v poměru s celkovým počtem výukových dnů Kočičí akademie, a to jak dětí přihlášených na středisko, tak u dětí ze zkoumaného vzorku.

Graf 4 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Jiříkově s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.

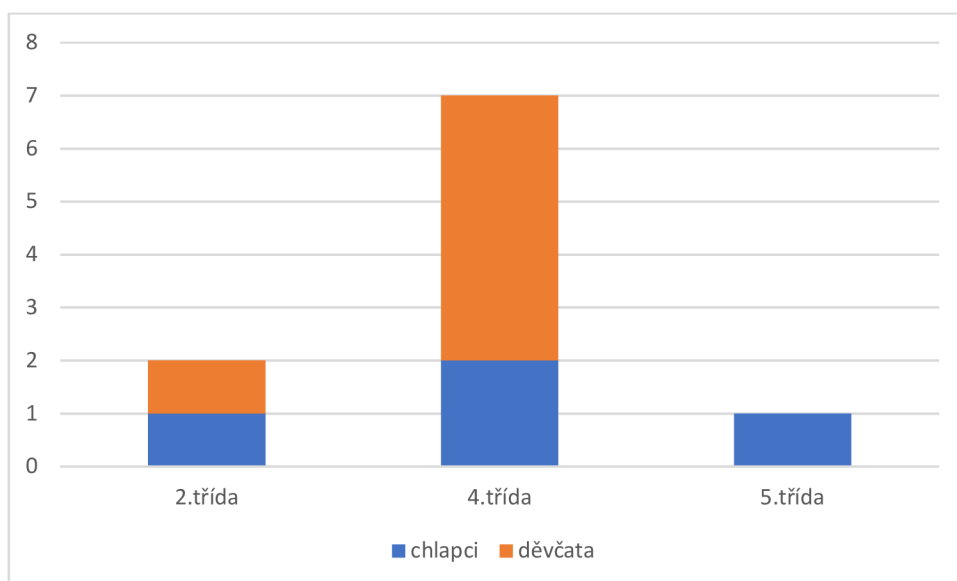

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Na středisku v Jiříkově v 1. pololetí školního roku 2023/2024 žádné z přihlášených dětí nepřekročilo účast na aktivitě 25 % a více z celkového počtu 79 výukových dní akademie.

U náhodně vybraného vzorku dětí bylo zkoumáno, jakou třídu základní školy v 1. pololetí školního roku 2023/2024 navštěvují a jejich pohlaví.

Graf 5 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku v Jiřikově

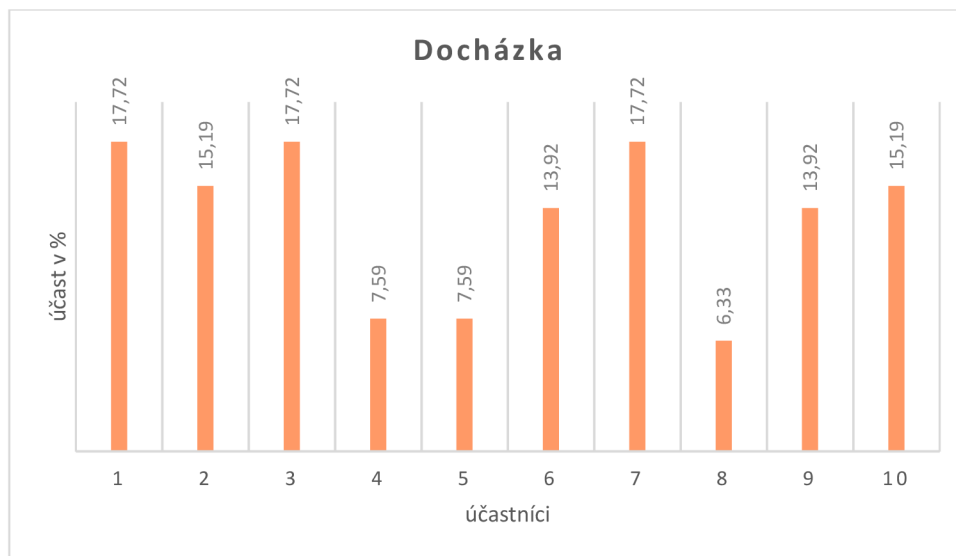

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Ve zkoumaném vzorku střediska v Jiřikově zcela chybí zástupci 1. a 3. třídy a z 2. stupně základní školy. Největší zastoupení ve zkoumaném vzorku tvořili dívky ze 4. třídy základní školy, zcela chybí zastoupení děvčat z 5. třídy.

V první pololetí školního roku 2023/2024 bylo celkem 79 výukových dnů v Kočičí akademii v Jiřikově (provoz 4x v týdnu). Školní rok byl zahájen 4.9.2023, v období byly 2 dny volna (26.10. a 27.10.2023) z důvodu podzimních prázdnin a 4 dny volna (27.12 – 29.12.2023, 2.1.2024) z důvodu vánočních prázdnin. Státní svátky (28.9.2023, 17.11.2023, 25.12.2023, 26.12.2023 a 2.1.2024) nebyly do výukových dnů také započítány.

Graf 6 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Jiřikově s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

U zkoumaného vzorku 10 dětí nepřesáhla za období 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Jiřikově docházka 25 % z celkového počtu 79 výukových dní. Pravidelnost účasti na aktivitu u zkoumaného vzorku zcela chybí.

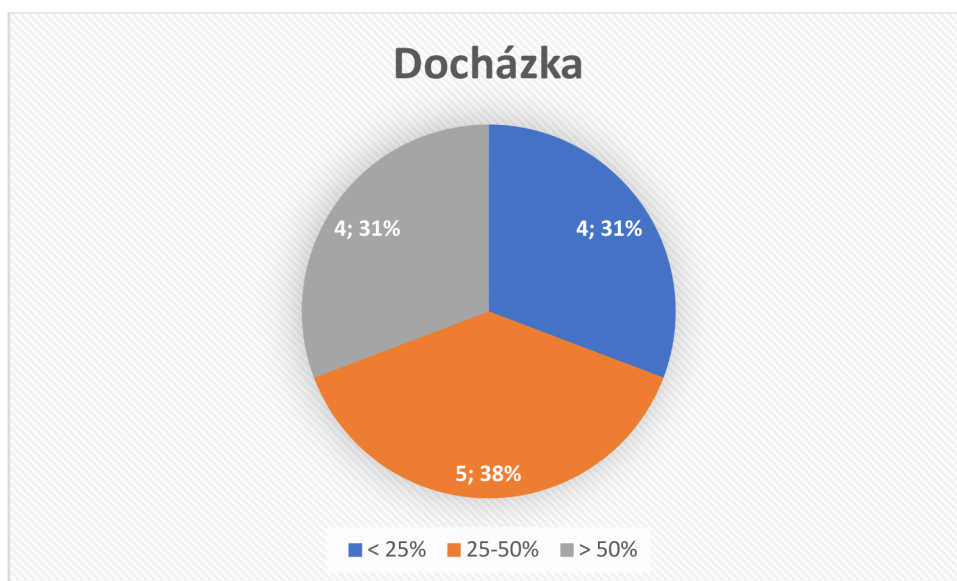
Ze slovního hodnocení tutora a třídního učitele vyplynulo, že u zkoumaného vzorku na středisku v Jiřikově, byla školní neúspěšnost zapříčiněna především absencí socializace jedinců ve třídách spojená s nepříjetím třídy a častými kázeňskými přestupky. Vysoký počet hodin absence, nezvládnutá domácí příprava a nespolupráce rodičů byly další příčiny špatných výsledků ve škole. Z karty žáka u zkoumaného vzorku byla zjištěna účast na aktivitě u dětí, které mají ve škole výborné výsledky a bezproblémové chování. Na aktivitu docházely z důvodu kladného vztahu k tutorovi a udržování kontaktu se spolužáky. Na konci 1. pololetí školního roku 2023/2024 vyplynulo z hodnocení obou pedagogů setrvávající stav u třech dětí ze zkoumaného vzorku v podobě nespolupráce rodiny. Proběhlo vyšetření jednoho dítěte ve Speciálním pedagogickém centru a v Pedagogicko-psychologické poradně, výsledky nebyly známy. Částečné zmírnění školní neúspěšnosti se podařilo u čtyř dětí a u dvou dětí přetrvávaly i nadále výborné školní výsledky.

Kočí akademie Velký Šenov

Probíhala v prostorách mimo objekt základní školy čtyři dny v týdnu v časovém rozpětí 12:00 až 14:30 hodin. První pololetí školního roku 2023/2024 mělo 79 výukových dní v Kočí akademii a přihlášeno bylo celkem 13 dětí. Z nich bylo náhodným výběrem vybráno 10 dětí, u kterých byla vedena karta žáka s docházkou a se záznamy tutora a třídního učitele při zahájení školního roku a na konci prvního pololetí školního roku 2023/2024. Děti byly evidovány pod předem danými kódy.

Zkoumaným jevem byla docházka, tj. počet dní aktivní účasti dětí v poměru s celkovým počtem výukových dnů Kočí akademie, a to jak dětí přihlášených na středisko, tak u dětí ze zkoumaného vzorku.

Graf 7 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku ve Velkém Šenově s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.

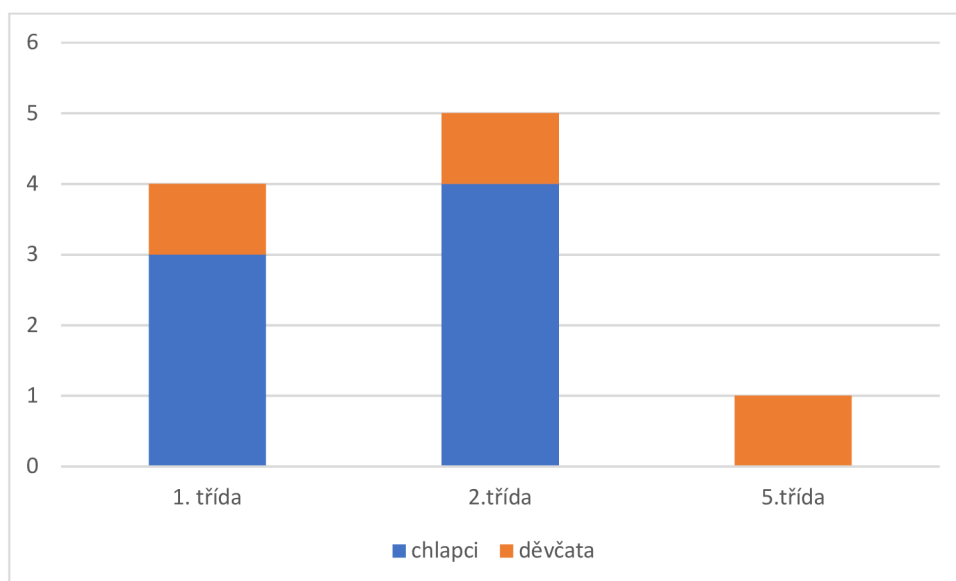

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Na středisku ve Velkém Šenově za 1. pololetí školního roku 2023/2024 překročily 50% účast na aktivitě pouze čtyři děti. Stejný počet čtyři děti měly docházku menší než 25 % a ostatní byly v rozmezí 25–50 %. Lze konstatovat, že větší část zkoumaného vzorku dětí již na aktivitu docházela pravidelně.

U náhodně vybraného vzorku dětí bylo zkoumáno, jakou třídu základní školy v 1. pololetí školního roku 2023/2024 navštěvují a jejich pohlaví.

Graf 8 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku ve Velkém Šenově

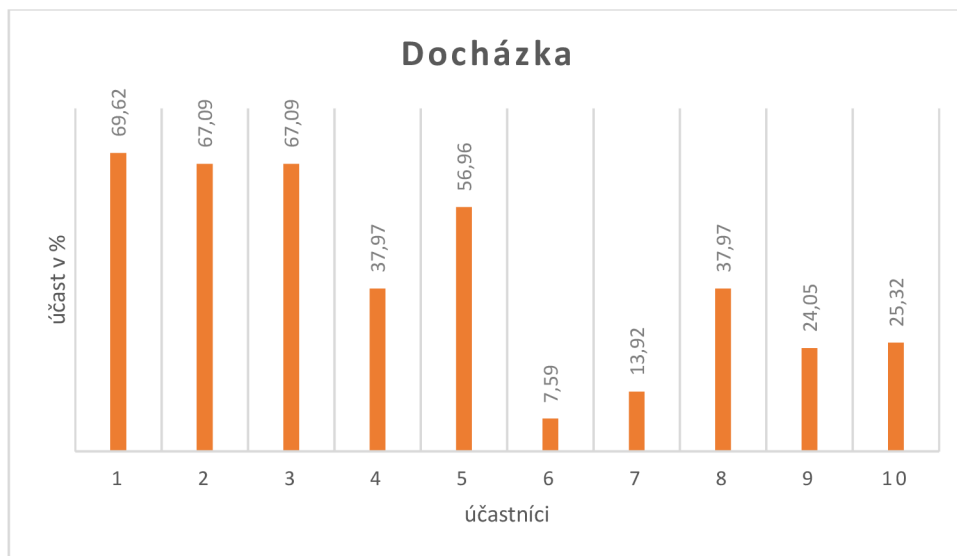

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Z grafu vyplývá, že zkoumaný vzorek dětí na středisku ve Velkém Šenově měl největší zastoupení z řad chlapců 2. tříd a žádné zástupce 2. stupně a 3. a 4. tříd základní školy. Chybí zcela účast chlapců 5. tříd.

V první pololetí školního roku 2023/2024 bylo celkem 79 výukových dnů v Kočičí akademii ve Velkém Šenově (provoz 4x v týdnu). Školní rok byl zahájen 4.9.2023, v období byly 2 dny volna (26.10. a 27.10.2023) z důvodu podzimních prázdnin a 4 dny volna (27.12 – 29.12.2023, 2.1.2024) z důvodu vánočních prázdnin. Státní svátky (28.9.2023, 17.11.2023, 25.12.2023, 26.12.2023 a 2.1.2024) nebyly do výukových dnů také započítány.

Graf 9 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku ve Velkém Šenově s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Za období 1. pololetí školního roku 2023/2024 u zkoumaného vzorku 10 dětí docházku nad 50% účasti na aktivitě z celkového počtu 79 výukových dní splnily čtyři děti. Pod hranicí 25 % a v rozmezí 25-50 % účasti na aktivitě bylo po třech dětech.

Tutor i pedagog se jednoznačně shodovali, že školní neúspěšnost u zkoumaného vzorku spočívala především v nedostatečích znalostích z hlavních předmětů, tj. český jazyk a matematika. U zkoumaného vzorku byly nedostatečně pochopené základní operace. Český jazyk byl problematický ve všech jeho oblastech, gramatika, čtení a s tím související nedostatečná slovní zásoba. Na konci 1. pololetí školního roku 2023/2024 z hodnocení pedagoga i tutora bylo zřejmé, že u třech dětí s docházkou nad 50 % došlo výraznému zlepšení pochopení školní látky, a to včetně zlepšení známek na vysvědčení. U ostatních dětí byly špatné výsledky odbourávány pomaleji, ale k mírnému zlepšení došlo i u ostatních dětí. Na středisku ve Velkém Šenově se potvrdilo, že pravidelná docházka na volnočasovou aktivitu snižovala školní neúspěšnost u dětí.

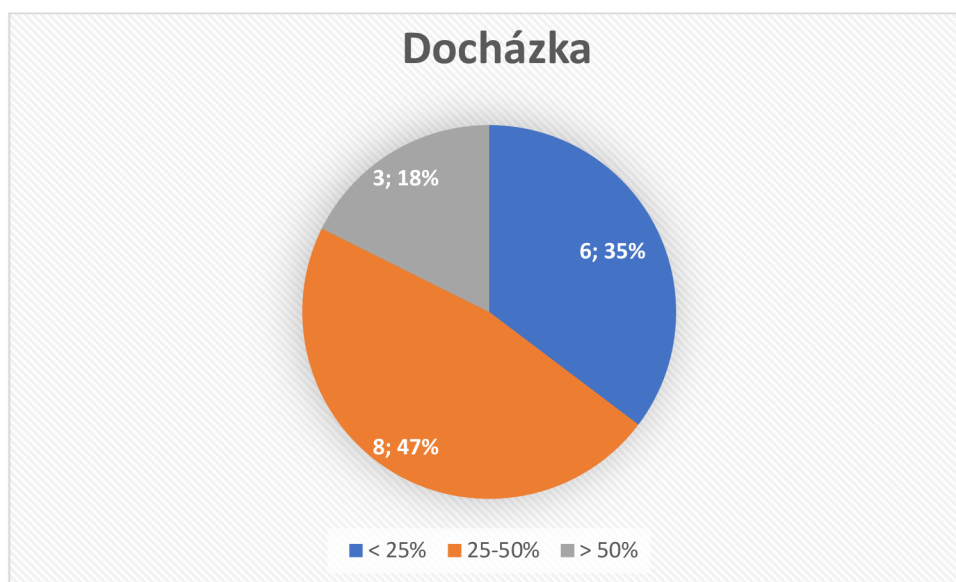
Kočí akademie ZŠ Tyršova Rumburk

Probíhala v prostorách v objektu základní školy dva dny v týdnu v časovém rozpětí 13:00 až 15:00 hodin. První pololetí školního roku 2023/2024 mělo 41 výukových dní

v Kočičí akademii a přihlášeno bylo celkem 17 dětí. Z nich bylo náhodným výběrem vybráno 10 dětí, u kterých byla vedena karta žáka s docházkou a se záznamy tutora a třídního učitele při zahájení školního roku a na konci prvního pololetí školního roku 2023/2024. Děti byly evidovány pod předem danými kódy.

Zkoumaným jevem byla docházka, tj. počet dní aktivní účasti dětí v poměru s celkovým počtem výukových dnů Kočičí akademie, a to jak dětí přihlášených na středisko, tak u dětí ze zkoumaného vzorku.

Graf 10 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku ZŠ Tyršova Rumburk s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 41 výukových dní.

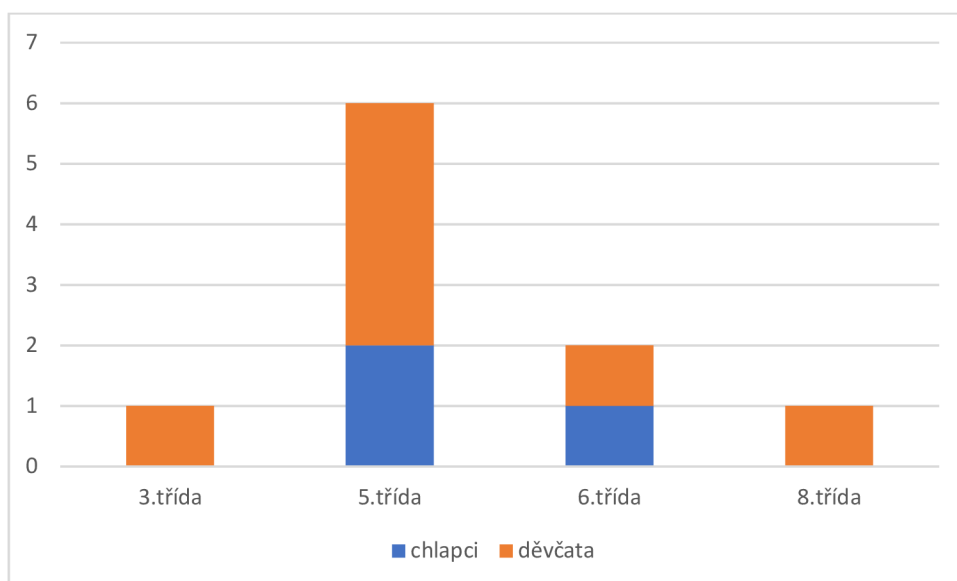
Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Na středisku ZŠ Tyršova v Rumburku za 1. pololetí školního roku 2023/2024 osm dětí dosáhlo docházky v rozmezí 25–50 % účasti na aktivitě. Hranici 50 % účast na aktivitě překročily tři děti a u šesti dětí byla docházka pod 25 % účasti na aktivitě z celkového počtu 41 výukových hodin.

U náhodně vybraného vzorku dětí bylo zkoumáno, jakou třídu základní školy v 1. pololetí školního roku 2023/2024 navštěvují a jejich pohlaví.

Graf 11 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku ZŠ Tyršova Rumburk

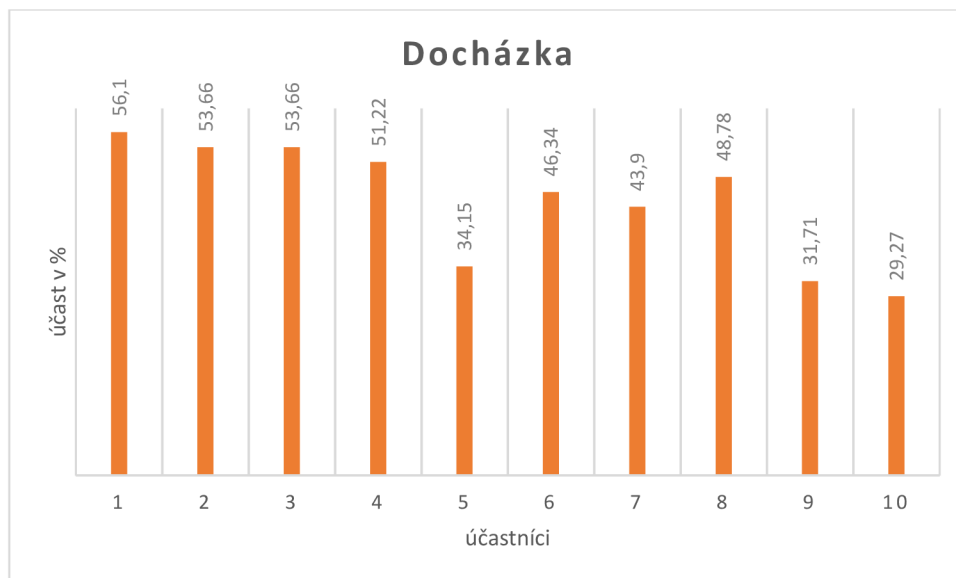

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Graf ukazuje, že na středisku ZŠ Tyršova Rumburk v prvním pololetí školního roku 2023/2024 byli jak zástupci 1. tak 2. stupně základní školy. Převažovaly dívky nad chlapci a nejvíce dětí bylo z 5. třídy.

V první pololetí školního roku 2023/2024 bylo celkem 41 výukových dnů v Kočičí akademii na ZŠ Tyršova Rumburk (provoz 2x v týdnu). Školní rok byl zahájen 4.9.2023, v období byly 2 dny volna (26.10. a 27.10.2023) z důvodu podzimních prázdnin a 4 dny volna (27.12 – 29.12.2023, 2.1.2024) z důvodu vánočních prázdnin. Státní svátky (28.9.2023, 17.11.2023, 25.12.2023, 26.12.2023 a 2.1.2024 nebyly do výukových dnů také započítány.

Graf 12 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku ZŠ Tyršova Rumburk s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 41 výukových dní.

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Za období 1. pololetí školního roku 2023/2024 u zkoumaného vzorku 10 dětí docházku nad 50 % účasti na aktivitě z celkového počtu 41 výukových dní splnily čtyři děti. U ostatních šesti dětí se docházka nepropadla pod hranici 25 % účasti na aktivitě. Dle výsledků vyhodnocení děti navštěvovaly aktivitu převážně pravidelně.

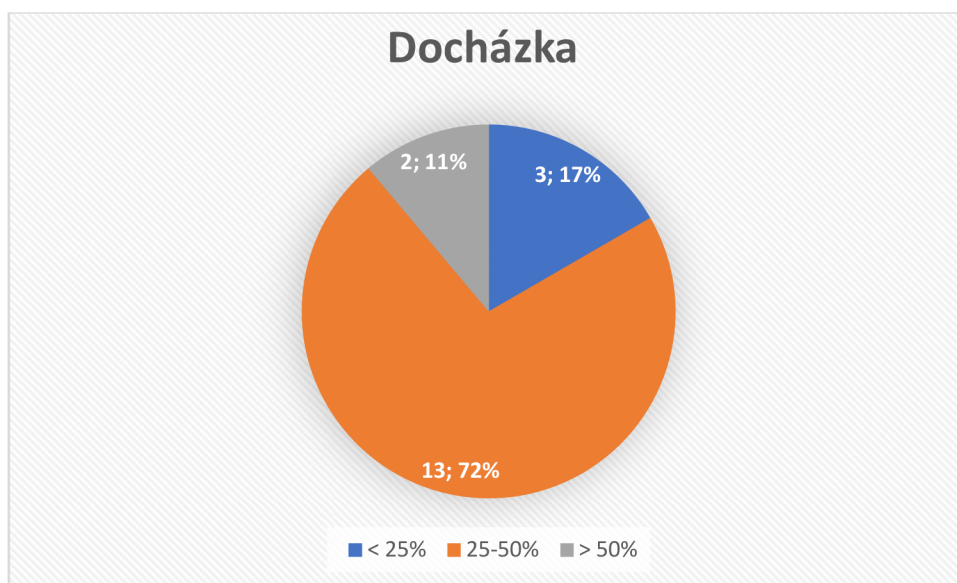
Na středisku ZŠ Tyršova v Rumburku u zkoumaného vzorku dětí, na základě hodnocení obou pedagogů, nebyly zjevné problémy se zvládnutím školní látky. Výsledky ve škole byly u dětí velmi dobré až výborné. Pouze ve dvou případech byly školní výsledky průměrné, a to z důvodu špatného rodinného zázemí, které se v průběhu šetření podařilo rodině vyřešit. Se zlepšením podmínek v rodině, se zlepšily částečně i výsledky dítěte ve škole. Ve druhém případě se jednalo o dítě s odlišným mateřským jazykem, jenž nejevilo zájem o vzdělávání a stranilo se kolektivu. I přes pomoc odborníků se situace nezlepšovala a špatný školní prospěch se nikterak nezlepšoval. U střediska ZŠ Tyršova v Rumburku nebylo potvrzeno, že by pravidelná docházka měla vliv na snižování školní neúspěšnosti. Důvodem byl provoz aktivity pouze 2x v týdnu a u náhodně vybraného zkoumaného vzorku bylo 80 % dětí s bezproblémovým chováním a velmi dobrými až výbornými školními výsledky.

Kočí akademie Baťa Rumburk

Aktivita probíhala mimo prostory objektu základní školy tři dny v týdnu v časovém rozpětí 13:00 až 15:00 hodin. První pololetí školního roku 2023/2024 mělo 59 výukových dní v Kočí akademii a přihlášeno bylo celkem 18 dětí. Z nich bylo náhodným výběrem vybráno 10 dětí, u kterých byla vedena karta žáka s docházkou a se záznamy tutora a třídního učitele při zahájení školního roku a na konci prvního pololetí školního roku 2023/2024. Děti byly evidovány pod předem danými kódy.

Zkoumaným jevem byla docházka, tj. počet dní aktivní účasti dětí v poměru s celkovým počtem výukových dnů Kočí akademie, a to jak dětí přihlášených na středisko, tak u dětí ze zkoumaného vzorku.

Graf 13 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku Baťa Rumburk s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 59 výukových dní.

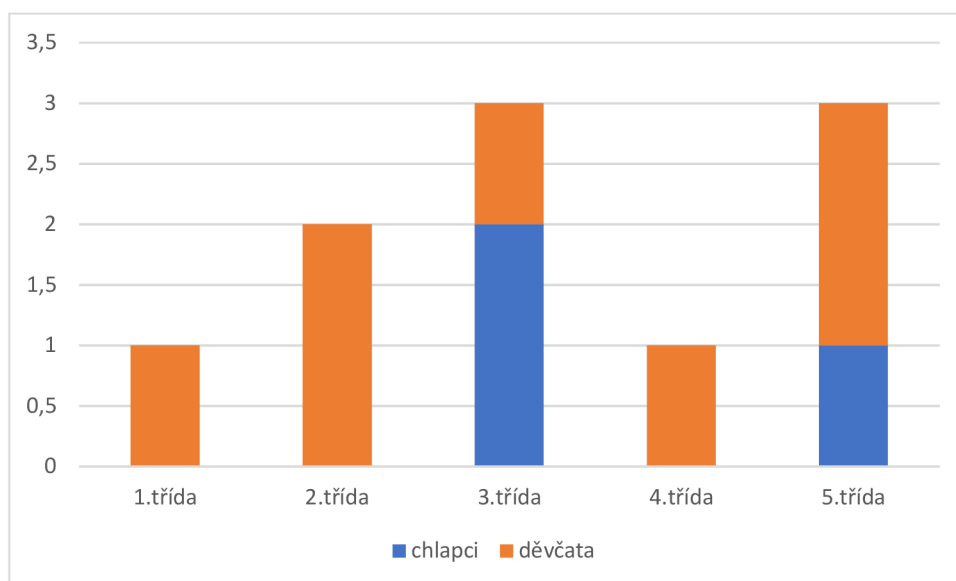

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

V 1.pololetí školního roku 2023/2024 se docházka na aktivitu u 13 ze všech přihlášených dětí pohybovala v rozmezí od 25–50 % z celkového počtu 59 výukových hodin. Pod 25 % účasti na docházce byly tři děti a nad hranicí 50 % účasti na docházce se dostaly dvě děti ze všech přihlášených na aktivitu.

U náhodně vybraného vzorku dětí bylo zkoumáno, jakou třídu základní školy v 1. pololetí školního roku 2023/2024 navštěvují a jejich pohlaví.

Graf 14 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku ZŠ Tyršova Rumburk

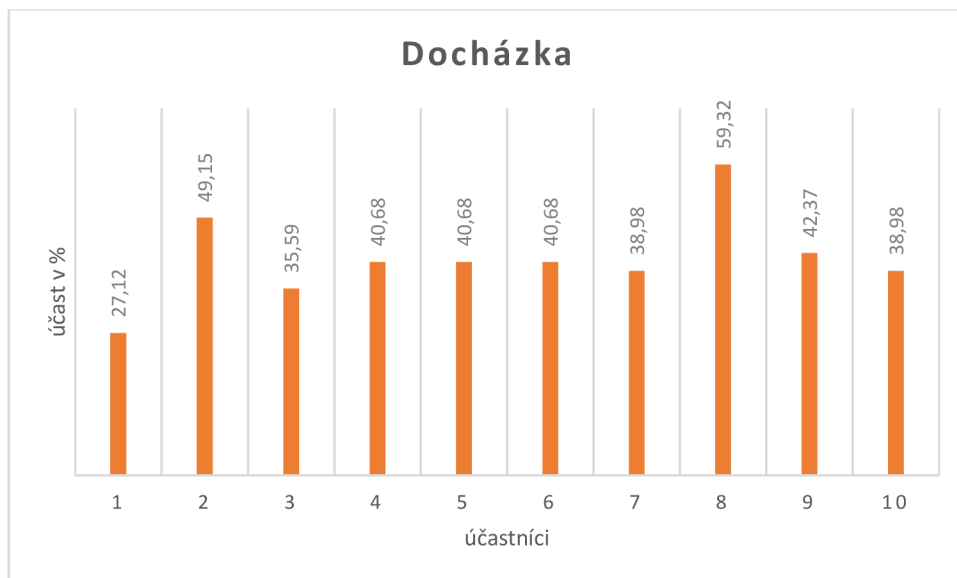

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Ve zkoumaném vzorku 10 dětí na středisku Baťa Rumburk byli zástupci ze všech tříd 1. stupně a žádné dítě nebylo z 2. stupně základní školy. Zástupci za část chlapců zcela chyběli v 1., 2. a 4. třídě.

V první pololetí školního roku 2023/2024 bylo celkem 59 výukových dnů v Kočičí akademii na středisku Baťa v Rumburku (provoz 3x v týdnu). Školní rok byl zahájen 4.9.2023, v období byly 2 dny volna (26.10. a 27.10.2023) z důvodu podzimních prázdnin a 4 dny volna (27.12 – 29.12.2023, 2.1.2024) z důvodu vánočních prázdnin. Státní svátky (28.9.2023, 17.11.2023, 25.12.2023, 26.12.2023 a 2.1.2024 nebyly do výukových dnů také započítány.

Graf 15 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku Baťa Rumburk s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 59 výukových dní.

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

V 1. pololetí školního roku 2023/2024 u zkoumaného vzorku 10 dětí překročilo 50 % účasti na docházce pouze jedno dítě. V rozmezí 25–50 % účasti na docházce na aktivitu bylo devět ostatních dětí.

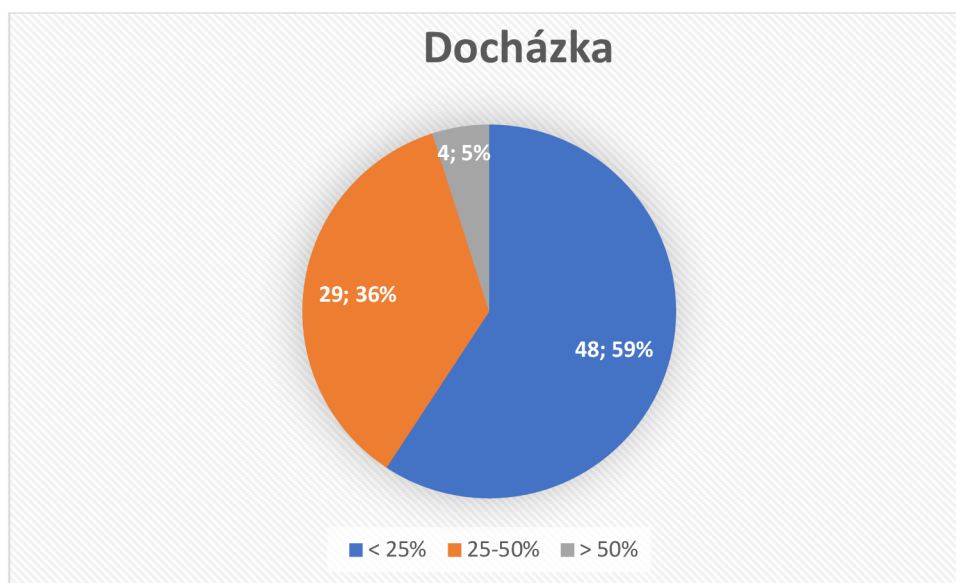
Na středisku Baťa v Rumburku u zkoumaného vzorku 10 dětí, bylo stanoveno za nejzávažnější příčinu školní neúspěšnosti nepodnětné rodinné prostředí bez podpory a motivace ke vzdělání, které se u několika dětí projevovalo v častých kázeňských přestupcích a snížené známce v chování. Logopedické problémy řeči, nízká koncentrace pozornosti a nedostatečná příprava na výuku bylo vyhodnoceno pedagogy jako další příčiny školní neúspěšnosti u zkoumaného vzorku dětí. Slabé výsledky v českém jazyce, nedostatečná slovní zásoba zapříčiněná čtenářskou negramotností. Z hodin matematiky se objevovaly problémy s pochopením slovních úloh. Výborné školní výsledky byly vyhodnoceny u třech dětí ze zkoumaného vzorku. Na konci 1. pololetí školního roku 2023/2024 došlo spíše k mírnému zlepšení ve vztahu v přístupu ke školním povinnostem. K razantnímu zlepšení známek na vysvědčení nedošlo u žádného z dětí ze zkoumaného vzorku. U střediska Baťa v Rumburku nebyla potvrzena skutečnost přímého vlivu docházky na snižování školní neúspěšnosti.

Kočíčí akademie v Krásné Lípě

Akademie probíhala v prostorách v objektu základní školy čtyři dny v týdnu v časovém rozpětí 12:30 až 14:30 hodin. První pololetí školního roku 2023/2024 mělo 79 výukových dní v Kočíčí akademii a přihlášeno bylo celkem 81 dětí. Z nich bylo náhodným výběrem vybráno 10 dětí, u kterých byla vedena karta žáka s docházkou a se záznamy tutora a třídního učitele při zahájení školního roku a na konci prvního pololetí školního roku 2023/2024. Děti byly evidovány pod předem danými kódy.

Zkoumaným jevem byla docházka, tj. počet dní aktivní účasti dětí v poměru s celkovým počtem výukových dnů Kočíčí akademie, a to jak dětí přihlášených na středisko, tak u dětí ze zkoumaného vzorku.

Graf 16 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Krásné Lípě s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.

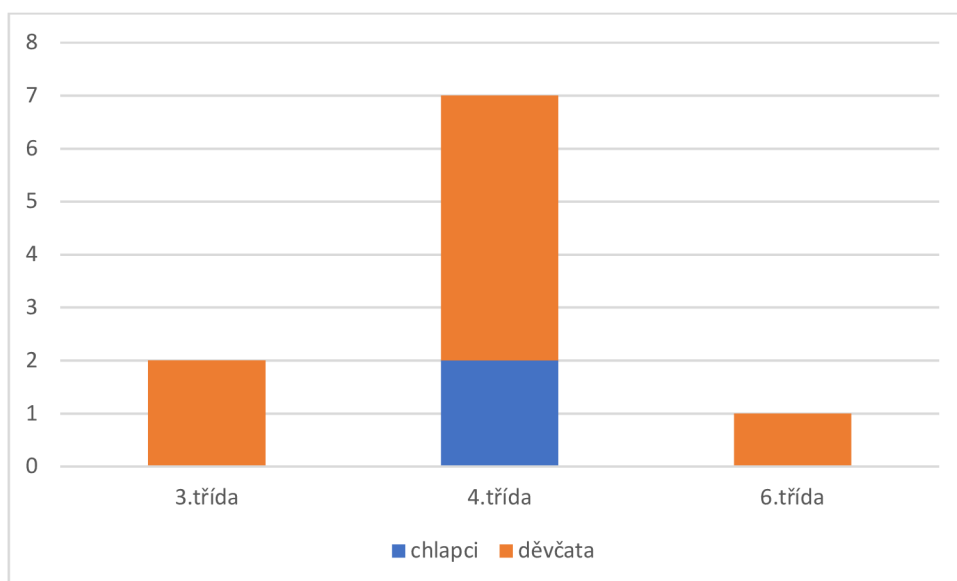

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

V 1.pololetí školního roku 2023/2024 byla docházka u 48 ze všech přihlášených dětí pod hranicí 25 % účasti na aktivitě. Do rozpětí 25–50 % se se svou docházkou zařadilo 29 dětí a nad 50 % účasti na docházce měly v kartě dítěte uvedeny 4 děti ze všech přihlášených na středisko v Krásné Lípě. Celkový počet byl 79 výukových hodin.

U náhodně vybraného vzorku dětí bylo zkoumáno, jakou třídu základní školy v 1. pololetí školního roku 2023/2024 navštěvují a jejich pohlaví.

Graf 17 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku v Krásné Lípě

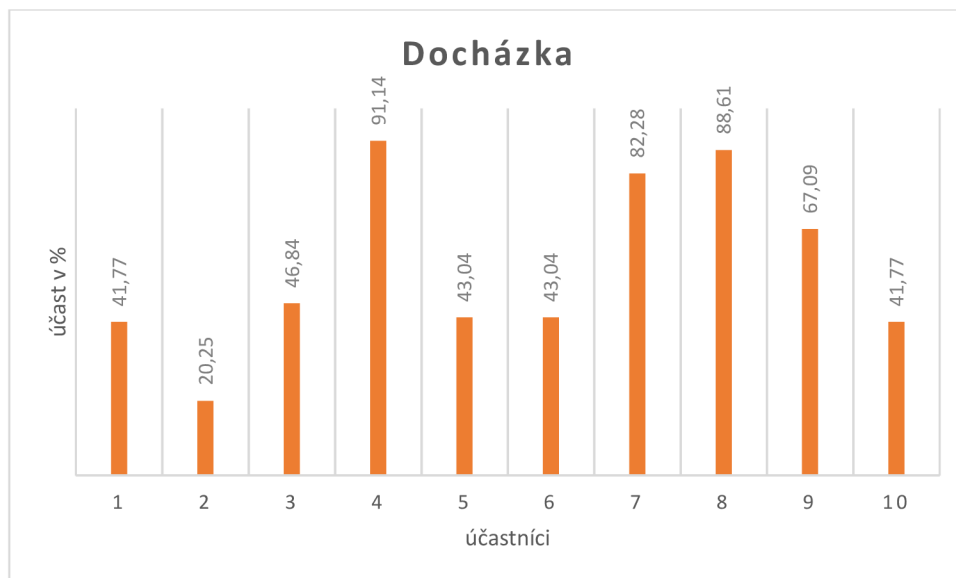

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Zkoumaný vzorek na středisku Krásná Lípa tvořily děti z 3. a 4. třídy, kde převážnou část tvořila skupina děvčat. Dva chlapci zastupovali 4. třídu. Jedna dívka byla z 2. stupně ze 6. třídy.

V první pololetí školního roku 2023/2024 bylo celkem 79 výukových dnů v Kočičí akademii v Krásné Lípě (provoz 4x v týdnu). Školní rok byl zahájen 4.9.2023, v období byly 2 dny volna (26.10. a 27.10.2023) z důvodu podzimních prázdnin a 4 dny volna (27.12 – 29.12.2023, 2.1.2024) z důvodu vánočních prázdnin. Státní svátky (28.9.2023, 17.11.2023, 25.12.2023, 26.12.2023 a 2.1.2024) nebyly do výukových dnů také započítány.

Graf 18 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Krásné Lípě s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

U zkoumaného vzorku 10 dětí byla účast na docházce v 1. pololetí školního roku 2023/2024 následující. Pod 25 % účasti na docházce na aktivitu bylo pouze jedno dítě, pět dětí se zařadilo do rozmezí 25–50 % a čtyři děti byly nad 50 % účasti na docházce na aktivitu z celkového počtu 79 výukových hodin.

Nejčastějšími problémy školní neúspěšnosti na středisku Krásná Lípa u zkoumaného vzorku 10 dětí, byla identifikována nedostatečná domácí příprava, negativní přístup ke vzdělávání spojený s častými kázeňskými přestupky. U jednoho dítěte byl zdravotní problém se zhoršeným sluchem a u jednoho dítěte s odlišným mateřským jazykem byla překážkou ve vzdělávání jazyková bariéra. Ze školních předmětů byla nejvíce problémová matematika ve všech oblastech. Pomalejší tempo a nepochopení látky ve škole bylo zaznamenáno u jednoho dítěte. Z hodnocení na konci 1. pololetí školního roku došlo ke zlepšení školního prospěchu právě díky větší snaze o individuální přístup k výuce. Zlepšení školních výsledků došlo téměř u všech dětí, které měly vyšší % účasti na docházce, tj. docházely na aktivitu pravidelně. K žádnému zlepšení školního prospěchu nedošlo v jednom případě, kdy bylo dítě značně ovlivňováno rodinou a blízkými příbuznými a jeho postoj ke vzdělávání byl značně negativní. Odmítal jakoukoliv pomoc. U střediska v Krásné

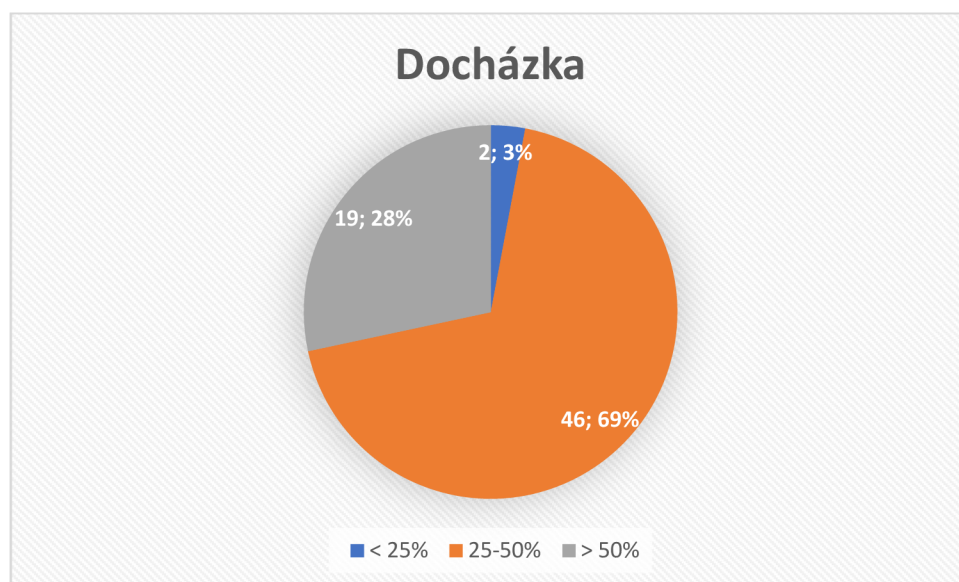
Lípě bylo potvrzeno, že pravidelná docházka na aktivitu ovlivňovala pozitivně školní výsledky u dětí.

Kočíčí akademie Dolní Podluží

Aktivita probíhala v prostorách v objektu základní školy pět dní v týdnu v časovém rozpětí 12:00 až 15:00 hodin. První pololetí školního roku 2023/2024 mělo 96 výukových dní v Kočíčí akademii a přihlášeno bylo celkem 67 dětí. Z nich bylo náhodným výběrem vybráno 10 dětí, u kterých byla vedena karta dítěte s docházkou a se záznamy tutora a třídního učitele při zahájení školního roku a na konci prvního pololetí školního roku 2023/2024. Děti byly evidovány pod předem danými kódy.

Zkoumaným jevem byla docházka, tj. počet dní aktivní účasti dětí v poměru s celkovým počtem výukových dnů Kočíčí akademie, a to jak dětí přihlášených na středisko, tak u dětí ze zkoumaného vzorku.

Graf 19 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Dolním Podluží s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 96 výukových dní.

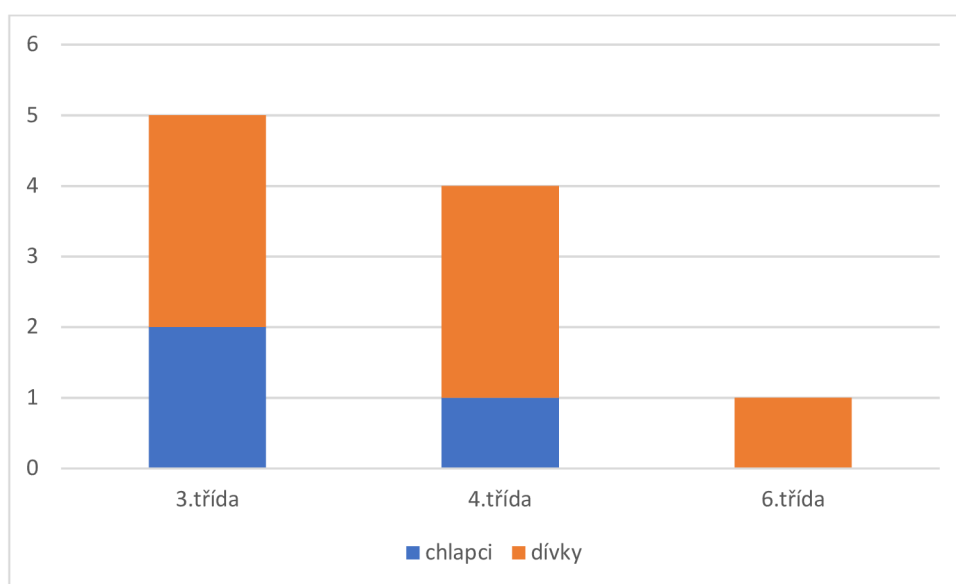
Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Pod hranicí 25 % účasti na docházce v 1.pololetí školního roku 2023/2024 byly jen 2 děti ze všech přihlášených na aktivitu. Nejvíce dětí a to 46 mělo docházku v rozmezí 25–

50 % účasti na docházce a 19 dětí bylo se svou účastí na docházce nad 50 %. Výukových hodin na středisku v Dolním Podluží bylo za pololetí bylo 96.

U náhodně vybraného vzorku dětí bylo zkoumáno, jakou třídu základní školy v 1. pololetí školního roku 2023/2024 navštěvují a jejich pohlaví.

Graf 20 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku v Dolním Podluží

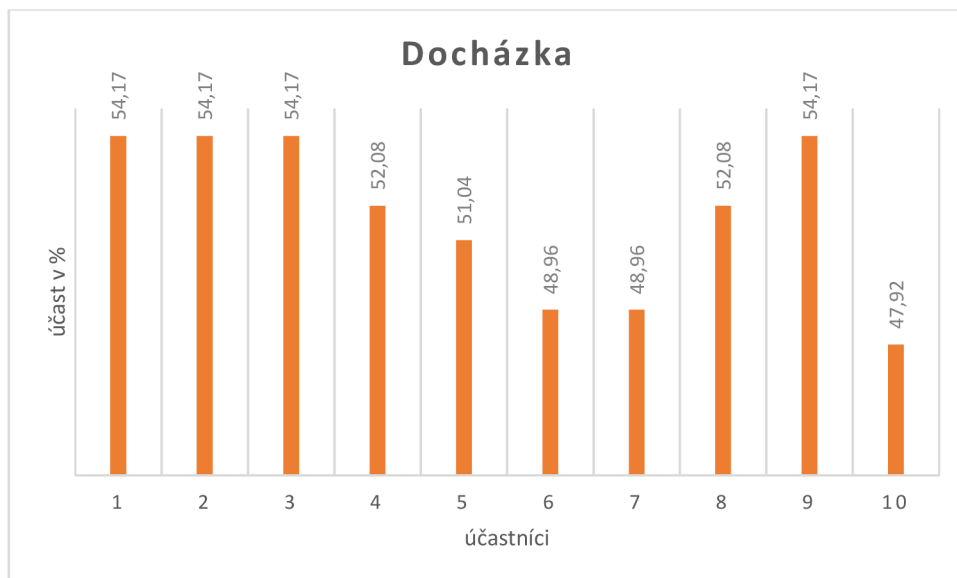

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Zkoumaný vzorek byl složen z dětí 1. a 2. stupně základní školy. Zastoupení dětí 3. a 4. tříd a jedno dítě 6. třídy základní školy v Dolním Podlužím. Ve zkoumaném vzorku převažovala děvčata.

V první pololetí školního roku 2023/2024 bylo celkem 96 výukových dnů v Kočičí akademii v Krásné Lípě (provoz 5x v týdnu). Školní rok byl zahájen 4.9.2023, v období byly 2 dny volna (26.10. a 27.10.2023) z důvodu podzimních prázdnin a 4 dny volna (27.12 – 29.12.2023, 2.1.2024) z důvodu vánočních prázdnin. Státní svátky (28.9.2023, 17.11.2023, 25.12.2023, 26.12.2023 a 2.1.2024) nebyly do výukových dnů také započítány.

Graf 21 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Dolním Podluží s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 96 výukových dní

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Pod hranicí 25 % účasti na docházce nebylo ze zkoumaného vzorku za 1. pololetí školního roku 2023/2024 ani jedno dítě. V rozmezí 25–50 % účasti byly tři děti a nejvíce dětí, tj. sedm se s docházkou dostalo nad 50 % účasti na docházce na středisku v Dolním Podluží. Celkový počet výukových hodin pro středisko byl 96 za školní pololetí.

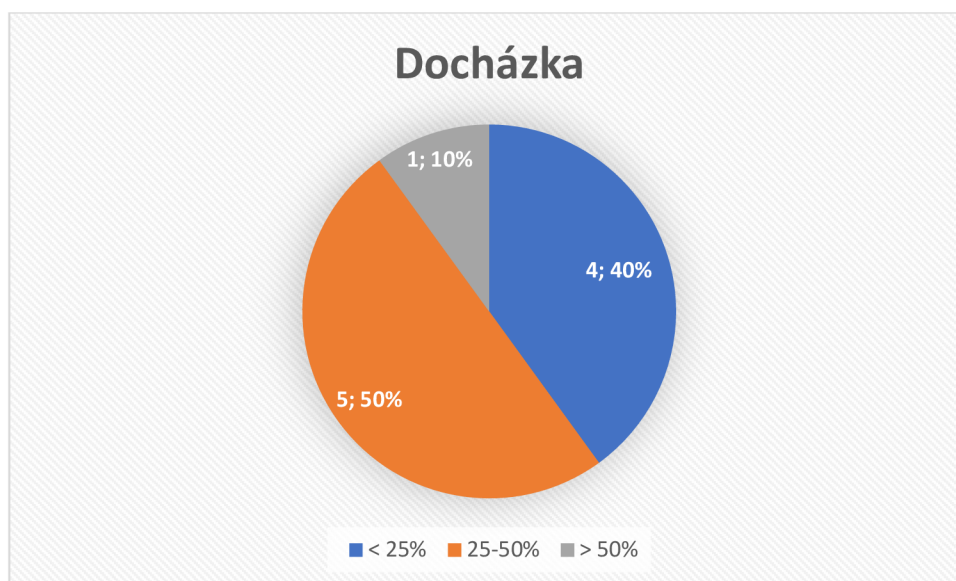
Ze zkoumaného vzorku deseti dětí nebyly u třech dětí zjištěny žádné osobní ani jiné překážky bránící ve vzdělávání a dle toho jejich školní výsledky byly velmi dobré a chování bezproblémové. U ostatních dětí se jednalo o problém týkající se českého jazyka a vše co s ním souvisí. U dvou dětí byla potvrzena dyslexie a jedno dítě s logopedickými problémy a špatnou výslovností sykavek. Problém se objevil v pomalém čtení a pochopení čteného textu včetně jeho převyprávění. Ve zkoumaném vzorku bylo dítě s diagnostikovanou lehkou mozkovou poruchou, čímž mělo narušenou poruchu soustředění a pomalejší tempo. Vyžadován byl individuální přístup v podobě pomoci asistenta. Na konci 1. pololetí školního roku vyhodnotili oba pedagogové u všech dětí ze zkoumaného vzorku zlepšení školních výsledků především směrem k pozitivnímu přístupu ke vzdělávání, kvalitnější domácí příprava na vyučování. U třech dětí bylo zlepšení poznat i ve zlepšení prospěchu a lepšího známkového hodnocení. U střediska v Dolním Podluží byla potvrzena souvislost mezi pravidelnou docházkou na volnočasovou aktivitu a zlepšením školních výsledků.

Kočí akademie Dolní Poustevna

Akademie probíhala v prostorách mimo objekt základní školy čtyři dny v týdnu v časovém rozpětí 12:30 až 14:30 hodin. První pololetí školního roku 2023/2024 mělo 79 výukových dní v Kočí akademii a přihlášeno bylo celkem 10 dětí. Z 10 přihlášených dětí se stal i zkoumaný vzorek, u kterého byla vedena karta žáka s docházkou a se záznamy tutora a třídního učitele při zahájení školního roku a na konci prvního pololetí školního roku 2023/2024. Děti byly evidovány pod předem danými kódy.

Zkoumaným jevem byla docházka, tj. počet dní aktivní účasti dětí v poměru s celkovým počtem výukových dnů Kočí akademie, a to jak dětí přihlášených na středisko, tak u dětí ze zkoumaného vzorku.

Graf 22 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Dolní Poustevně s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.

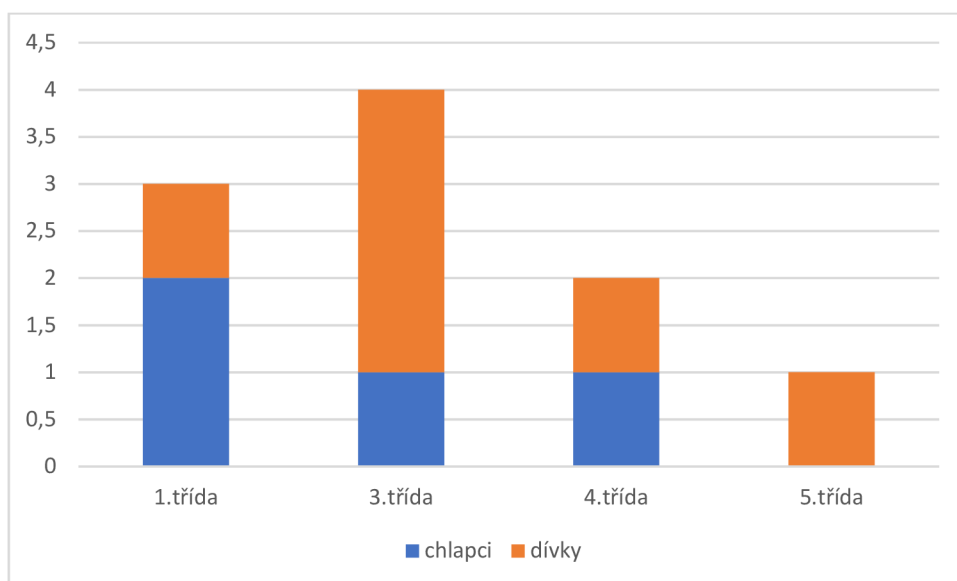

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Na středisku v Dolní Poustevně v 1. pololetí školního roku 2023/2024 bylo přihlášeno na aktivitu celkem 10 dětí. Přihlášené děti se staly i zkoumaným vzorkem. Zhodnocení účasti na docházce na aktivitu viz. bod 3 tohoto odstavce.

U náhodně vybraného vzorku dětí bylo zkoumáno, jakou třídu základní školy v 1. pololetí školního roku 2023/2024 navštěvují a jejich pohlaví.

Graf 23 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku v Dolním Podluží

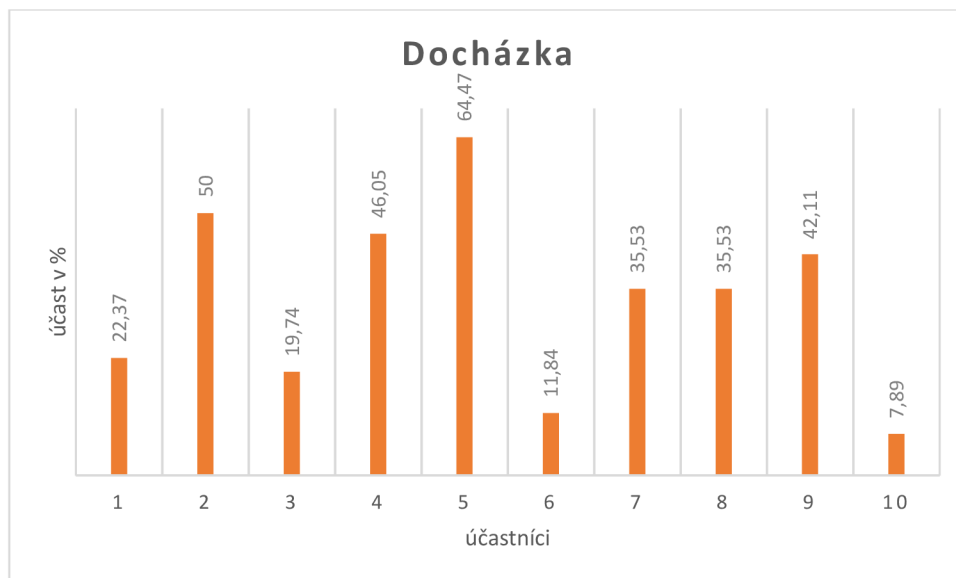

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Z grafu vyplývá, že zkoumaný vzorek byl složen pouze z dětí 1. stupně základní školy. Zástupce neměla pouze 2. třída a 5. třídu zastupovala pouze jedna dívka.

V první pololetí školního roku 2023/2024 bylo celkem 79 výukových dnů v Kočičí akademii v Dolní Poustevně (provoz 4x v týdnu). Školní rok byl zahájen 4.9.2023, v období byly 2 dny volna (26.10. a 27.10.2023) z důvodu podzimních prázdnin a 4 dny volna (27.12 – 29.12.2023, 2.1.2024) z důvodu vánočních prázdnin. Státní svátky (28.9.2023, 17.11.2023, 25.12.2023, 26.12.2023 a 2.1.2024) nebyly do výukových dnů také započítány.

Graf 24 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Dolní Poustevně s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Na středisku v Dolní Poustevně bylo celkem 10 přihlášených dětí na aktivitu a ty byly i zkoumaným vzorkem. Pod 25 % účasti na docházce měly v kartě žáka za 1. pololetí školního roku 2023/2024 evidovány čtyři děti. Stejný počet dětí, tj. čtyři dosáhlo s účastí na docházce na aktivitu rozmezí 25-50 % a dvě děti přesáhly 50 % účasti na aktivitě z celkového počtu 79 výukových hodin.

Ze zkoumaného vzorku deseti dětí byly čtyři děti s odlišným mateřským jazykem, což se projevilo především ve zhoršeném prospěchu v českém jazyce v souvislosti s gramatikou a nepochopením čtených textů. U dvou dětí byla diagnostikovaná porucha pozornosti s hyperaktivitou. Dále bylo vyhodnoceno pedagogy u dvou dětí nepodnětné rodinné prostředí a nezvládnutá domácí příprava. U dvou dětí byly školní výsledky v průběhu 1. pololetí školního roku 2023/2024 výborné bez zjevných problémů s chápáním probírané látky a bez kázeňských přestupků. Na středisku v Dolní Poustevně se tutor věnoval každému dítěti individuálně, což mu umožňovalo nízký počet přihlášených dětí na aktivitu. Individuální příprava u zkoumaného vzorku dětí měla velmi pozitivní dopad na školní výsledky. U sedmi dětí ze zkoumaného vzorku byly školní výsledky zlepšeny výrazně, a to se projevilo i ve známkovém hodnocení. U jednoho dítěte došlo k nepatrnému zlepšení v podobě snížení negativního až odmítavého přístupu ke vzdělání a docházce do školy. U střediska v Dolní

Poustevně se prokázalo, že pravidelná docházka dětí na aktivitu doprovázená individuálním přístupem k dítěti vede ke snížení školní neúspěšnosti dětí.

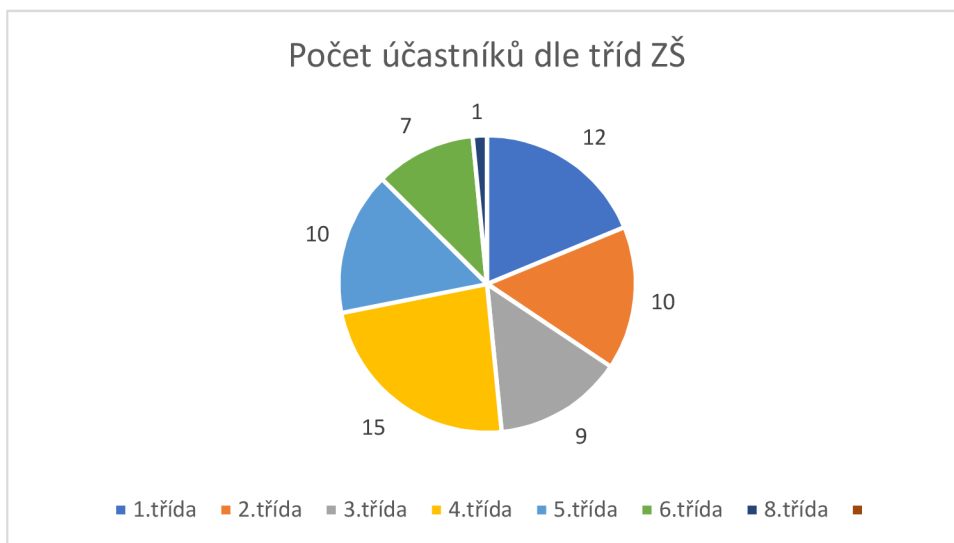
Doplňující dotazníkové šetření pro účastníky aktivity ve všech střediscích

Pro zjištění doplňujících dat bylo realizováno dotazníkové šetření mezi dětmi docházející do Kočičí akademie v 1. pololetí školního roku 2023/2024. Šetření probíhalo v období od 15.01.2024 do 31.01.2024. Polostrukturovaný dotazník obsahoval devět jednoduchých otázek pro všechny účastníky aktivity a byl anonymní. Do šetření se zapojily všechny Kočičí akademie na území Šluknovského výběžku (Jiřikov, Krásná Lípa, Dolní Podluží, Šluknov, Velký Šenov, Dolní Poustevna, středisko Bařa Rumburk a středisko na ZŠ Tyršova Rumburk). Tutoři nejprve vysvětlili dětem důvody vyplnění dotazníku a v případě potřeby, zejména mladším dětem, vysvětlili, co je obsahem jednotlivých otázek pro jejich správné pochopení. Z celkového počtu 100 kusů rozdaných dotazníků bylo zpět vráceno 65 kusů. Úspěšnost vrácení vyplněných dotazníků od účastníků aktivity byla 65 %. Z toho počtu byl jeden dotazník vyřazen. Důvodem bylo zaškrtnutí více možností odpovědí u otázky č.1, kdy nebylo možné účastníka správně zařadit do třídy základní školy, kterou navštěvuje ve školním roce 2023/2024.

Vyhodnocení doplňkového dotazníkového šetření

První otázka dotazníku byla směřovaná na zjištění počtu účastníků v rámci zařazení do školních tříd. Z grafu vyplývá, že nejvíce účastníků v 1. pololetí školního roku 2023/2024 navštěvovalo 4. třídu, následovala třída 1. a se stejným počtem 10 účastníci tříd 2. a 5. Což prokazuje skutečnost, že drtivou většinu téměř 90 % tvořili účastníci z 1. stupně základní školy. Jen 10 % byli účastníci 2. stupně. Pro výzkum neměla tato otázka důležitou váhu, nevedla k prokázání dílčích cílů ani neověřila žádnou ze stanovených hypotéz. Vyhodnocené výsledky vedly k položení otázky, co je příčinou tak nízké účasti na aktivitě u zástupců 2. stupně základní školy. Navázat na tento výzkum a rozšířit o další skutečnosti týkající se oblasti neúčasti na aktivitě dětí z 2. stupně základní školy. V grafu 25 jsou uvedeny počty všech dětí, které dotazník vyplnily.

Graf 25 Celkový počet dětí členěných do tříd základní školy, které navštěvovaly Kočičí akademii v 1. pololetí školního roku 2023/2024 a vyplnily dotazník

zdroj: vlastní zpracování (2024)

Otázka 2 až 4 se tematicky a obsahově zaměřovaly na zjištění pravidelnosti docházky účastníků na Kočičí akademii délce s měrnou jednotkou školní rok. Vyhodnocením dotazníků se ukázalo, že polovina z dotazovaných účastníků se účastní Kočičí akademie v délce trvání jednoho až dvou školních let. V případě posunu do vyšších tříd základní školy se rapidně snižuje počet účastníků i délka trvání docházky do akademie. S přechodem na 2. stupeň ZŠ se snižovala účast na aktivitě téměř na nulovou, jak ukázalo i vyhodnocení předchozí otázky. Co stálo za nízkým počtem dětí z 2. stupně a téměř nulovou docházkou na Kočičí akademii, mohu uvést jen mou nepodloženou a neověřenou domněnku, která souvisí s měnícími se potřebami v souvislosti s dospíváním u každého jedince a nezájem trávení volného času pod dozorem dospělé osoby (pedagoga) a v souvislosti s přípravou do školy a vzděláváním.

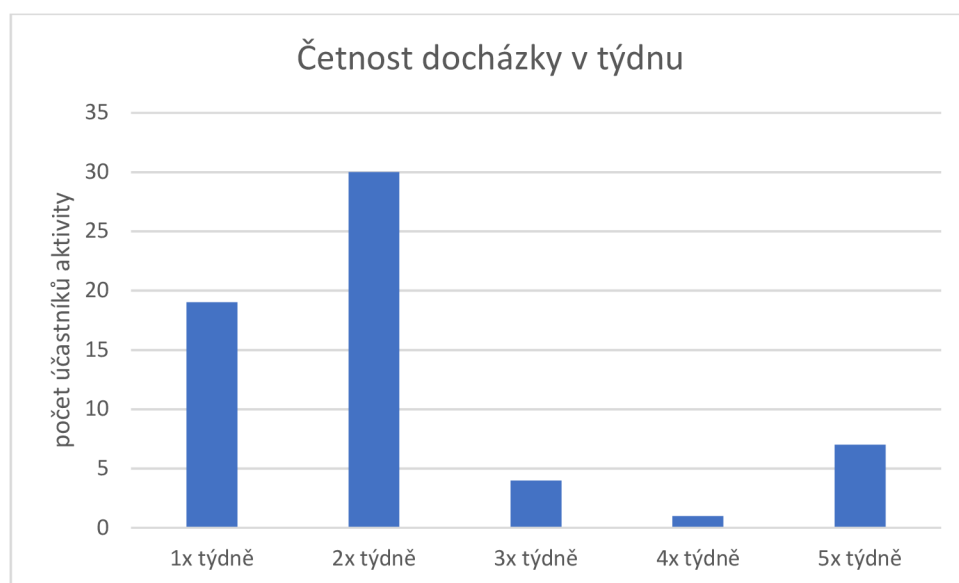
Téměř všichni účastníci aktivity uvedli, že do Kočičí akademie docházejí pravidelně. Výsledky ukázaly, že za pravidelnost největší část dotazovaných považovala docházku dva dny v týdnu. Což dokazuje i graf 27 níže. Zda četnost docházky dva dny v týdnu lze považovat za pravidelnou účast na aktivitě v souvislosti s vlivem na školní neúspěšnost nelze potvrdit ani vyvrátit. Existuje mnoho dalších skutečností a faktorů s různou intenzitou, které přímo ovlivňují, a to buď pozitivně nebo negativně, každého jedince. Jsou to především sami účastníci, kdy každý jedinec je samostatný originál a má své individuální potřeby.

Fyzická a psychická vytrvalost jedince, socioekonomické i rodinné prostředí a podmínky, ve kterých vyrůstá a ovlivňují ho. Zdravotní stav a diagnózy nejen zdravotní jsou dalším podstatným faktorem. Jiný vliv bude mít docházka dva dny v týdnu na dítě vyrůstající v rodině, která ho motivuje a podporuje ve vzdělávání a neexistují další překážky pro jeho bezproblémový rozvoj a rozšiřování vědomostních znalostí. U tohoto dítěte se předpokládá, že účast na aktivitě dva dny v týdnu bude dostačující pro vylepšování školních výsledků. Naopak u dítěte vyrůstajícího v neúplné a nepodnětné rodině, která svým negativním postojem ke vzdělání ovlivňuje i dítě, jež má diagnostikovány ještě psychické problémy spojené narušenou pozorností, je předpoklad efektivity zanedbatelný vzhledem k účasti na docházce dvakrát za týden. Ze zjištěných výsledků hodnocení otázky 2 až 4 nelze potvrdit ani vyvrátit, zda pravidelná docházka ovlivnila školní výsledky u každého účastníka aktivity samostatně.

Tutoři Kočičí akademie se shodovali na tom, že docházka dvakrát v týdnu pro děti, které potřebují pomoc s učením není dostačující. Na základě své praxe a zkušeností, se shodovali v názoru, že pro efektivitu a pozitivní výsledky je optimální docházka minimálně třikrát a vícekrát v týdnu.

Graf 26 Počet dní v týdnu docházky na Kočičí akademii v 1. pololetí školního roku 2023/2024 uvedenou nejčastěji účastníky

zdroj: vlastní zpracování (2024)

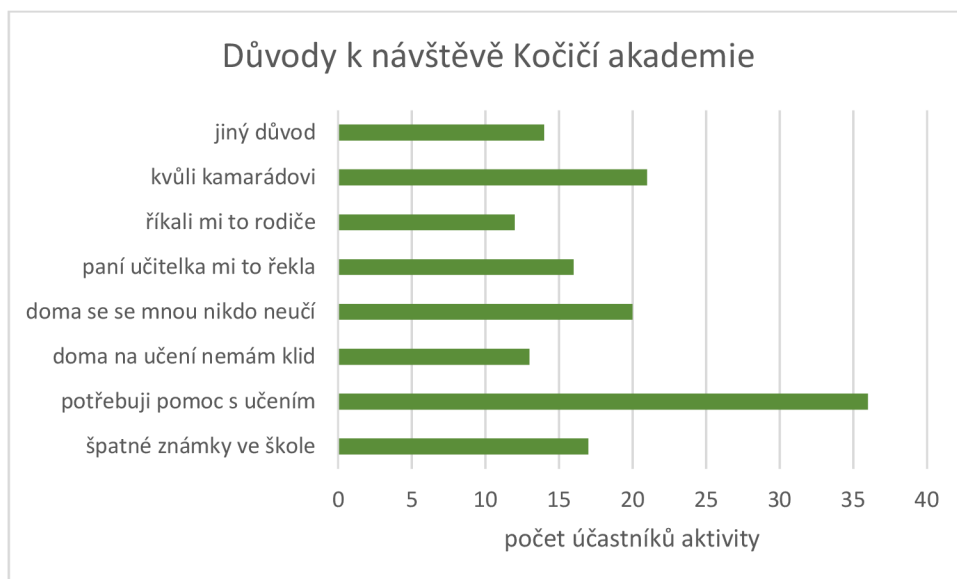
K zodpovězení a zjištění informací týkajících se stanoveného dílčího cíle 3 směřovaly otázky 5 a 6 z doplňkového dotazníku pro účastníky aktivity. Zajímal mě pohled samotných dětí na podněty, které je vedly k trávení volného času na aktivitě zabývající se přípravou do školy a vzděláváním. Zda Kočičí akademii navštěvovaly z vlastní iniciativy nebo na ně byl vytvářen nátlak prostřednictvím vlastních rodin nebo byla iniciátorem škola. Případně existovaly jiné důvody k účasti na akademii.

Otázka 5 obsahovala sedm možných důvodů jako volbu pro zaškrtnutí, pokud si účastníci nemohli vybrat z nabízených odpovědí, měli možnost označit osmou odpověď „jiný důvod“, kde byl prostor pro uvedení jiného důvodu. Tuto možnost využilo 14 dětí. Často se v odpovědích skloňovalo slovo „vztah“ ve spojení s tutorem. Děti dávaly najevo důležitost povahovým vlastnostem osoby tutora, se kterým tráví svůj volný čas. Přínos Kočičí Akademie vidím právě v tom, že dítě může tyto své touhy nalézt v prostředí, které ho formuje pozitivním směrem. Že prostřednictvím přípravy na vyučování, a především s laskavým a milujícím přístupem pedagogů ke každému k jedinci, formuje mladého člověka jako bytost sebevědomou, pozitivně motivovanou, společensky socializovanou. Více než 50 % dětí uvedlo v dotazníku, že navštěvují Kočičí akademie z důvodu potřeby pomoci s učením. Odpověď jednoznačně vypovídá o skutečnosti, že děti jsou si vědomy svého problému s učením a jsou ochotné a mají zájem situaci řešit tím, že svůj volný čas budou dobrovolně trávit na aktivitě zaměřené na přípravu do školy. Kočičí akademie jim tyto možnosti nabízí a je jim nakloněná a ochotná pomoci, co akademii chybí, jsou možnosti a prostředky, které by vedly k odstranění primárních příčin, které stojí na samém začátku a jejich výsledkem je fakt, že děti potřebují pomoc s učením.

Z výsledků doplňkového dotazníku pro účastníky se ukázalo, že děti nemají spojenou Kočičí akademii jen přípravou do školy, ale vnímají ji jako prostředek pro navázání nebo udržení vztahů a kontaktů mezi svými spolužáky a vrstevníky. Socializace účastníků v rámci společnosti byla druhou nejvíce označovanou odpovědí. Celkové výsledky vyhodnocení jsou uvedeny v grafu 27.

Informace uvedené v dotazníku od dětí jsou důležité a podstatné pro další směřování a změny v projektu Kočičí akademii. Odpovědi dětí nebývají zkreslené, neboť ve věku 6 – 10 let nemají potřebu sdělovat informace nepravdivé nebo zkreslené. Odpovídají tak, jak to v danou chvíli cítí ony samy. Výsledky hodnocení jejich odpovědí mají vypovídající a cenou hodnotu a rozhodně nemají být jejich názory opomíjené.

Graf 27 Seznam důvodů docházky do Kočičí akademie v 1. pololetí školního roku 2023/2024 a počet nejvíce označovaných odpovědí účastníky

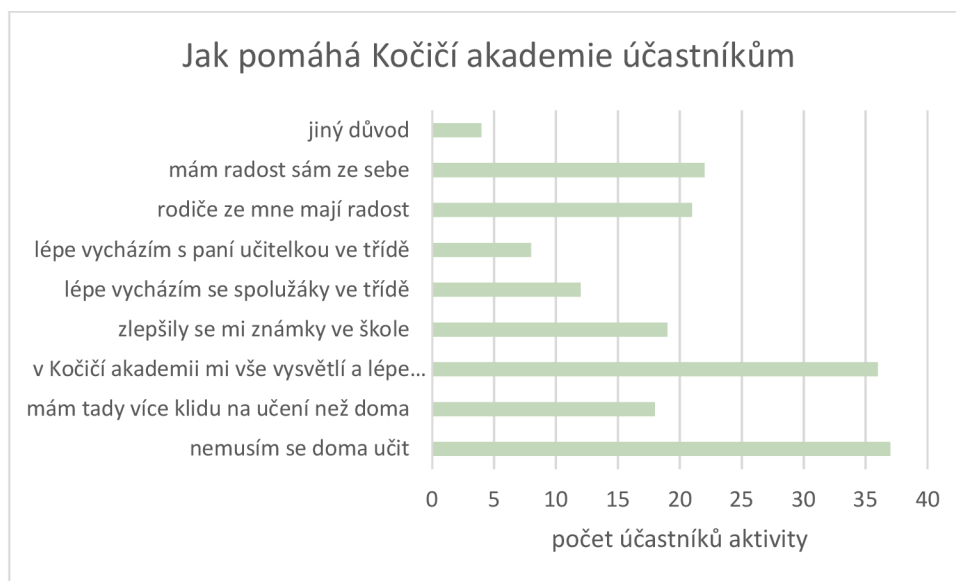
zdroj: vlastní zpracování (2024)

Nejen důvody ale i působení a formy vlivu Kočičí akademie, tak jak je vidí sami účastníci aktivity, byly jedním z dílčích cílů práce. Na dílčí cíl 4 výzkumu směřovaly otázky 7 až 10 dotazníku pro účastníky. Konkrétní způsob pomoci řešila otázka č. 7 s možným výběrem z několika nabízených odpovědí k zaškrtnutí. Děti měly možnost i vlastní odpovědi. O první a druhé místo se s největším počtem označených odpovědí se dělilo tvrzení, že už se děti doma nemusí učit a druhé, že v akademii mu je vše vysvětleno a lépe chápou školní látku. Objevily se i odpovědi týkající se rodičů a jejich radosti, ale také radosti samy ze sebe.

Výsledky hodnocení otázek 7 až 10 doplňkového dotazníku pro účastníky demonstrují, že pod pojem „školní neúspěšnost“ se neskryvá pouze známkové hodnocení ve škole. Snižování školní neúspěšnosti může mít různé podoby. Dítě, které si pod vedením pedagogů Kočičí akademie udělá domácí úkoly, zopakuje si školní látku, připraví školní pomůcky atd. přichází na vyučování již připravené, velmi rychle se orientuje v tom, co se právě v hodině probírá, lépe rozumí výkladu učitele, a hlavně nemusí čelit výtkám učitele, že na něco "opět" zapomnělo, nebo že opět není připraveno, že zase nic neumí. Nemusí ani čelit výsměchu spolužáků, ale naopak, může se velmi rychle stát součástí výuky, lépe zapadne do kolektivu spolužáků, navíc si uvědomuje, že probíraná témata mu nejsou neznámá a lépe se tak soustředí na to, co se v hodině děje, je více vtaženo do děje, do kterého

se již bez obav nebo bez ostychu zapojuje. Mnozí učitelé si všimají této změny a umí dítě ohodnotit i pochvalou a pozitivně ho motivovat. I to je jedna z podob snižování školní neúspěšnosti u dětí v Kočičí akademii.

Graf 28 Seznam forem pomoci Kočičí akademie účastníkům v 1. pololetí školního roku 2023/2024 a počet nejvíce označovaných odpovědí

zdroj: vlastní zpracování (2024)

Doplňující dotazníkové šetření pro tutorů / gestory Kočičí akademie

Šetření formou otevřeného dotazníku proběhlo i mezi tutorů / gestory zajišťující chod Kočičí akademie na jednotlivých střediscích Schrödingerova institutu. Rozdáno mezi tutorů bylo celkem 8 dotazníků, z nichž 5 dotazníků bylo vyplněno a vráceno. Šetření bylo zahájeno na přelomu ledna a února 2024, současně s dotazníkovým šetřením pro účastníky aktivity. Dotazník obsahoval 9 otevřených otázek, které se zaměřovaly na čtyři oblasti týkající se akademie. Vzor dotazníku viz. Příloha 7.

Souhrnné výsledky z vyhodnocených dotazníků prokázaly různou délku praxe v oblasti práce s dětmi u jednotlivých tutorů / gestorů zapojených do projektu Kočičí akademie. Z celkového počtu pěti tutorů / gestorů uvedli tři praxi delší než pět let. Mezi tutorů / gestory fungovala přátelská atmosféra a kolegiálnost postavená i na pomoci nově příchozích tutorů, kdy docházelo k předávání zkušeností a cenných rad od služebně starších a zkušenějších kolegů.

Dotazník se zaměřoval také na oblast týkající se účastníků aktivity dětí. Výsledky šetření o počtu dětí přihlášených versus docházejících na jednotlivá střediska se rapidně lišila v závislosti na středisku a velikosti města či obce, ve které bylo střediska umístěno. Nejméně dětí do Kočičí akademie v 1. pololetí školního roce 2023/2024 docházelo na středisko v Dolní Poustevně, naopak nejvyšší počet dětí bylo na středisku v Krásné Lípě (viz. Tabulka 2). Celkové počty dětí za jednotlivé školní roky od zahájení fungování aktivity uvádí Tabulka 1.

Kočičí akademie neměla specifikované přesné podmínky, které měly splňovat děti docházející na aktivitu. Celý projekt byl postaven na dobrovolnosti a pro všechny bez jakýkoliv sociálních, kulturních, a jiných rozdílů a hendikepů. Děti musely pouze respektovat kolektivní podmínky aktivity a dodržovat zásady slušného chování. Všechny odpovědi z pěti dotazníků zněly jednoznačně „žádné podmínky“.

Výsledky šetření prokázaly, že všichni z dotazovaných tutorů na svých svěřencích v akademii pozorují zlepšení školních výsledků. V mnohých případech to nebylo zlepšení v podobě známkového hodnocení, ale za úspěch byla považována i změna v pozitivním přístupu ke škole, zlepšení domácí přípravy, psaní domácích úkolů a jiné záležitosti týkající se snižování školní neúspěšnosti. Tyto skutečnosti oceňovali i pedagogové základních škol. Nejvíce se praxi tutorů osvědčila metoda individuálního přístupu ke každému dítěti, dále v dotaznících uváděli výuku formou didaktických her a jedna z nejdůležitějších metod spočívala v lidském přístupu.

Objevili se také výjimky, kdy ani přes vytrvalou snahu tutorů se nepodařilo u dítěte školní výsledky zlepšit. Překážkou ve většina případů byla sama rodina dítěte ovlivňující jeho negativní přístup ke vzdělávání.

Další část dotazníku byla směřovaná na informovanost o akademii a její formy směrem k veřejnosti, rodičům a pedagogům základních škol. Výsledky šetření ukázaly, že podoby předávání informací o aktivitě se lišily u každého střediska. Informace směrem ven prezentovala všechna střediska v dostatečné míře, ale podoba a způsoby byly různé. Mezi nejvíce zmiňované formy patřily webové stránky Schrödingerova institutu a sociální sítě. V rámci spolupráce se základními školami a rodiči dětí oceňovali tutoři především osobní kontakt. Každému z tutorů / gestorů vyhovoval jiný způsob prezentace své práce. Individuálnímu přístupu každého střediska měl pozitivní vliv na veřejnost a přinášel nápaditost a efektivitu, což ukázaly i celkové počty dětí přihlášených na aktivitu.

Druhá část o informovanosti se týkala již dětí samotných, a to směrem k rodičům a výměně informací mezi tutorů a pedagogy základních škol. Odpovědi uvedené v dotaznících tutorů ukázaly, že v rámci základních škol spolupráce probíhala na vysoké úrovni. To ukazuje i na skutečnost, kdy docházelo k propojování formálního a neformálního vzdělávání, které mělo přínos pro všechny zúčastněné strany a ve výsledku především pozitivní vliv na děti.

Z odpovědí uvedených v dotaznících se prokázalo, že rodiče neměli téměř žádný zájem o informace týkající se vzdělávání svých dětí. Mezi rodiči se našli taci, kteří se zajímali o výsledky svých dětí v rámci Kočičí akademie, ale to byly jen ojedinělé případy. Rodiče dětí ze sociálně nepodnětných rodin zpravidla nejevili žádný zájem a jejich negativním postojem ke škole a dalšímu vzdělávání, ovlivňovali přístup dětí.

U dvou otázek dotazníku nebudu vyhodnocovat výsledky, ale dovolím si citovat odpovědi jednoho z dotazovaných tutorů, které svědčí o všem. Jedna ze dvou otázek směřovala na smysl a plnění stanovených cílů Kočičí akademie. Odpověď zněla: *„Těžko říci. Z jedné strany supljuje rodičovskou zodpovědnost za vzdělávání svých dětí, z druhé strany je radost pracovat s dětmi, které jsou schopné a ochotné obětovat část svého volného času práci.“*

Poslední otázka dotazníku se tutorů ptala, zda by něco v Kočičí akademii chtěli změnit. Odpověď zněla: *„V každém městě, kde KA pracuje, jsou jiné podmínky pro práci, jiné prostorové možnosti. Pokud by se mělo něco změnit, tak přístup vládních orgánů k práci středisek volného času v celé republice.“*

Doplňující dotazníkové šetření pro třídní učitele a rodiče dětí

Dotazníkové šetření pro třídní učitele a rodiče dětí probíhalo ve stejný čas šetření pro tutorů, tj. na přelomu měsíce ledna a února 2024. Na střediska byly předány mnou vytvořené dotazníky se sedmi otevřenými otázkami v každém dotazníku. Celkový počet 24 dotazníků pro třídní učitele a 40 dotazníků pro rodiče dětí. Vyplněno a odevzdáno byly pouze 3 dotazníky pro učitele a 4 dotazníky pro rodiče. Pro vyhodnocení šetření a interpretaci výsledků v obou skupinách se nepodařilo získat dostatečný počet vyplněných dotazníků.

5 Zhodnocení výsledků

5.1 Výsledky stanovených dílčích cílů

Tato kapitola uvádí souhrn výsledků kvantitativního výzkumného šetření provedeného na území Šluknovského výběžku na střediscích Schrödingerova institutu a současně za spolupráce pedagogů ze základních škol. Cílem bylo zjistit, zda Schrödingerův institut svými volnočasovými aktivitami ovlivňuje společnost ve výběžku. Konkrétním výzkumným objektem byl projekt Kočičí akademie a její vliv na snižování školní neúspěšnosti.

Výsledky dosažení jednotlivých stanovených dílčích cílů.

DC1: Zjistit, zda pravidelná docházka má vliv na školní výsledky dětí.

Výzkumné šetření v podobě záznamů docházky po dobu pěti měsíců a informací týkající se úrovně vzdělání na začátku a konci školního pololetí u zkoumaného vzorku v kartě dítěte prokázalo, že děti s vyšším počtem dnů účasti na aktivitě, ve většině případů dosahují výrazného zlepšení školních výsledků než děti s nepravidelnou docházkou.

DC2: Zjistit, co je příčinou školní neúspěšnosti u dětí základních škol ve Šluknovském výběžku.

Z doplňujícího dotazníkového šetření účastníků aktivity bylo zjištěno, že příčinou školní neúspěšnosti dětí základních škol na území Šluknovska jsou nevyhovující podmínky v rodinném zázemí. Potřeba pomoci s domácí přípravou v souvislosti se skutečností, že doma nemají nikoho, kdo by jim věnoval pozornost a na přípravě do školy se podílel. Vyhodnocení informací z karty dítěte se výše uvedená příčina potvrdila. Výsledky šetření potvrdily, že příčina problému spočívá v rodině dítěte samotné, kdy dítě vyrůstá v nepodnětném rodinném prostředí a rodiče ztratili nebo v horším případě nikdy neměli zájem o vzdělávání svých dětí.

DC3: Zjistit, jaké důvody vedou děti k tomu, že ve svém volném čase, docházejí na aktivitu, jež je zaměřená na přípravu do školy.

Výsledky šetření ukázaly, že hlavní důvody účasti dětí v Kočičí akademii v době svého volného času jsou na jedné straně špatné výsledky ve škole a na druhé straně potřebují udržovat kontakt se svými spolužáky i v době po skončení vyučování.

DC4: Zjistit, jakým způsobem dětem tato volnočasová aktivita pomáhá ve vzdělávání.

Ze všech odpovědí dětí největší počet získala odpověď s tvrzením, že se doma už více přípravě do školy nemusí věnovat. Velké množství dětí uvedlo problém s pochopením probírané látky v samotných hodinách výuky a potvrdilo se tak, že individuální přístup tutorů k dětem je způsob, jak pomoci dětem pochopit probírané učivo.

DC5: Zjistit, zda tutoři jsou přesvědčeni o tom, že Kočičí akademie plní své cíle a poslání.

Výsledky šetření ve skupině tutorů prokázaly, že jsou všichni přesvědčeni o naplnění stanovených cílů v rámci Kočičí akademie a vzdělávání dětí ve volném čase ve spolupráci se základními školami ve Šluknovském výběžku se pozitivně odráží na vzdělanostní úrovni dětí, což má vliv i na společnost.

DC6: Zjistit, zda pedagogové základních škol vnímají spolupráci se střediskem volného času v rámci realizace Kočičí akademie přínosnou a potřebnou.

Pro nedostatečný počet vrácených dotazníků se nepodařilo zjistit názor pedagogů na kvalitu spolupráce se střediskem volného času.

DC7: Zjistit, zda rodiče dětí vnímají aktivitu pozitivně či negativně v rámci školního prospěchu.

Pro nízký počet vrácených a vyplněných dotazníků se nepodařilo zjistit názor rodičů na Kočičí akademii v rámci školního vzdělávání.

5.2 Ověření hypotéz

Na základě výstupů z dotazníkových šetření a informací uvedených v kartě žáka u zkoumaného vzorku byly vyhodnoceny stanovené hypotézy, a to níže uvedenými závěry:

Tabulka 4 Seznam stanovených hypotéz a výsledků výzkumu

H1	Na volnočasovou aktivitu „Kočíčí akademie“ docházejí pouze děti s nedostatečnými školními výsledky.	Nepotvrzeno
H2	Pravidelná docházka dětí na volnočasovou aktivitu „Kočíčí akademie“ vede ke zlepšování školních výsledků.	Potvrzeno
H3	Příčinou školní neúspěšnosti u dětí je nedostatečná domácí příprava.	Nepotvrzeno
H4	Kočíčí akademie je vnímána mezi tutorý jako aktivita smysluplná a potřebná, která má pozitivní vliv na školní výsledky dětí ve Šluknovském výběžku.	Potvrzeno

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Na základě výsledků šetření byly potvrzena hypotéza 2 a hypotéza 4. Výsledky šetření nepotvrdily hypotézu 1 a hypotézu 3.

Hypotéza 1: Na volnočasovou aktivitu „Kočíčí akademie“ docházejí pouze děti s nedostatečnými školními výsledky

V dotazníku pro účastníky aktivita byla uvedena otázka 5 zacílená právě na důvody, které vedou děti k návštěvě volnočasové aktivity jako je Kočíčí akademie v době po skončení výuky ve škole. Vyhodnocené výsledky odpovědí na otázku 5 nepotvrdily hypotézu 1 s tvrzením, že na aktivitu docházejí pouze děti s nedostatečnými školními výsledky.

Tabulka 5 Vyhodnocení výsledků odpovědí na otázku č.5 z dotazníku pro účastníky aktivity

Proč do Kočíčí akademie chodíš? (můžeš udělat více křížků)	Celkový počet ozn. Odpovědí
Potřebuji pomoc s učením	36
Kvůli kamarádovi	21
Doma se se mnou nikdo neučí	20
Špatné známky ve škole	17
Paní učitelka mi to řekla	16
Jiný důvod:	14
Doma na učení nemám klid	13
Říkali mi to rodiče	12

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce 4 jsou uvedeny celkové výsledky všech odpovědí seřazených sestupně dle nejvyššího počtu označení. Nejvíce byla označovaná varianta odpovědi „potřebuji pomoc s učením“. Druhou nejvíce označovanou odpovědí bylo tvrzení, že navštěvují Kočičí akademii „kvůli kamarádovi“, což potvrzuje fakt, že nejen špatné školní výsledky jsou důvodem aktivní účasti na odpoledním mimoškolním doučování a přípravě do školy. V dotazníku některé děti uvedly na přímo, že do Kočičí akademie se nechodí doučovat, což hypotézu 1 vyvrací a nepotvrzuje.

Hypotézu 1 vyvrací i záznamy pedagogů v kartě dítě, kdy bylo v hodnocení uvedeno „výborné školní výsledky, doučování není potřeba“. Tyto záznamy byly uvedeny u třech dětí na středisku v Krásné Lípě, Dolní Podluží, Bařa Rumburk, u dvou dětí na středisku v Jiřikově a čtyřech dětí na středisku ZŠ Tyršova Rumburk. Tyto děti si chodí do Kočičí akademie hrát nebo udržují kontakt se svými vrstevníky a spolužáky, nikoli kvůli nedostatečným školním výsledkům.

Hypotéza 2: Pravidelná docházka dětí na volnočasovou aktivitu „Kočičí akademie“ vede ke zlepšování školních výsledků

Hypotéza byla potvrzena na základě vyhodnocení výsledků ze záznamů v kartě dítěte na začátku a konci školního pololetí. Z informací zaznamenaných pedagogy bylo potvrzeno, že téměř u všech dětí, které se doučovaly a připravovaly na školní výuku v Kočičí akademii, se výsledky ve škole zlepšovaly individuálně u každého dítěte s různou silou intenzity.

Porovnání úrovně vzdělání zkoumaného vzorku dětí na začátku školního roku a po uplynutí doby 5 měsíců, ukázaly, že až na několik výjimek, ke zlepšení školních výsledků došlo u všech dětí. Výrazné zlepšení bylo zaznamenáno právě u dětí s vysokým % účasti na docházce do Kočičí akademie. Za zlepšování školních výsledků u dětí bylo považováno nejen zlepšení hodnocení v podobě lepších známek na vysvědčení, ale i skutečnost, kdy se podařilo u dětí změnit přístup ke vzdělávání, zlepšení přípravy do školy, sociální adapce dětí do kolektivu a vzbudit v dětech motivaci ke vzdělávání.

Hypotéza 3: Příčinou školní neúspěšnosti u dětí je nedostatečná domácí příprava

Jednou z dalších otázek v dotazníku pro účastníky aktivity byla otázka č.7, která se nepřímo dotazovala dětí, kde a jakým způsobem jim Kočičí akademie pomáhá v rámci školního hodnocení.

Tabulka 6 Vyhodnocení výsledků odpovědí na otázku č.5 z dotazníku pro účastníky aktivity

Pokud si myslíš, že ti doučování v Kočičí akademii pomáhá, tak jakým způsobem? (označ křížkem)	Celkový počet označené odpovědi
Nemusím se doma učit	37
V Kočičí akademii mi vše vysvětlí a lépe chápu školní látku	36
Mám radost sám ze sebe	22
Rodiče ze mne mají radost	21
Zlepšily se mi známky ve škole	19
Mám tady více klidu na učení než doma	18
Lépe vycházím se spolužáky ve třídě	12
Lépe vycházím s paní učitelkou ve třídě	8
Jiný důvod:	4

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

V tabulce 5 jsou uvedeny celkové výsledky všech odpovědí seřazených sestupně dle nejvyššího počtu označení. Nejvíce byla označovaná varianta odpovědi „nemusím se doma učit“. Tato odpověď s nejvyšším dosaženým počtem označení potvrzuje skutečnost, že domácí příprava u dětí probíhala, nelze však specifikovat, jak moc byla domácí příprava důsledná a intenzivní. Zároveň bylo vyvráceno tvrzení hypotézy o závislosti školní neúspěšnosti na nedostatečné domácí přípravě. Podpůrné jsou i informace z karty dětí, kde v záznamech u části zkoumaného vzorku byly uvedeny další možné příčiny školní neúspěšnosti v podobě diagnostikované dyslexie a poruchy pozornosti spojené s hyperaktivitou, u jednoho dítěte byly zdravotní problémy s nedoslýchavostí a u dalšího diagnostikovali lékaři lehkou mozkovou poruchu, logopedické a grafomotorické problémy se mezi dětmi objevují velmi často, součástí třídy bývají i děti s odlišným mateřským jazykem, kázeňské přestupky a snížená známka s chování také u dětí nejsou ojedinělé. Pedagogové velmi často uváděli v kartě dítěte pojem „individuální přístup“, pro ně byl, je a

bude vždy nejlépe fungující a ověřenou metodou vedoucí a fungující jako prostředek pro snižování školní neúspěšnosti dětí. Hypotéza 3 nebyla potvrzena.

Hypotéza 4: Kočičí akademie je vnímána mezi tutorý jako aktivita smysluplná a potřebná, která má pozitivní vliv na školní výsledky dětí ve Šluknovském výběžku.

Vyhodnocení výsledků dotazníků pro tutorý Kočičí akademie byly vytvořeny mojí osobou z důvodu získání dat a následné vyhodnocení výsledků šetření. Na území Šluknovského výběžku v době 1.pololetí školního roku 2023/2024, kdy byla sbírána data, bylo v provozu celkem 8 středisek s aktivitou Kočičí akademie. Osm středisek pedagogicky zajišťovalo 8 tutorů, kteří na přelomu ledna a února 2024 obdrželi každý po jednom dotazníku. Dotazník obsahoval 10 otevřených otázek. Z celkového počtu 8 rozdaných dotazníků se vrátilo zpět 5 vyplněných. Úspěšnost návratnosti dotazníku byla 62,5 %.

Jedna z otázek (číslo 9) byla zaměřená na zjištění názoru tutorů středisek na smysluplnost Kočičí akademie a plnění cílů, která si stanovila akademie plnit. Pět z pěti tutorů uvedli jednoslovnou a jednoznačnou odpověď „ano“. Hypotéza 4 byla potvrzena.

V české společnosti již od roku 1989 zaznívá obecně rozšířený názor, že za výchovu a vzdělání dětí zodpovídají rodiče. I já jsem toho názoru.

Bohužel se ale ukazuje, že ne všichni rodiče sdílejí stejný hodnotový systém většinové společnosti, a výchovu a kvalitní vzdělání svých dětí nepovažují za svou prioritu. Jejich děti chodí do školy jen proto, aby se samotní rodiče nedostali do konfliktu se zákony ČR, ale to, s jakým výsledkem děti ze školy vycházejí, rodiče nezajímá. Proto je v regionu Šluknovska úroveň vzdělání dnešní mladé populace velmi nízká. Mnoho dětí ukončí základní školní docházku předčasně, a většinou již ve čtrnácti letech skončí v evidenci Úřadu práce jako dále nevzdělatelní a nezaměstnatelní. S tím pak souvisí i celá řada sociálně patologických jevů ve společnosti, jako je užívání drog, kriminalita mladistvých, prostituce atd. což přináší celému sociálnímu ale i bezpečnostnímu systému státu nemalé finanční výdaje.

Aktivita Schrödingerova institutu a Kočičí akademie, které si kladou za cíl motivovat děti k lepším školním výsledkům, a to navzdory jejich rodičům, jejich nezájmu nebo přímo jejich odporu, se mohou jevit jako naivní či utopistické. Ale samotnou mě překvapilo, jak málo stačí k tomu, aby byl tento projekt úspěšný.

Je zřejmé, že každé dítě chce zažívat úspěch, chce být akceptováno, oblíbeno, přijímáno. Pokud se mu toho nedostává v rodině nebo ve škole, hledá to jinde, například

v pouliční partě. Zde však panují jiné zákony a úspěšnost člena party závisí na jiném hodnotovém žebříčku, než který preferuje civilizovaná společnost, což, jak bylo řečeno výše, vede často ke kriminálnímu chování členů těchto skupin.

6 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit, zda a jak mohou vybrané volnočasové a zájmové aktivity střediska volného času přispět ke kultivaci společnosti, zda mají pozitivní vliv na žáky základních škol a jsou přínosem pro oblast Šluknovského výběžku.

Provedené šetření prokázalo, že středisko volného času se svými volnočasovými aktivitami pozitivně přispívá ke zvyšování vzdělanosti žáků základních škol a je schopno vzbudit v dětech pozitivní pohled a aktivní přístup ke každodenní školní přípravě.

Výzkum prokázal, že základním kamenem úspěchu je lidský faktor. Pozitivně ovlivňovat a motivovat ke vzdělávání může jen pedagog, který naváže s dětmi pozitivní vztah postavený na důvěře a nadchne svými vzdělávacími aktivitami tak, že v dětech vyvolá pocit potřeby docházet na aktivitu pravidelně.

Výzkumné šetření prokázalo, že velmi přínosné je pro oblast vzdělávání propojování formálního a neformálního vzdělávání. Předávání informací o dětech a jejich potřebách v rámci vzdělávání mezi pedagogem – třídním učitelem a tutorem, se výrazně podepisuje na zvyšování úrovně znalostí a napomáhá snižovat školní neúspěšnost.

Výsledky výzkumu ukázaly i negativní faktory ovlivňující přístup dětí ke vzdělání. Tím problémem jsou sami rodiče a blízcí příbuzní dětí z nepodněných a sociálně vyloučených rodin, demotivace a negativní postoj ke vzdělávání v dětech pěstovaný od útlého věku.

Výsledky vlivu Kočičí akademie na školní neúspěšnost v celém regionu lze hodnotit jedině z dlouhodobějšího hlediska a bylo by to i dobrým tématem pro další výzkumnou práci v horizontu několika let, nejlépe po celou dobu školní docházky dítěte. Až na základě tohoto výzkumu by bylo možné získat relevantní data o vlivu Kočičí akademie na snížení školní neúspěšnosti u dětí v celém regionu, resp. o snížení počtu dětí, které ukončují základní školní docházku předčasně. Nebo o úspěchu dětí ze sociálně nepodněného prostředí při přijímacích zkouškách na středních školách či na učňovských oborech.

Bez tohoto srovnávacího výzkumu se můžeme opřít jen o subjektivní hodnocení aktérů, kteří jsou s Kočičí akademií, jakkoliv spjatí, děti, jejich pedagogů, třídních učitelů, ředitelů škol atd.

Tato subjektivní hodnocení však hovoří jasně – vzhledem k tomu, že učitelé i ředitelé škol žádají, aby jejich žáci byli zařazeni do Kočičí akademie, a vzhledem k tomu, že je

motivují a někdy dokonce i důrazně po dětech požadují, aby si domácí přípravu dělaly pouze v Kočičí akademii, je zřejmé, že pozitivní výsledky této práce vidět jsou. Pokud by nebyla Kočičí akademie pro tyto děti přínosem, bylo by ze strany ředitelů a učitelů zbytečné angažovat se v její prospěch, a po dětech docházku do Kočičí akademie požadovat.

O potřebnosti projektu Kočičí akademie a šíření informací a hlavní myšlenky projektu dál do společností svědčí i projevení zájmu České školní inspekce o zařazení projektu Kočičí akademie mezi Příklady inspirativní praxe.

Domnívám se, že můj výzkum pootevřel dveře dalšímu zkoumání, jak může mít tato zdánlivě „zbytečná“ činnost, pozitivní vliv na jedince i na společnost. Jsem přesvědčena, že kvalitní psychologický i sociologický výzkum by mohl mnohé napovědět k tomu, jak by se měla nejen česká společnost, ale celý český vzdělávací systém zaměřit na výchovu a vzdělávání dětí v mimoškolní činnosti, jak využít těchto možností ke kultivování a vzdělávání našich dětí a celých budoucích generací.

7 Seznam použitých zdrojů

FRYČ Jindřich, *Strategie vzdělávání politiky České republiky do 2030+*, MATUŠKOVÁ Zuzana, KATZOVÁ Pavla, KOVÁŘ Karel, BERAN Jaromír, VALACHOVÁ Iveta, SEIFERT Lukáš, BĚŤÁKOVÁ Martina, HRDLIČKA Ferdinand, Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2020. ISBN 978-80-87601-1 (online brožura, pdf)

HÁJEK Bedřich, *Pedagogické ovlivňování volného času* / HÁJEK Bedřich, HOFBAUER Břetislav, PÁVKOVÁ Jiřina, Vyd. 1, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1

KAPLÁNEK Michal, *Čas volnosti – čas výchovy* / KAPLÁNEK Michal (ed.), vydání první, Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3

KNOTKOVÁ Alena, *Pedagogika volného času*, Hradec Králové: nakladatelství Univerzity Hradec Králové Gaudeamus, 2022. ISBN 978-80-7435-867-8

PÁVKOVÁ Jiřina, *Pedagogika volného času* / PÁVKOVÁ Jiřina, HÁJEK B., HOFBAUER B., HRDLIČKOVÁ V., PAVLÍKOVÁ A., 3., aktualizované vydání, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6

PRŮCHA Jan, *Pedagogický slovník*. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2

PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2 (váz.)

ŠPIČÁK Jiljí, *Teorie a metodika výchovy mimo vyučování: pro vychovatele v domovech mládeže*, Olomouc: Univerzita Palackého, 1990

VAŽANSKÝ Mojmir, *Základy pedagogiky volného času*, SMÉKAL Vladimír, Brno: Nakladatelství Paido, 1995. ISBN 80-901737-9-9

Zákony pro lidi. *Vyhláška č. 74/2005 Sb., Vyhláška o zájmovém vzdělávání, v platném znění*. [cit. 2023-11-18]. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-74/zneni-20240101>.

Zákony pro lidi. *Zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, v platném znění*. [cit. 2024-01-10]. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>.

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Města a obce v ORP Rumburk.....	29
Obrázek 2 Města a obce v ORP Varnsdorf	30
Obrázek 3 Logotyp Schrödingerova institutu.....	31
Obrázek 4 Místa výkonu aktivit v jednotlivých obcích Šluknovského výběžku včetně objektů a jejich vlastníků	32
Obrázek 5 Struktura jednotlivých vzdělávacích aktivit Schrödingerova institutu	35

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet dětí přihlášených do Kočičí akademie za jednotlivé školní roky	36
Tabulka 2 Počet přihlášených dětí do Kočičí akademie ve školním roce 2023/2024 dle jednotlivých středisek Schrödingerova institutu včetně počtu dětí zkoumaného vzorku	39
Tabulka 3 Celkový počet dětí ze zkoumaného vzorku dle tříd ZŠ a pohlaví	40
Tabulka 4 Seznam stanovených hypotéz a výsledků výzkumu.....	75
Tabulka 5 Vyhodnocení výsledků odpovědí na otázku č.5 z dotazníku pro účastníky aktivity	75
Tabulka 6 Vyhodnocení výsledků odpovědí na otázku č.5 z dotazníku pro účastníky aktivity	77

8.3 Seznam grafů

Graf 1 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku ve Šluknově s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 96 výukových dní.	41
Graf 3 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku ve Šluknově	42
Graf 4 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku ve Šluknově s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 96 výukových dní.	43
Graf 5 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Jiříkově s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.	44
Graf 6 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku v Jiříkově	45
Graf 7 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Jiříkově s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.	46
Graf 8 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku ve Velkém Šenově s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.	47
Graf 9 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku ve Velkém Šenově	48

Graf 10 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku ve Velkém Šenově s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.....	49
Graf 11 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku ZŠ Tyršova Rumburk s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 41 výukových dní.....	50
Graf 12 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku ZŠ Tyršova Rumburk.....	51
Graf 13 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku ZŠ Tyršova Rumburk s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 41 výukových dní.....	52
Graf 14 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku Baťa Rumburk s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 59 výukových dní.....	53
Graf 15 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku ZŠ Tyršova Rumburk.....	54
Graf 16 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku Baťa Rumburk s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 59 výukových dní.....	55
Graf 17 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Krásné Lípě s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.....	56
Graf 18 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku v Krásné Lípě.....	57
Graf 19 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Krásné Lípě s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.....	58
Graf 20 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Dolním Podluží s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 96 výukových dní.....	59
Graf 21 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku v Dolním Podluží.....	60
Graf 22 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Dolním Podluží s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 96 výukových dní.....	61
Graf 23 Účast na docházce všech přihlášených dětí v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Dolní Poustevně s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.....	62
Graf 24 Zkoumaný počet 10 dětí rozdělených dle tříd základní školy a dle pohlaví na středisku v Dolním Podluží.....	63
Graf 25 Účast na docházce dětí ze zkoumaného vzorku v 1. pololetí školního roku 2023/2024 na středisku v Dolní Poustevně s plněním méně než 25 %, v rozmezí 25–50 % a více jak 50 % účasti na docházce z celkového počtu 79 výukových dní.....	64
Graf 26 Celkový počet dětí členěných do tříd základní školy, které navštěvovaly Kočičí akademii v 1. pololetí školního roku 2023/2024 a vyplnily dotazník.....	66
Graf 27 Počet dní v týdnu docházky na Kočičí akademii v 1. pololetí školního roku 2023/2024 uvedenou nejčastěji účastníky.....	67
Graf 28 Seznam důvodů docházky do Kočičí akademie v 1. pololetí školního roku 2023/2024 a počet nejvíce označovaných odpovědí účastníky.....	69

Graf 29 Seznam forem pomoci Kočičí akademie účastníkům v 1. pololetí školního roku 2023/2024 a počet nejvíce označovaných odpovědí.....	70
--	----

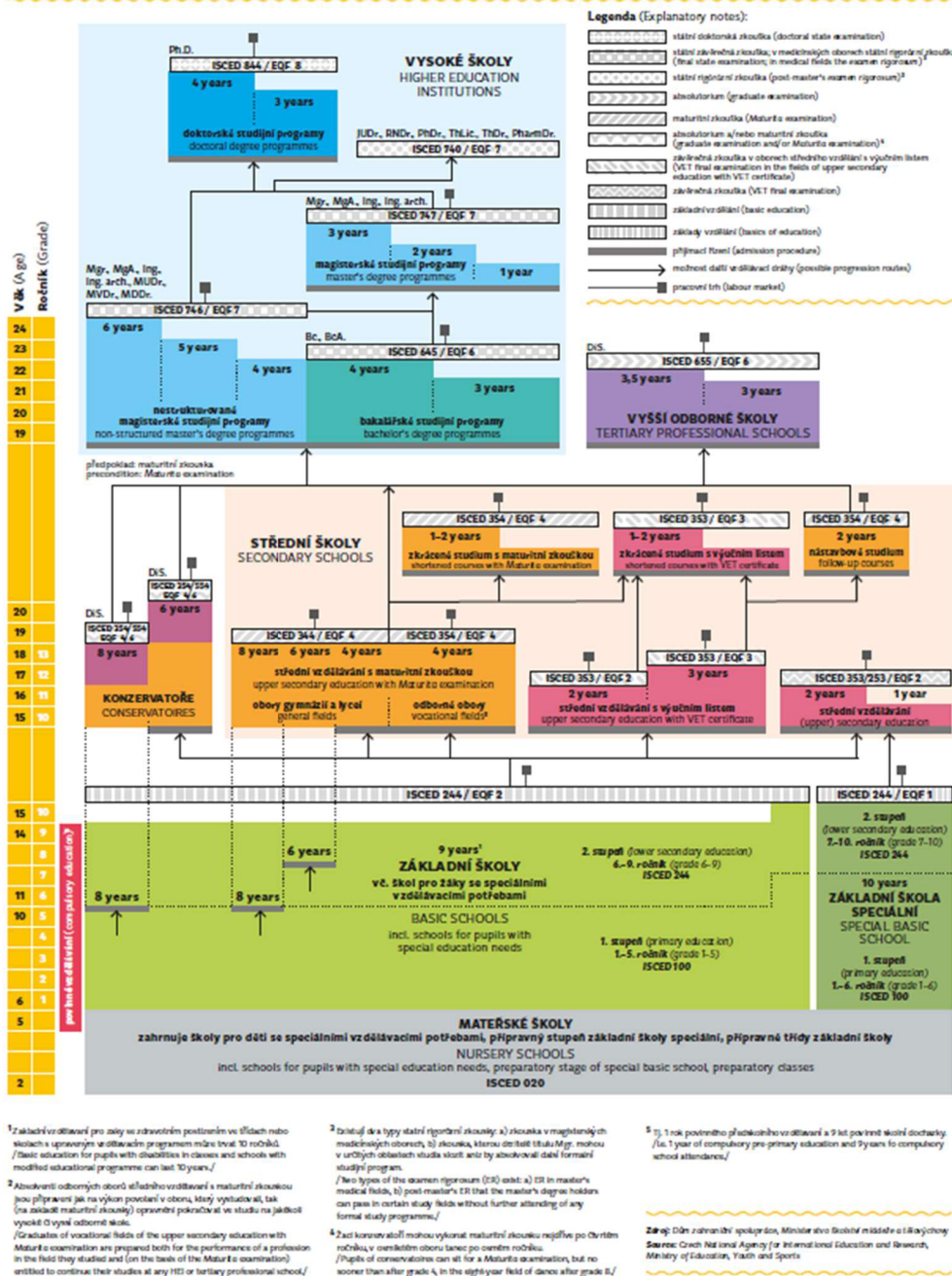
8.4 Seznam použitých zkratek

Přílohy

Příloha 1 Schéma vzdělávacího systému České republiky 2022/23	87
Příloha 2 Proces výuky	88
Příloha 3 Formy výuky	89
Příloha 4 Dotazník pro účastníky aktivity	90
Příloha 5 Karta žáka.....	92
Příloha 6 Dotazník pro tutory / gestory.....	93
Příloha 7 Dotazník pro třídní učitele.....	94
Příloha 8 Dotazník pro rodiče dětí	95

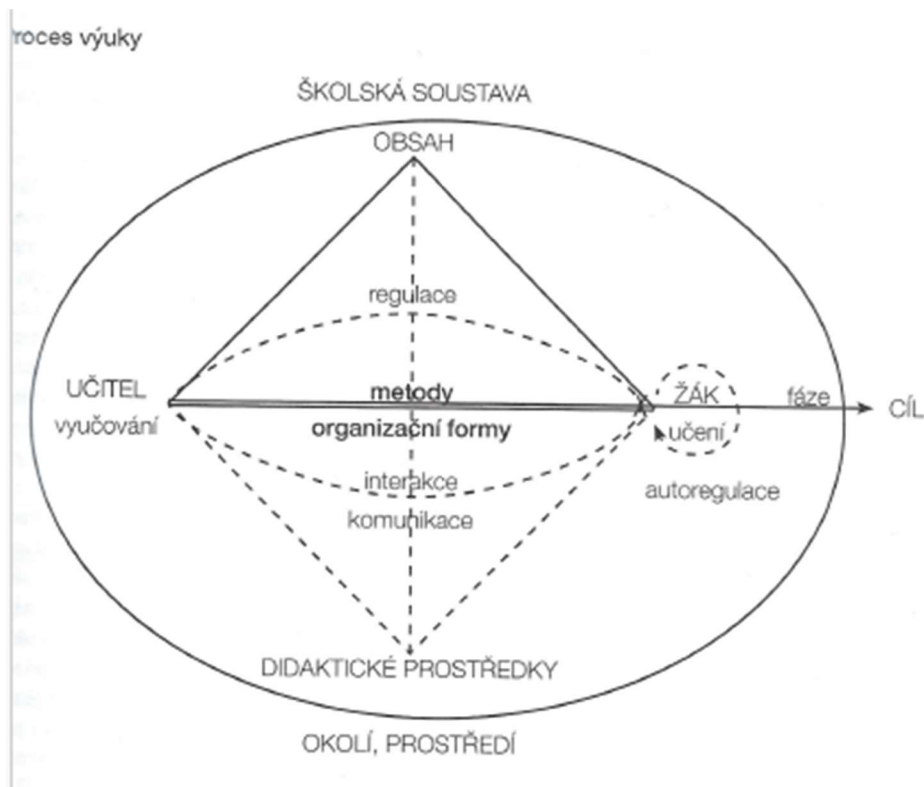
Příloha 1 Schéma vzdělávacího systému České republiky 2022/23

Schéma vzdělávacího systému České republiky 2022/23 Diagram of the education system of Czechia 2022/23

Zdroj: Dům zahraniční spolupráce, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, [online]. (PDF). [cit. 2024-03-30]. Dostupné z: https://www.dzs.cz/sites/default/files2022-12/CZ_schema2022_23.pdf

Příloha 2 Proces výuky

Zdroj: PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2 (váz.)

Příloha 3 Formy výuky

Organizační formy výuky podle vztahu k osobnosti žáka	výuka individuální
	výuka individualizovaná
	výuka skupinová
	výuka hromadná (kolektivní)
Organizační formy podle charakteru výukového prostředí	výuka ve třídě nebo posluchárně
	výuka v odborných učebnách a laboratořích
	výuka v dílně
	výuka na školním pozemku a v přírodě, terénu apod.
	výuka v muzeu, v koutku tradic apod.
	učebně výrobní jednotka (učební den ve výuce)
	vycházka a exkurze
	domácí úlohy, úlohy pro samostatnou práci mimo výuku
Organizační formy podle délky trvání	vyučovací hodina (základní výuková jednotka)
	zkrácená nebo prodloužená výuková jednotka
	vysokoškolská přednáška, seminář, cvičení, speciální kurz apod.

Zdroj: PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2 (váz.)

Příloha 4 Dotazník pro účastníky aktivity

DOTAZNÍK PRO ÚČASTNÍKY AKTIVITY

Kočičí akademie Schrödingerova institutu

1. Do které třídy chodíš? (označ křížkem)

1.třída		6.třída	
2.třída		7.třída	
3.třída		8.třída	
4.třída		9.třída	
5.třída			

2. Jak dlouho chodíš do Kočičí akademie? (školní rok, označ křížkem)

méně než 1 školní rok	
1 školní rok	
2 školní roky	
3 školní roky	
více jak 3 školní roky	

3. Chodíš do Kočičí akademie pravidelně? (označ křížkem)

ano	
ne	

4. Jak často chodíš do Kočičí akademie? (označ křížkem)

1xtýdně		4xtýdně
2xtýdně		5xtýdně
3xtýdně		

5. Proč do Kočičí akademie chodíš? (můžeš udělat více křížků)

špatné známky ve škole	
potřebuji pomoc s učením	
doma na učení nemám klid	
doma se se mnou nikdo neučí	
paní učitelka mi to řekla	
řikali mi to rodiče	
kvůli kamarádovi	

jiný důvod: .....

6. Máš pocit, že ti doučování v Kočičí akademii pomáhá? (označ křížkem)

ano	
ne	

7. Pokud si myslíš, že ti doučování v Kočičí akademii pomáhá, tak jakým způsobem? (označ křížkem)

nemusím se doma učit	
mám tady více klidu na učení než doma	
v Kočičí akademii mi vše vysvětlí a lépe chápu školní látku	
zlepšily se mi známky ve škole	
lépe vycházím se spolužáky ve třídě	
lépe vycházím s paní učitelkou ve třídě	
rodiče ze mne mají radost	
mám radost sám ze sebe	
jiný důvod:	

8. Co tě na Kočičí akademii ještě baví, co se ti líbí?

.....

.....

.....

9. Co ti v Kočičí akademii ještě chybí? Co bys rád dělal?

.....

.....

.....

Děkuji za vyplnění dotazníku!

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Příloha 5 Karta žáka

KARTA ŽÁKA přihlášeného do Kočičí akademie

jméno = kód: ____ - ____ - ____

(kód: XX - YYY - ZZ)

školní rok : 2023 / 2024

pololetí : 1. pololetí

třída : .....

věk : .....

Docházka dítěte do Kočičí akademie

měsíc/den	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31		
září	■																																
říjen																																	
listopad																																	
prosinec																																	
leden	■	■																															

Zahájení školního pololetí - slovní zhodnocení žáka:

Tutor:

Třídní učitel:

Ukončení školního pololetí - slovní zhodnocení žáka:

Tutor:

Třídní učitel:

vysvětlivky:

XX ..... Kód kočičí akademie

YYY .....pořadové číslo žáka v kočičí akademii

ZZ ..... Kód ZŠ

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Příloha 6 Dotazník pro tutorů / gestory

DOTAZNÍK PRO TUTORŮ / GESTORY

1. Jak dlouho působíte jako pedagog v Kočičí akademii?
2. Co je Kočičí akademie? Pro koho je určena a co může účastníkům této aktivity nabídnout?
3. Jak se k dětem, potažmo k rodičům, dostávají informace o tom, že existuje Kočičí akademie?
4. Jsou nějaká specifická podmínky nebo jasně daná pravidla, která říkají, jaké děti mohou Kočičí akademii navštěvovat? Pro jaké děti je určena?
5. Kolik Vám dochází přibližně dětí do Kočičí akademie ve školním roce? Kolik dětí je přihlášeno do Kočičí akademie a kolik z nich opravdu do Kočičí akademie dochází?
6. Spolupracuje Kočičí akademie i s učiteli základních škol dětí docházejících do Kočičí akademie?
7. Zaznamenáváte u dětí docházejících do Kočičí akademie nějaké změny v souvislosti se školou? (přístup, zlepšení školních výsledků, chování,...)
8. Jaké metody výuky v praxi používáte nejčastěji? Které se Vám osvědčily nejvíce?
9. Jste v kontaktu s rodiči dětí? Poskytujete jim informace týkající se jejich dětí?
10. Myslíte si, že má Kočičí akademie smysl a plní své stanovené cíle?
11. Je něco, co byste chtěli v Kočičí akademii změnit?

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Příloha 7 Dotazník pro třídní učitele

Otázky pro třídní učitele

1. Jak dlouho aktivně spolupracujete se Schrödingerovým institutem v rámci projektu Kočičí akademie?
2. Projekt Kočičí akademie je postaven na základě dobrovolnosti a možnosti svobodného rozhodnutí dítěte (potažmo rodičů), zda aktivitu dítě bude navštěvovat. I přesto jako třídní učitel/ka tuto aktivitu dětem a jejich rodičům doporučujete. Podle jakých kritérií vybíráte děti do KA?
3. O jaký počet dětí ze třídy se přibližně jedná, kterým Kočičí akademii doporučíte? A kolik dětí na Vaše doporučení dá a skutečně na odpolední aktivitu dochází?
4. Zaznamenal/a jste u dětí navštěvující Kočičí akademii nějaké změny související s přístupem ke škole anebo v prospěchu?
5. Zaznamenala jste nějaké ohlasy rodičů dětí navštěvující Kočičí akademii? Pokud ano byly pozitivní nebo spíše negativní?
6. Spolupracujete s pedagogy z Kočičí akademie? Dochází k výměně informací o jednotlivých dětech týkající se úrovně jejich vzdělání? Doporučujete pedagogům z KA, na jakou konkrétní školní látku je třeba se zaměřit a více procvičit? Pokud ano, jak tato výměna informací probíhá?
7. Jak hodnotíte jako učitel/ka projekt Kočičí akademie? Je přínosný ve vztahu ke vzdělávání dětí?

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Příloha 8 Dotazník pro rodiče dětí

Dotázky pro rodiče dětí

1. Jak dlouho navštěvuje vaše dítě Kočičí akademii?
2. Dochází do Kočičí akademie pravidelně? Kolikrát v týdnu?
3. Zaznamenali jste změny u vašeho dítěte v souvislosti se školou? Zlepšení prospěchu, chování, přístup ke škole?
4. Usnadňuje Vám Kočičí akademie odpolední domácí přípravu s dětmi do školy?
5. Jak hodnotíte přístup pedagogů Kočičí akademie k dětem a k Vám jako rodičům?
6. Je něco byste v Kočičí akademii uvítali? Něco změnili?
7. Doporučili byste Kočičí akademii ostatním rodičům? Myslíte si, že je pro děti přínosem?

Zdroj: vlastní zpracování (2023)